

Pest Megye Önkormányzata

**PEST MEGYE
TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA**

CÉLRENDSZER

Munkaközi változat

2013. február

Tartalom

Bevezetés.....	3
Pest megye pozicionálása.....	7
Pest megye jövőképe 2030	23
Pest megye fejlesztéspolitikájának értékválasztásai.....	25
A koncepció átfogó és stratégiai céljai	26
A megye fejlesztésének horizontális céljai	28
Gazdaság dinamizálása, az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve.....	34
Társadalmi megújulás testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek	64
Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása, a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet	74

Bevezetés

A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok megváltozott feladatai

A helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A megyei önkormányzat képviselő-testülete a közgyűlés.

A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé.

Fenti törvényi változások eredményeként a korábbi öt területi szint helyett (kistérség, megye, régió, kiemelt térség, országos szint) alapvetően két területi szint került meghatározásra (megyei és országos). A korábban működő regionális fejlesztési tanácsok jogutódjai az adott NUTS II-es szintet alkotó megyék, a területfejlesztési hatáskör címzettjei pedig a megyei önkormányzatok lettek. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok kidolgozása is a megyei önkormányzat feladatává vált.

A fenti változások az eddigi területfejlesztési gyakorlat jelentős átalakítását igénylik. A változások érintik a területfejlesztés tervezését is. A megújított területfejlesztési szabályozások szerint a megyéknek két tervi műfajban kell területfejlesztési tervezést végezni: (1) koncepciót kell készíteni, majd ezt követően (2) programozni.

A megyei területfejlesztési tervezést befolyásoló országos szintű tervezés

A 2014-20-as fejlesztési ciklusra való tervezési felkészülés központi szinten is hasonlóan történik, mint a megyékben: a tervezés az Országos Fejlesztési Koncepció (OFK) és az Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) kialakításával indult el, és ezek alapján készülnek el az uniós előírások szerint készülő tervdokumentumok (az úgynevezett Partnerségi Szerződés és a kapcsolódó Operatív Programjai).

A megújított OTK tartalma, a megújított OFK-val együtt összefoglalja minden fontos hazai politikai és szakpolitikai dokumentum releváns üzeneteit (különösen: Növekedési Terv, Új Széchenyi terv, Nemzeti Reformprogram, Geostratégia, Vidékstratégia).

Az új OFK és az OTK lesz az alapja a 2014-20-as időszak hazai és uniós fejlesztésének. Ez alapján készül majd el a Partnerségi Szerződés (a korábbi Nemzeti Fejlesztési Tervnek, illetve Nemzeti Stratégiai Referenciakeretnek megfelelő, az uniós forrásfelhasználásunk központi tervdokumentuma) és az ahhoz kapcsolódó uniós finanszírozású Operatív Programok. 2013. június 30-ig kell az uniós tervdokumentumokat lezárni, és az EU Bizottságához egyeztetésre benyújtani.

A formálódó OTK célkitűzéseit is figyelembe véve megfogalmazásra kerülő megyei koncepciók folyamatosan beépülnek a 2014-20-as hazai kormányzati koncepciókba.

A megyei elképzelések és a 2014-20-as forrásfelhasználás pontos kapcsolata azonban csak a későbbi tervezési fázisban konkretizálódik, amikor a megyei programok és az operatív programok kidolgozására kerül sor.

A megyei tervezés alapja a megyei területfejlesztési koncepció

A megyei területfejlesztési koncepció hivatott arra, hogy a megye egészének tervezési alapjait lerakja. Ezért a koncepció úgynevezett teljes tervezés, mely kiterjed:

- a megye társadalmi, gazdasági és környezeti területi alrendszerére egyaránt, beleértve a vidéki térségekkel kapcsolatos témaköröket;
- a megye fejlődése szempontjából fontos témákra, ágazatokra;
- a megyei szinten és a központi szinten kezelhető témákra és ágazatokra egyaránt;
- az önkormányzat és a közsféra tevékenységeivel befolyásolható témákra és ágazatokra, de emellett számba veszi a gazdasági szereplők, a vállalkozások, a civil szervezetek, egyházak és egyéb társadalmi szervezetek felelősségi körébe tartozó feladatokat.

A megyei területfejlesztési koncepció a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szerinti tartalommal kerül kidolgozásra.

A megyei területfejlesztési tervezés a következő (2014-20-as) fejlesztési ciklus forrásfelhasználását is orientálja. Az új területi tervezési rendszerben a megyei területfejlesztési koncepció az OTK megújításához kötődik. A megyei területfejlesztési koncepció ezért az OTK tartalmával összhangban kerül kialakításra. A megyei területfejlesztési koncepciók elfogadása ezért csak az OTK elfogadását követően történik meg. A korábbi szabályozásokkal szemben a megyei szintű területfejlesztési tervezés egyrészt a területfejlesztés szereplőinek és érintettjeinek érdemi partnerségével, ugyanakkor szélesebb központi tervezési szakmai koordinációval, támogatással és ellenőrzéssel folyik.

Együttműködés és partnerség Pest megye területfejlesztési feladatai ellátásában

Pest megye gazdasága, társadalma és értékei sokszínűek. Közösségei, települései fejlettsége, külső és belső kapcsolatai, a jövedelem, a gazdasági profil, a közmű és közszolgáltatások, vagy a közlekedési infrastruktúra tekintetében egyaránt jelentősek a területi különbségek –a megye nem egy Budapest körüli egységes funkcionális várostérség. A területi rétegzettség miatt különös kihívást jelent a megye fejlődését meghatározó trendek és folyamatok megfelelő reprezentációja, az egyes területek fejlődési lehetőségeinek körültekintő tervezése, a fejlesztési célok és eszközök térségi adottságoknak megfelelő programozása. További sajátos körülménynek tekinthető a metropolisztérség városhálózata, tehát Budapest, Pest megye és az ún. „csapágyvárosok” szoros és sokrétű kapcsolatrendszer, és a Pest megyei kistérségek abban elfoglalt sajátos pozícióinak, szerepének viszonylagos jelentősége.

A partnerségi elv szellemében, a társadalmi és gazdasági partnerek, valamint a közösségek aktív részvételének érdekében Pest Megye Önkormányzata ezért Partnerségi Tervet készített a jövőbeni versenyképességet meghatározó tényezők feltárása, a környezeti, társadalmi kihívások jobb megértése, és a megfelelő válaszok meghatározása érdekében. A terv a következő konkrét célokat határozta meg: a társadalmi és gazdasági partnerség megteremtése a megyében; a megyei fejlesztési koncepciót megalapozó helyzetértékelés, valamint a megye jövőképe közös elkészítése az érintettek bevonásával; valamint a 2014-2020 fejlesztési ciklus stratégiája és fejlesztési programja közös elkészítése. További célok: a területfejlesztés középszintjének megjelenítése és pozícionálása, Pest Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs képességének – kompetenciáinak – folyamatos bővítése, a térségek és települések együttműködését támogató szerepvállalás.

A Terv alapján a tervezési folyamat intézményes keretek között szerveződött. Pest Megye Önkormányzata nyílt és zárt, strukturált és strukturálatlan egyeztetési formákat egyaránt alkalmaz a közösségek és a gazdasági, társadalmi szereplők hatékony megszólítására és bevonására. A partnerség kereteit a következő együttműködések biztosították: kistérségi társulások ülései, szakmai munkacsoport felállítása, az érintett intézményekkel, közösségekkel és tudásközpontokkal, a vállalkozások érdekképviselőivel közös munkacsoport létrehozása, gazdasági kerekasztal, valamint stratégiai együttműködés létrehozása az Érd MJV, és Budapest Főváros Önkormányzatával. A társadalmi párbeszéd további fórumait teremtette meg: a közös munkát megalapozó Vitaanyag közzététele és véleményezése, négy kistérségi fórum megtartása, a megyei területfejlesztési koncepciót megalapozó helyzetértékelés közzététele, a határos megyei önkormányzatokkal megtartott egyeztetések.

A partnerség szereplői: helyi és megyei önkormányzatok, gazdasági érdekképviselők, a térségben meghatározó vállalatok, vállalkozások; egyetemek, szakmai szervezetek, a turizmus ernyőszervezete, a mezőgazdaság, vidékfejlesztés intézményei (Agrárkamara és LEADER-csoportok); az egészségügy, az oktatás és a foglalkoztatás intézményei; szakminisztériumok, Nemzeti Tervezési Hivatal, a regionális fejlesztési ügynökség; Pest Megyei Kormányhivatal; civil szervezetek.

Központi tervezési szakmai koordináció, támogatás a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásához

A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásához szükséges szakmai iránymutatást és módszertani segítséget a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Fejlesztési Koordinációs Főosztálya, valamint a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal biztosítja. Ez a koordináció biztosítja az országban készülő területfejlesztési koncepciók szerkezeti és tartalmi egységességét, az országos koncepciók készítéséhez való felhasználhatóságát.

A megyei tervező munkát a szakmai iránymutatáson túl a kormányzati szervek a területi folyamatok elemzéséhez és értékeléséhez nélkülözhetetlen adatbázisok biztosításával a VÁTI a Területi Információs Rendszer (TEIR) hozzáférhetővé tételével, speciálisan a megyei fejlesztési tervezést segítő tartalmak feltöltésével segíti.

A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásának szakaszai

A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozása - a tartalmi követelményeknek megfelelően - két szakaszból, a helyzetértékelés és a koncepció kidolgozásából áll.

A helyzetértékelés tárgya volt:

- a megye társadalmi, gazdasági, stb. viszonyainak felmérése,
- a megye területén zajló folyamatok vizsgálata,
- a beavatkozást igénylő területek (földrajzi és tematikai értelemben egyaránt) azonosítása.

A helyzetértékelés célja volt, hogy alapját és kiindulási pontját képezze a megyei területfejlesztési koncepciónak, majd pedig a megyei területfejlesztési stratégia/program kidolgozásának.

A megyei dokumentumok elkészítése során figyelemmel kell lenni az EU-nak a 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozó jogszabályaira. A helyzetértékelésnek alapvetően két fókusz kellett szolgálnia. Egyrészt, hogy a tematikus célkitűzések figyelembe vételével kellő alapot adjanak

programok kidolgozására. Másrészt beazonosíthatók legyenek olyan területek, helyszínek ahol komplex, több alpból finanszírozható programok megvalósíthatók.

A helyzetértékelés figyelembe vette a korábban készített koncepcionális-stratégiai elemzésekben leírtakat, adatbázisa az elemzéshez kapcsolódóan statisztikai alapú, idősoros elemzést tett lehetővé. A helyzetértékelésben bemutatásra került a 2007-2012 közötti időszakban felhasznált EU-s források területi megoszlása is, erre vonatkozóan szakmailag megalapozott elemzést tartalmaz.

A minőségbiztosítási eljárás során megfogalmazott vélemények és javaslatok figyelembevételével a helyzetértékelés átdolgozásra, kiegészítésre került. Ez az anyag képezi az új megyei területfejlesztési koncepció alapját.

A koncepció része: Pest megye pozicionálása, a fejlesztés lehetséges forгатókönyveinek értékelése, a megye kívánatos jövőképeinek megfogalmazása, valamint a jövőkép elérésének szolgálatába állított koncepcionális területfejlesztési és ágazati célkitűzések rendszerének meghatározása a „NEMZETI FEJLESZTÉS 2020” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszer figyelembevételével.

Magyarország, a Budapest metropolisz térség és Pest megye kapcsolata

Európai Unió keleti országainak, így Magyarország fejlődését is – földrajzi elhelyezkedése, gazdasági nyitottsága, valamint külgazdasági kapcsolatrendszerének sajátosságain, adottságain és pozícióin túl – jelentős mértékben határozza meg az, hogy milyen mértékben képes integrálódni az értékteremtés globálisan szerveződő folyamataiba, továbbá mennyiben képes összefogni Közép-Európa keleti, valamint a Dél-Kelet-Európa feltörekvő országait egyes ágazatokban, illetve kulturális és társadalmi, makro-régiós szinten.

A térség országainak alapvető közös érdeke a mind szorosabb integráció, a jobb értékláncbeli pozíciók, valamint az endogén innováció erősítése. E közös érdekek nem mond ellent az a kemény verseny, amelyet a jobb pozíciók érdekében folytatnak egymással az országok; pontosabban az európai léptékben is versenyben lévő metropolisztérségek, jellemzően a fővárosi körzetek.

A javak, szolgáltatások, valamint tudás (kontinenseken is átnyúló) áramlását irányító, az értéktartalmat innovációval, termeléssel és szolgáltatásokkal növelő kitüntetett helye, „fordítókorongja” – a KAPU –, valamint a régió innovációs és növekedési potenciálját szervező, reprezentáló, kutatásfejlesztési és tudás-intenzív üzleti szolgáltatásokkal ellátó csomópontja – a HUB vagy Központ – az az (elsődleges) erőközpont, mely képes tágabb körzetek, térségek, régiók életére, versenyképességére hatást gyakorolni.

Európa keleti felére általánosan jellemző a gazdasági integráció előrehaladása, a határok átjárhatóságának javulása, határok eltűnése, egyes gazdasági tevékenységek koncentrációja, ezzel egyidejűleg új lehetőségek megjelenése, beleértve a közösségek együttműködését, s azon belül a magyarság közvetlen és intenzívebb együttélését.

Térségi központi szerepre azok a nagyvárosi térségek pályázhatnak sikerrel, ahol a vállalkozások száma, koncentrációja, összetétele kiemelkedő, s mindenekelőtt rendelkezésre áll az a humán háttér, fizikai és üzleti infrastruktúra, amely alkalmassá teszi a metropoliszt arra, hogy a globális versenyben megfelelően erős márkaértékkel és belső integritással rendelkezzen a kemény versenyhez. Ezt a versenyt a befektetésekért, illetve a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások, technológia, szakember és menedzsment letelepedéséért vívják a jelenlegi és a feltörekvő új erőközpontok.

Budapest és Pest megye, mint városrégió, európai metropolisztérség, valamint a metropoliszhoz gravitáló („csapágy”) városok együttes gazdasági ereje, fejlettsége, társadalmi és kulturális sokszínűsége, és mindenekelőtt a hazai K+F és innováció rendkívüli koncentrációja következtében a térség képes arra, hogy részt vegyen az európai központok (HUB) versenyében. Elsősorban fekvési energiáinak köszönhetően – a Duna mentén a fejlett európai magterületekhez közel helyezkedik el, s több európai szintű közlekedési folyosó keresztezi –, a Kárpát-medence kitüntetett helyén foglal el huzamosabb idő óta központi - pozíciót. Versenypozícióit tovább erősíti az a specifikus előny, amit számára európai integrációjának mélysége jelent, a sokrétű – nyelvi, kulturális és történelmi – kapcsolódás; a térségben kedvezőnek mondható demográfiai folyamat (növekedés), a viszonylag magas népsűrűség, a képzett munkaerő, az erőteljes vállalkozási dinamika, az átlagon felüli jövedelem és hozzáadott érték, az oktatás és a felsőoktatás; és további számos „puha” versenyképességi faktor.

A lehetséges pozíciószerezés azonban nem garantált, a közép-európai térségben a délnémet-ukrán tengelyen különösen a Bécs-Pozsony várospár által fémjelzett CENTROPA, illetve a feltörekvő balkáni tengelyen Belgrád és Bukarest jelenthetnek versenytársakat, a Kapu és Központ szerepre alternatívát. Az elmúlt években tapasztalt megtorpanó fejlődés pedig figyelmeztetés a jövőre nézve.

Pest megye és Budapest együttműködése

Pest megye elkötelezett annak érdekében, hogy a Budapesttel kialakítandó stratégiai együttműködés keretében felvállalja a nemzetközi léptékben is versenyképes KAPU, HÍD szerepeket; elhelyezkedéséből adódóan az Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti kapcsolatokra vonatkozóan, és együtt tegyék lehetővé a Központ, HUB szerep kiteljesedését, megerősödését. Csak egymással együttműködve lesz képes a korszellem kihívásainak tartósan megfelelni a körzet, és a nemzetközi versenyben, az európai integráció lehetőségeit is kihasználva kívánt, vágyott pozícióit kiépíteni. Ehhez az időnként egymást versenytársnak tekintő két szomszédos entitásnak össze kell hangolni célkitűzéseit fejlesztő energiáit, és koordinálni kell fejlesztési lépéseit.

Ez a célkitűzés összeegyeztethető a nemzetgazdaság kiegyensúlyozott területi fejlődésével, valamint a területfejlesztés és befektetés-ösztönzés harmonikus eloszlására irányuló országos célokkal továbbá biztosítani tudja majd az ország egészének versenyképességét Európa keleti szektorában a kárpáti-balkáni földrajzi körzetekben.

Pest megye Budapesttel egységbe szerveződve egy Metropoliszteret alkot, azaz mai terminusz technikusszal élve egy Nagyvárosi régiót. Az együttműködés résztvevői autoritásuk megtartásával ötvözik, kombinálják értékeiket, kiegészítik kapacitásaikat és közösen jelennek meg a városok, metropoliszok, Hub-ok piacán. Ehhez a kapcsolathoz társulhatnak azok a térségek, körzetek, amelyek nyilvánvalóan e térkoncentrációnak a szereplői, mint pl. a nyugati oldalon Etyek-Bicske térség Fejér megye peremén, vagy Komárom megyének a keleti szegélyén lévő térrészei, amelyek a geográfiai, morfológiai adottságok következtében e népesség és gazdasági koncentráció irányába gravitálnak. Ugyanígy keleti szegélyeken is beazonosíthatóak a szervesülő térrészek vagy más irányba gravitáló területek.

Pest megye a metropolisztérségben, Pest megye pozíciói az együttműködésben

A Budapesti Metropolisztérben, így Pest megye számára is kedvező folyamatnak tekinthető a közép-európai kohézió és gazdasági együttműködés erősödése; amely lehetőséget nyújt a metropoliszrégióknak a Kárpát-medencei térségre, más módon a Dunai Régióra, vagy Kelet-Közép-Európa egészére kiterjedő kulturális, felsőoktatási, innovációs és szolgáltató központi szerepek betöltésére. Pest megye értelmezésében a metropolisztérség, mint HUB, a kelet-közép-európai térség olyan szolgáltató központja, amely a régió egészét képviseli a globális gazdaságban.

Pest megye helyzetértékelése alapján sajátos versenyelőnyökkel és értékes adottságokkal rendelkezik. Ilyen például a magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális (közúti, vasúti, hajózási kapcsolódást biztosító) infrastruktúra nagy részének megléte, a versenyképes kistérségek és a kutatásfejlesztés koncentrációja, a kistérségi határokon átnyúló, városhálózatokra épülő valódi regionális innovációs rendszer – a megfelelő mérethatékonyság – amely alapvető jelentőséggel bíró versenyképességi tényezőnek tekinthető.

Budapest és Pest megye esetében nagy jelentőséget tulajdoníthatunk a belső kapcsolati hálózat fejlesztésének, a városhálózatban rejlő potenciál maximális kihasználásának, hogy a térség gazdasági és innováció potenciálja, szaktudása, valamint életminősége fizikai és virtuális értelemben is elérhető legyen az itt működő vállalkozások és itt dolgozó emberek számára. Beleértve a metropolisztérség részét képező, de a megye határán kívül fekvő, önálló térségüket is szervező városokat, az ún. „csapágyvárosokat”.

Európai hálózatokba szervesülés

A térbeli kapcsolódás legfontosabb tengelyét jelenleg a Nyugat-Európát (Dél-Németország és Észak-Olaszország) Kelet- és Délkelet-Európával és az Unión kívüli európai (Ukrajna, Oroszország) és ázsiai (Törökország) országokkal összekapcsoló közlekedési folyosó jelenti (M1-M5). Ugyanakkor a fővárost és az M1-M5 tengelyt övező koncentráció oldása tekintetében nagy jelentőséggel bíró változásnak tekinthető az európai 5. számú korridor (M8), amely a Barcelona-Kijev tengely mentén biztosíthat eddig kihasználatlan hozzáférést Európa fejlett térségeihez.

(Az M8 Veszprém-Szolnok közötti szakasz ütemezett megvalósítása a megye tranzitforgalomtól való részleges mentesítése mellett, az ország középső vonalában e nagyjelentőségű- TEN-T útvonalakat összekapcsoló hálózati elemmel a központi gazdasági zóna déli irányba való kiterjesztését is támogatná).

További fontos lehetőségnek tekinthető a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas M11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítása, azon belül az Esztergom – Párkány határon átnyúló potenciális multimodális gazdasági zóna; valamint az M2 autópályát Ipolyság és a Felvidék (Losonc) irányába történő fejlesztése.

„Portok”, (légi, közúti és vízi kikötők) mint a kereskedelem nemzetközi kapui

A nagytárségi pozíciót meghatározó – megváltoztató – kapcsolatnak tekinthető a Duna, és így fontos lehetőséget hordozhatnak a folyót, annak hajózhatóságát, kikötőit, illetve hajóparkját érintő összehangolt fejlesztések, a Duna nemzetközi hajózási, kulturális-társadalmi és üzleti kapcsolati szerepének kihasználása.

Fontos lenne a korszellemnek megfelelő nemzetközi személyhajó-állomás kialakítása, a víziút regionális gazdasági és turisztikai hasznosítása és a nemzetközi kereskedelemben való jobb, teljesebb bekapcsolódás érdekében kikötők és kapcsolódó logisztikai létesítmények építése és üzemeltetése.

Ugyancsak meghatározó jelentőséggel bír a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér regionális elosztó központi szerepe, cargo- és személyszállítás vagy regionális szempontoknak megfelelően.

Amennyiben egyszerűsítéssel kívánunk élni, akkor ezek a „kikötők”, portok és ezekhez hasonló más közvetítő és csereterek meghatározóak lehetnek Pest megye kereskedelmi szerepvállalása szempontjából. Nem csupán mint logisztikai, hanem ezt erősítő kereskedő szerep ezekben a portokban mint kereskedelmi centrumokban bontakozhat ki (nagyvásártelep?, termék-tőzsde?).

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió kiemelt jelentőségűnek tartja Magyarország jövője szempontjából a nagytárségi központ csomóponti szerepkör erősítését; a makro-régiós kapcsolati, logisztikai szerep felvállalásával pedig hangsúlyozza a Budapest, Pest megye és „csapágyvárosok” alkotta metropolisz erősítésének szükségét.

Pest megye álláspontja szerint ez a jövőkép megalapozott, ugyanakkor az erős nemzetközi verseny miatt minőségi változásokra van szükség annak érdekében, hogy a metropolisztárság létrehozza azt a teret, amely biztosítja a támogató üzleti környezetet, az elvárt életminőséget, valamint a kedvező telephelyi adottságokat, amely megkülönböztető erővel bír. Külön is hangsúlyozva, hogy a metropolisztárság versenyképessége nem csak az infrastruktúrán múlik, vagy a jelenleg meglévő, hazai összehasonlításban viszonylag kedvező adottságokon – hanem a működő és új alapítású vállalkozások számán, sokféleségén, működése hatékonyságán, az itt élő emberek képzettségén, kreativitásán, együttműködési képességén, illetve a metropolisztárság belső integritásán, erős kapcsolati hálóján és beágyazottságán a nemzetközi értékteremtés folyamataiba.

Amint a válságból kifelé tartva immár kezd láthatóvá válni: a tőke szerepe átértékelődik, a és a humán tőke felértékelődik, ismét fontossá válik az alkotó ember. A kilábalás önszerveződő kis és középvállalkozások által történhet meg. Ez igényli új együttműködési, társas formák kialakulását, szövetkezők, csoportosulások stb. létrejöttét, létrehozását. Ehhez az állami-kormányzati szerep megváltozása szükséges, hogy az eddig jellemzően intervenciós, beavatkozó irányítás helyébe az orientáló-ösztönző szereppel bíró irányítás lépjen.

Mindez azt is feltételezi, hogy a gazdaság szereplői, a befektetők által megkívánt „lágy” fejlesztési tényezők (a humán és társadalmi környezet, a megfelelő ismeretekkel, készségekkel rendelkező és kellően nyitott, befogadó, kezdeményező, kreatív, vállalkozó szellemű, kockázatvállaló, önértékeléssel, öntudattal, társadalmi tudattal rendelkező humán tőke) is rendelkezésre állnak; és folyamatosan újratermelődnek.

Ebben nagy lehetőségek kínálkoznak részben a fővárosból történt kiköltözések okán, részben a külső távolabbi körzetekből Budapest vonzereje hajtotta beköltözések okán. Ugyanakkor mindkettő egyaránt veszélyt is jelent a megyei körzetekben szunnyadó értékes kultúrák esetleges eróziója, identitásvesztése miatt. A nagyfokú migráció és a piaci kereslet folyamatos változásai, kihívásai miatt ezért is kiemelten fontos a humánerőforrás fejlesztése, a kultúra és a helyi identitások megőrzését szolgáló kezdeményezések.

Kulturális szerepkörök

Magyarország számára a metropolisztárság fejlődése szorosan összefügg a nemzetgazdaság versenyképességének kérdésével; mint ahogy Pest megye és Budapest együttműködésének, illetve a csapágyvárosokra is kiterjedő metropolisz partnerségi kapcsolatainak újragondolását is alapvetően egy versenyképességi stratégia keretei között szükséges megtenni. A Pest megyei közösségek értékteremtő képessége ugyanakkor jelentősen túlmutat a gazdasági teljesítményben megfogható, megmutatkozó tényezők körén.

A gazdasági diverzitást jelentősen meghaladja például a mély gyökerekkel rendelkező nemzetiségi és kulturális örökség sokszínűsége; egy olyan örökség, amely ma is élő és szerves része a közösségi életnek, nem csak a helyben elérhető események és közösségi terek nyújtotta élmény által. Ez az örökség, a közösségek integritásának, stabilitásának és megújulási képességének egyik meghatározó tényezője, amely képes ellensúlyozni a lokális egyediség eltűnését eredményező folyamatokat, a globalizáció és a szuburbanizáció hatásait.

Ezért olyan fontos a számunkra, hogy a Pest megyei térszerkezet és a közösségek sokszínűsége, a tájegységek és a természeti értékek sokasága, a kulturális gyökerek, tradíciók, az épített örökség, valamint a nemzetiségek sokfélesége különlegesnek mondható más európai metropoliszokhoz mérten. Mint ahogy az is, hogy a közművelődés és a kultúra megyei intézményi hálózata, valamint a közösségek erőfeszítései, amellyel ma is megélik ezt a kultúrát és újraértelmezik azt a jelenkorban, jelentős mértékben hozzájárulnak a kreatív, tudásalapú társadalom fejlődéséhez, valamint az életminőség javításához. Ez a különleges adottság az egyik legfontosabb érték, amellyel Pest megye kisvárosai és települései hozzájárulnak az országnak, vagy éppen a metropolisztárság kezdeményező képességének erősítéséhez, a kapcsolati tér által nyújtott életminőség javításához, a nemzeti azonosság kohéziós erejéhez.

A természet és különösen a kultúra, a közművelődés védelme, erősítése tehát nem csak önmagában érték, illetve érdeke Pest megyének, hanem azért is, mert forrása az emberi alkotóerőnek, a civil közösségek önszerveződő erejének, továbbá olyan kereteket nyújt a számunkra, amely biztonságot és perspektívát jelent az itt élő embereknek. Az egyik legfontosabb eszköze annak a törekvésnek, amely arra irányul, hogy az elmúlt évtizedek alatt megroppant közösségek kezdeményező erejét és

megújulási képességét visszanyerjék, hogy a közösségi terek, a közös ügyek is a fontosak legyenek az itt élő és ide költöző emberek számára.

A Pest megyére sajátosan jellemző kisvárosok helyzete, pozíciója ugyanakkor számos kihívást is rejt magában a korlátozott finanszírozási képesség, és a helyi vásárlóerő alacsony szintje miatt, a jövedelemtermelő képességében meglévő különbségek ráadásul nem biztosítanak egyenletes és kiterjedt háttérrel az egyes közösségeknek. Különösen akut a helyzet azokban a kistérségekben, ahol a gazdasági leszakadás folyamatosan csökkenti a térségi kulturális központi szerepből következő feladatellátás anyagi bázisát, a civil közösség önszerveződő képességét. Ugyancsak komoly kockázatot hordoznak a térszerkezetben meglévő közlekedési gondok, a városközpontok elérhetőségének problémája; a különböző területek, ágazatok közötti kapcsolatok időnként teljes hiánya. Pest megyei sajátos erősség ugyanakkor a közösségek és intézmények kiterjedt hálózata, az intézmények közötti együttműködés intenzitása, a háttérszolgáltatások és együttműködési platformok viszonylagos fejlettsége, a nemzetiségi alapokon szerveződő nemzetközi kapcsolatok, az inspiráció és a szakértelem elérhetősége és mindennek előt a Főváros közelsége.

A jelenlegi intézményi keretek és anyagi lehetőségek között a Pest megyei kultúra jelentősen alulteljesít a megye adottságaihoz mérten. Különösen kritikus a helyzet a tőkeigényes területeken, így a kulturális örökségvédelemben. Az elkövetkező évtizedben indokolt a kultúra szerepének és értékteremtő képességének teljes újragondolása, újjászervezése, amelynek kiváló eszköze lehet az, ha a kulturális örökség és a helyi identitást hordozó kultúra nagyobb teret nyerne a közoktatásban, a helyi gazdaság és a turizmus fejlesztésében, a közösségi terek működtetésében. Az örökségvédelemben a területi szint eszközrendszerének és szerepének teljes újragondolása is indokolt lehet.

Ez utóbbival kapcsolatban külön hangsúlyozni kell azt a lehetőséget, amelyet a települési közművelődés és múzeumi intézmények sűrű hálózata testesít meg. Ez egy olyan inkubációs környezet és intézményrendszer lehetősége, amely a jelenleginél nagyobb nyitottsággal lenne képes összekapcsolni az örökséget a megújulással, a kreatív ipar trendjeivel és perspektíváival, így még közelebb hozná a helyi identitás megőrzését és az innovációt, az emberi alkotóerő kiteljesítését, azt az életminőséget, amely különösen fontos a feltörekvő családok számára. A kultúra érték, de a ráfordított kiadások gazdasági értelemben is megtérülnek: a jobb életminőség, a boldogság lehetőségét hordozó élmények és kapcsolatok mellett, mint erőforrás közvetlenül is hasznosul a gazdasági értékteremtésben.

A metropolisztérség nemzetközi versenyképességének erősítése

A metropolisztérség nemzetközi versenyképességének kulcsa a világgazdasági folyamatokhoz, a feltörekvő kelet-közép-európai térséghez, valamint az értékteremtés folyamatának kontinenseken átívelő áramához történő szerves kapcsolódása; az érdeke pedig az, hogy ebben a struktúrában (értékláncokban) kedvezőbb pozíciókat érjen el, illetve új szegmensekben jelenjen meg.

E versenyképességi stratégia csak akkor lehet sikeres, ha az integráció az erős és kiegyensúlyozott belső kapcsolatokon alapul, valamint a gazdaság és a helyi közösségek szerves együttműködésén, a társadalmi kohézió erősítésén. Nagy jelentőséggel bír ezért Pest megye térbeli kapcsolódása Budapesthez, valamint a környező funkcionális várostérségekhez; az országos területfejlesztési koncepció pedig fontos előrelépést tett a Budapest és Pest megye, valamint az ún. csapágyvárosokat is magába foglaló metropoliszrégió nevesítésével, a metropolisz jelentőségének és sajátos szerepkörének leírásával. A metropolisztérség egésze, s azon belül Pest megye a technológia és az innováció, valamint az endogén növekedés magterülete; integrációja és integritása, és különösen a Pest megye kistérségei közötti kapcsolati háló erősítése országos közérdeknek tekinthető.

Pest megye térszerkezete több tekintetben is sajátosnak mondható más európai metropoliszokkal összehasonlítva. A már csak morfológiai, történeti és művi környezetalakítás okán sem egységes terű Pest megye fejlődését valóban jelentősen befolyásolta a lakónépeség kiáramlása a fővárost övező térbe, terekbe-körzetekbe. Az összetett, sokszínű, sokidentitású eklektikus teret átszövik és mindig is átszöttek a gazdaság és a társadalom fejlődését meghatározó térségi pólusok, a gazdasági és intézményi városközpontok, a vállalkozás övezetei. Ezek révén a kistérségek jól körülírható technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek, melyek meghatározzák azt a struktúrát, amely a Pest megyei, illetve az immár szervesülő Metropolisz teret jellemzik:

Sem Pest megye, sem a Metropolisz tér nem gyűrűs, hanem sugaras-küllős szerkezetű. Ez a kocsikerékre hasonlító szerkezet teszi egyben lehetővé azt a makrotérségi szervesülést, kisugárzást amit oly kívánatosnak tartunk. Az infrastruktúra-axisok, főutak és vasutak alkotta „gyors” tengelyeken az urbanizáció uralja a téralakítást, míg a küllők közötti „lassú” zónákban a mezőgazdaság és a turizmus, a természetközeli vagy vidéki (néha nosztalgikus) ágazatai találnak kihívásokat (ma még kellően ki nem aknázott) lehetőségeket. Ezzel a leegyszerűsítéssel könnyebben megragadható a tér, hiszen az egyes körzetek identitásait is ezek a „küllők” képesek megjeleníteni. Az ezáltal kialakuló, kialakítható „identitáskörzetek” nem csak a belső társadalmi kohéziót szolgálják, hanem egyben a tereket márkásítva a befektetők számára is világos kínálati üzenetekkel szolgálnak: márkásítják az egyes – axisokra szerveződő – térszemenseket.

Pest megye központjai várostérségükben térszervező erővel bírnak; s együtt egy olyan integráló városhálózatot alkotnak, amely szervesen kapcsolódik Budapesthez, valamint az ország versenyképességét meghatározó ekosisztémához (gazdasági rendszer). Ezen belül közvetítő, potenciálisan térségi integráló szerepet tölthetnek be és közvetíthetnek a belső mag, illetve a csapágyvárosok felé. E központok között országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is megtalálhatóak (Gödöllő-Veresegyház; Budaörs-Érd-Százhalombatta), ahol a népeség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

Megkülönböztető erővel bír az a tény, hogy Pest megyei kistérségek (nem függetlenül Budapesttől) alkotják Magyarország egyetlen, a kistérségi (és megyei) határokat jelentős mértékben átlépő regionális innováció rendszerét. Különös tekintettel az Érd/Százhalombatta térségtől, Budaörs, Pilisvörösvár, Szentendre, Dunakeszi kistérségeig tartó vállalkozási övezetre, amelyben a technológiai vállalkozások, és egyéb tudás-intenzív üzleti szolgáltatások, valamint a képzett munkaerő koncentrációja található. A versenyképességi pólusokhoz, illetve vállalkozási övezethez képest markánsan eltérő lehetőségeket mutatnak Pest megye déli, dél-keleti kistérségei, sajátos versenyelőnyökkel és kihívásokkal, megoldandó problémákkal.

Fontos szerepet töltenek be Pest megye kiemelt gazdaságfejlesztési térségei, valamint a kilenc (9) csapágyváros és Budapest közötti térben (axisokon) elhelyezkedő települések. Integrált város- és térségfejlesztésen alapuló, valamint a helyi gazdaságra is kiterjedő megerősítésük alapvető célkitűzés. Aktív szereplői a több lábon álló gazdasági aktivitást és a humán erőforrások koncentrációját létrehozó; valamint az innovációs teljesítményeket és tudást a külső nagyvárosokba közvetítő városhálózatnak.

A térszerkezet alapvető jelentőséggel bír az elsődleges erőközpontnak tekinthető Budapest kitörési, átalakulási-újrátöltési ambícióit illetően. Meghatározza a csapágyvárosi integrált városkörzetek lehetőségeit, kitörésének koordinált irányait, másodlagos erőközponti lehetőségeit és a velük szembeni kihívásokra adható releváns válaszokat.

Pest megye robusztus szerepet tölt be Magyarország fejlődésében népessége, az emberi erőforrások és általában a „puha” versenyképességi tényezők, valamint gazdasági teljesítménye, a feldolgozóipar és a szolgáltató ágazatok részesedése miatt. Sok szálon kapcsolódik a nemzetgazdaság fejlődését meghatározó technológiai és feldolgozóipari vállalatokhoz, szolgáltatásokhoz, innovációs értékláncokhoz. Pest megye számos kistérsége élen jár a tudás generálásában és fogyasztásában;

aktívan hozzájárul a metropolisztérség nemzetközi pozíciójának erősítéséhez, valamint hozzájárulhat a jövőben egy megkülönböztető erővel bíró márka megteremtéséhez. Amennyiben az elemi kistérségek a térszervezési logika mentén képesek lesznek ötvöződni, további potenciálok, energiák szabadulhatnak fel, és hatékony márkásítás válik lehetővé.

A metropolisztérség versenyképességét jelenleg meghatározó ágazatok – az élettudományok (gyógyszeripar, biotechnológia, orvostechikai eszközök gyártása), az IKT ipar, a kereskedelem a logisztika, a kreatívipar/kulturális ipar és a turizmus – mindegyikében jelentős az aránya a Pest megyei vállalkozások által előállított értéknek. A nemzetgazdasági növekedés és munkahelyteremtés alapját képező feldolgozóiparon belül a Pest megyei vállalatok (telephelyek) teljesítménye és részaránya kiemelkedő (az ország egyik legjelentősebb ipari agglomerációja itt található), és további hozzáadott értékkel bírnak azok a logisztikai és üzleti szolgáltatások, amelyek az országban működő exportorientált feldolgozóipari beruházások működését támogatják.

Pest megye szorosan kapcsolódik a fővároshoz, ugyanakkor közvetlenül az ország egészéhez is. A metropolisztérség kapcsolatrendszere összetett; valóban gerincét képezi az ingázó népesség, amely a megyében lakik és a fővárosban vállal munkát és fordítva. A gazdasági, kulturális és társadalmi kapcsolatok azonban jelentősen rétegzettebbek, mint azt korábban feltételezték. Ugyanakkor törekenyebb is, az elmúlt évtized megmutatta, hogy Vác, Aszód, Nagykáta és Cegléd kistérségeiben a feldolgozóipari munkahelyteremtésen alapuló fejlődés megtorpant, a gazdasági aktivitás leépülésével jól láthatóan megtört a helyi gazdaság integritása, és gyengültek a térségek közötti kapcsolatok is. Az integráció nem visszafordíthatatlan, és a „csapágyvárosok” kedvező hatása sem fejt ki hatását automatikusan.

Pest megye fejlődését a kistérségeken, megyehatárokon átnyúló kapcsolatrendszer határozza meg, ez jelenti endogén növekedésének motorját, s ez jelenti elsősorú vonzerejét az elérhető erőforrások, különösen a szakképzett munkaerő mellett. Fontos és még nem kellően értékelt a széttelepülés; képzett rétegek kiköltözése megyei térségekbe, ami egyfajta új vállalkozói és értelmiségi réteggel energetizál számos szerencsés kistérséget, települést, várost. Ez a kapcsolati háló nem konzerválja, hanem elősegíti a nemzetgazdaság koncentrációjának csökkentését, a Budapesten összpontosult innováció, valamint szolgáltatások kitelepülését, a metropolisztérség integrációját, valamint a társadalom kiegyensúlyozott fejlődését akadályozó centrum-periféria viszonyának oldását a Budapest-Pest megye-csapágyvárosok kapcsolódásai mentén, illetve az ország egészében. Perspektivikusan a metropolisz térség magja lehet az ország nagytérségi térszerkezetének újraszerveződésének.

A Budapest körüli koncentrikus elrendeződés oldása a jelenlegi radcentrikus rendszernek négyzethálózatos átalakításával, a térszervező városok, polisz-központok közvetlen és intenzív nemzetközi bekapcsolódásával történhet meg. A változás kiinduló pontját a „kör négyszögesítése” jelenti, ami a metropolisztérségben a csapágyvárosi 60-80 km-es ellipszisen belül kialakítandó négyzetháló (kelet nyugat és dél) jelenti. Ez a sugaras-gyűrűs öröklött struktúra átalakítását eredményezi a német vagy észak-olasz tér „halászháló” struktúrára emlékeztető módon. A kapcsolati tér területe, illetve fizikai összeköttetése átlépi Pest megye határait, kiterjed a metropolisztérségre; ugyanakkor meghatározó városközpontjain (pólusain) keresztül szervesen építhető fel, nem Budapest „köré”, hanem a jelenleg is létező valós kapcsolati irányok mentén.

Ez a célzott szerkezet a táj morfológiai adottságai miatt automatikusan bevonja az európai térszerkezetalakítás-gondolkodásába gondolati térként a kelet-szlovák teret, Alföldet, ami a Centropa 2 avagy Eurorégió program iniciátora lehet, hiszen Kelet-Szlovákia kiesik a Bécs-Bratislava érdekáramokból.

Pest megye a maga területén a vákuumtérben újratöltendő közvetítő-városi gyűrűben nem a gyűrűs, radiális logika szerint, hanem axiálisan kívánja kialakítani azokat az összetett „identitás-körzeteit” melyek urbanizált „ún. gyors (infrastruktúrával jól ellátott) urbanizált és a velük kölcsönkapcsolatban

álló „lassú” azaz agrár, vagy/és szabadidő-rekreációs zónákból szerveződnek. Nem egyetlen entitásként, hanem részentitások összességéként kínálva és identifikálva magát a Metropolis Régiót.

Pest megye érdeke Budapest sikeressége; Budapest pedig akkor képes önmagát a jelenleginél jelentősen jobban pozicionálni, ha kész a környezetével a polisz-típusú együttműködésre; ami elnevezésében és tartalmában is meghaladja a „Budapest és agglomerációja”, illetve a „Budapesti Agglomeráció” megközelítést. Budapest e többközpontú városhálózatba helyezve sokkal inkább képes újragondolni versenyképességét, városfejlesztési célkitűzéseit, környezetéhez való sajátos viszonyát, valamint a dekoncentráció és a külső kerületek fejlődésének problémáit. A munkamegosztásban a térség szereplői különböző módon, de együtt vesznek részt. Nem csupán Budapest kiszolgálása a szerepük, hanem olyan kölcsönkapcsolat kialakítása, mely a szereplők sokaságának hasznára és érdekében működtethető.

Másrészt, a metropolisztérség külső városait, ipari termelési és innovációs központjait tekintve a metropolisztér új szerkezete megszüntetné az alá-fölérendelés, a függőség szemléletét és értelmezését; a „Budapest-függőséget”, amely az önálló specifikus erősségeken alapuló erős nemzetközi versenyképesség megteremtésére törekvő csapágyvárosok szerepkörének, identitásának meghatározását akadályozza. A metropoliszrégióknak így koncepcionálisan esélye lehet az 5-ös európai korridort is kihasználva az északi és keleti térrészek integrálására, Kassa-Losonc irányában egy „CENTROPA 2” kialakítására, Eger- Miskolc–Kassa irányában; Dél felé Székesfehérvár- Veszprém-Balaton és az ajkai „kristály”- tengely (7-es /8-as) irányában. A metropolisztérség átfogja Nógrád, sőt Esztergomon túl Komárom megyét. Koncepcionálisan Dél-Szlovákiára is van vonzása, amelynek pólusa az Esztergom – Párkány város pár lehet.

A Pest megyei városhálózat intenzív fejlesztésén alapuló többközpontú metropolisztérség koncepciója összhangban van a fenntarthatósági célkitűzésekkel. Összhangban az országos területfejlesztési koncepcióval nem igényel jelentős mértékű zöldfelület- és iparfejlesztést, a négyzethálós struktúrán belül pedig továbbra is meghatározhatóak a zöldövezet („green belt”), valamint az axiális kapcsolódások közötti rekreációs övezetek és a védett területek. Reális alapot biztosít az ingatlanfejlesztés és a befektetés-ösztönzés hatásos befolyásolására, a spontán folyamatok hatékony ellenőrzésére, irányítására.

A metropolisztérség, és azon belül **Pest megye elsősorú területfejlesztési prioritása az életminőséget biztosító környezet megteremtése. Európai szinten versenyképes metropoliszrégió csupán a vonzó élettér, természeti-, épített- és társadalmi-gazdasági környezetben jön létre. A „humán értéktöbblet” csak ezen a táptalajon képes megmutatkozni.** Ehhez a Dunakanyar adottságai éppúgy hozzájárulnak, mint az átlagon felüli népsűrűség, a város vagy körzet egyetemei, vonzó lakó- és rekreációs térségei, az erős kapcsolati tér, a technológiai parkok, valamint a magas hozzáadott értéket előállító szolgáltató és feldolgozóipari cégek jelenléte. Ezzel teremthető meg a 4-5 milliós népességgel bíró térség a Budapest Metropolis Régió komplex, összetett tökevonzó képessége.

Márkaépítés

A metropolisztérség versenyképességét, belső kohézióját és az európai térben elfoglalt pozícióit jelentős mértékben meghatározza a tér által megtestesített márka „bevezetése”, elfogadottsága és ismertsége. Lényeges körülménynek tekinthető, hogy ebben az esetben nem egyszerűen technikai kérdésként, azaz marketing és kommunikációs feladatként merül fel a térség egységes és önálló márkaként történő meghatározása és népszerűsítése. A jelenlegi helyzetben ugyanis az érdekeltek – a metropolisztérség területi és települési önkormányzatai, vállalkozásai, stb. – számára a térség által megtestesített nagyobb egység nem bír identitásképző erővel, valamint nem, vagy csak hiányosan jelenik meg a településfejlesztési stratégiákban és az országos fejlesztéspolitika alapdokumentumaiban. Hiányzik a koherens jelentéstartalma és a kohéziós ereje.

A metropolisztérség pozíciójának erősítésében a márkaépítés, a „termék” fejlesztése ezért nem egy elkülönült, illetve elkülöníthető szakmai feladat, hanem egy olyan folyamat, amely szorosan összekapcsolódik a partnerség erősítésével, a gazdasági és a térszerkezeti koncepció megújításával, az érdekeltek – különösen a Főváros és a megye – közötti együttműködés fejlődésével. A márka értékét a jövőben éppen az erős közösségi és kulturális tartalom adja, amely abban nyilvánul meg, hogy a metropolisz funkcionális működése, valamint térszerkezete is újragondolásra kerül, hogy koherens kezdeményezések és célok kerülnek megfogalmazásra, illetve azáltal, hogy a stratégia végrehajtásába még inkább bevonásra kerülnek az érintettek. A márkaépítés tehát kifejezetten része a területfejlesztés célrendszerének, mely evolutív módon változtatja meg a metropolisztérség belső és külső kapcsolatrendszerét, identitásképző erővel bíró együttműködéseit, értéktartalmát. Ilyen értelemben Innovációról van szó, amely igényli a régi és esetleg új piacokon a bevezetést, az alapelképzelés megismertetését a célcsoportokkal és célpiacon.

A metropolisztérség márkaerejének javítása Pest megye érdeke. A megye elismertsége és érdekérvényesítő képessége, pozícionálása, jelentős mértékben múlik azon, hogy a megye által nyújtott életminőség, gazdasági teljesítmény, és egyéb kedvező adottságok, élmények; másrészt a funkcionális várostérségek, fejlesztési pólusok, a helyi identitás/helyi gazdaság – vagy éppen a Főváros városfejlesztése – ne csak önmagukban jelenjenek meg. Hanem egy olyan, részleteiben folyamatosan gazdagodó perspektíva részeként, amely 4-5 milliós piac erőforrásait és lehetőségeit fogja át, kiegyensúlyozott módon, a gazdasági teljesítmény szétterülését, a helyi közösségek bekapcsolását, a decentralizált városhálózat hatékonyságát tartalmazó jövőkép alapján. A térség, a azon belül Pest megye, európai szintű versenyképességét végeredményben e harmonikus, előrettekintő perspektíva elfogadottsága, belső kohéziós ereje és külső elismertsége, határozza majd meg.

Pest megye lehetséges jövő-szenáriói

Az eddig használatos tervezési módszertan jellemzően a jelen helyzet meghosszabbításán alapszik. Visszatekintően elemezve a folyamatokat, majd azokat előre vetítve egy (egyetlen) numerikus-lineáris jövő kerül meghatározásra és rögzítésre. Ez lesz aztán az alapja a cél és feladat-meghatározásnak. Csakhogy a világ a valóság nem így alakul.

Módszertani elégtelenség

Ez a módszer alig támaszkodik az emberi vágyak, szükségletek, emóciók általi „torzító” információkra, azaz a stakeholderek motivációit, ambícióit, törekvéseit figyelmen kívül hagyva egy ideál terv készítésére szerszámozódik fel, ezáltal nem egy reális-optimális jövő-célt definiál. Technokrata beavatkozó tervtípus módszertani továbbélése, mely ab start nem integráló.

Ezért az ilyen tervezésmethodika nem korrelál a valósággal, így nem lesz hatékony eszköze az irányításnak, különösen nem ilyen turbulensen és gyorsan változó környezetben. Egy(etlen) jövő kiválasztása, a maga hibalehetőségével ezen kívül két másik problémát is felvet:

1. ezernyi (azaz minden más) jövőlehetőséget kizár, elvet,
2. amennyiben a változó környezet, változó világ igényelné a gyors, instant alkalmazkodást, nincs kéznél a mimikrihez szükséges forgatókönyv, azaz a megye relatív lemarad.

Tudásmenedzselés:

Ezen a problémán segít az u.n. scenárium-tervezés, mely magában hordozza a szükséges kaméleon-effektus lehetőségét, a gyors alkalmazkodás lehetőségét és „amidőn-akkor” (when-if) típusú gyors reagálás képességét.¹ Mivel a mai hazai metodika nem teszi lehetővé, így ilyen tervstruktúra nem volt előállítható, mégis Pest megye fejlesztési munkacsoportja a jobb, teljesebb „újbegy-érék”² és team-tanulási folyamat megteremtése érdekében előállított különböző scenáriumokat. Ezek olyan absztrakciók, melyek nem teljes jövőforgatókönyvek, azonban alkalmasak arra, hogy sokszor feltett kérdésekre / felvetésekre választ adjanak, illetve elemezzék azok realitását egy integrált komplex térségfejlesztési koncepció tükrében, illetve azt megalapozandó.

A jövőre vonatkozó tudás forrásai:

Számos tudásra, információra van ahhoz szükség, hogy a (bizonytalan) jövőre vonatkozó releváns információkat előállíthassuk.

Ezek lehetnek:

- belső, azaz a szakértő csoportnál lévő információk,
- külső, azaz 3-ik felektől szerezhető információk,
- a klienstől, azaz a megyétől beszerezhető / kapott információk,

¹ a Shell azért tudott gyorsan reagálni arra a jelenségre, hogy az OPEC korlátozza a termelést, mert szemben a korábbi doktrínával, hogy minél nagyobb szállítókapaacitású tankhajókat kell gyártatni, volt homlokegyenest másfajta scenáriója is a tarsolyában. Volt a tankhajóflottára vonatkozóan is több változata, de „készült a VÁRATLANRA” is!

² „Fingerspitz-gefühl”

mindezek lehetnek:

- ✓ az embereknél / személyeknél meglévő tudások, ismeretek-információk,
- ✓ dokumentált információk és tudások, ismeretek (újság, adatbázisok, beszámolók, tanulmányok, piackutatások, staff papírok, előzményanyagok, stb.).

A bemutatott scenáriók a Munkacsoport szellemi összeolvadásának eredményeként kerültek felvázolásra, mint a további megbeszélések alapját képező gondolatvázlatok. Ez egyben lehetővé tette, hogy olyan elemi scenáriumokon a továbbiakban már ne kelljen vitázni, melyről az alkotó párbeszéd során kiderült, hogy nem csupán nem integráltak, így merevek, sérülékenyek, de meg sem tudják oldani egy ilyen összetett komplex térnek a problémáit, mint Pest megye. Ráadásul, a cél nem csupán a meglévő akut problémák kezelése volt, hanem egyfajta „preventív”-kezeléssel a kínálkozó lehetőségek és kihívások kihasználása. Amint valljuk: „A jövőt nem megjósolni, hanem megteremteni kell! „

SZCENÁRIÓK

Tendencia (szokásos ügymenet³) forgatókönyv

Összefoglalás:

Amennyiben a jelenlegi irányítási, kormányzási –menedzselési struktúrák, módszerek fennmaradnak a duális tér problémái erősödnek, növelve a tér belső feszültségeit egyben rontva a térség-termék(ek)nek és brain(ek)nek a helyzetbe hozását, belső potenciáljaik jobb, teljesebb és hatékonyabb kihasználását, újratermelését.

A beköltözők, a népességnövekedés „letapossa”, elhasználja a területet, mint alvóhely (szálláshely). A megye felhasználja, feléli, erodálja képességeit, romlik a tér élhetősége ezáltal vonzereje. Közösségek és a közösségek közti kölcsönkapcsolatok hiánya a harmónia megteremtésének esélyét is csökkenti. A homogenitás annak ellenére nem marad fenn, hogy az eltérő identitások nem kerülnek kihasználásra. A hatóerők olyan diszparitásokat eredményeznek, melyet hatékony kontrol, kormányzás nélkül csupán a spontán fejlődéssel nem lehet kezelni. Hatékony, rugalmas és értő-lényeglátó menedzselés hiányában a térség tovább veszít pozícióból, versenyképességéből, élhetőségéből.

Részletes tendenciavázlat:

Pest megye - mint városrégió –lemaradásban van - relatív és abszolút értelemben egyaránt – a kelet-európai régiók versenyében. Csökken a közép-magyarországi régió jelentősége, mert nem tudta pozícionálni önmagát. A városrégió, mint olyan valójában nem működő egység, mert nem együttműködő a két önálló autoritással rendelkező szereplője.

Miközben a térségben a kettősség megmarad, azaz a főváros (annak is a belső kerületei) pozíciói, versenyképessége relatív javul, a megyei tér egésze gyengén prosperál és ugyanakkor a spontán, koordinálatlan fejlődés új „szigeteket”, kedvező pozícióval rendelkező körzeteket eredményeznek. Ezáltal belső verseny, talán inkább csak leszakadás jelenik meg.

---

³ business as usual

A közellátás tovább polarizálódik, vannak „szerencsés” körzetek és lemaradók, illetve leromlik, ami éppen ezekben a lemaradó térségekben speciális problémákat jelent, konzerválja, illetve növeli a magterülettel fennálló függőséget .

Annak ellenére, hogy az ország népességének 35 %-a él e térségen belül, a népesség belső átalakulása, átrendeződése új képet mutat: megfordulóban van megyébe a beköltözés, részben a nagyvárosba visszatelepülés okán, részben fennmarad a kiköltözés, illetve a távolabbi térségekből is folytatódik még beköltözés. Mindezek a spontán be és kitelepülések, a duális népesség-összetétellel hozzájárulnak a környezet romlásához, egyben a társadalmi béke, harmónia időleges felborulásához egyes térségekben és a meglévő infrastruktúrák túl-használatához, avagy másként szemlélve egyes térrészekben az életminőség, élhetőség relatív romlásához. Ennek eredményeként lelassul, majd megáll a népességnövekedés, fennmarad a kulturális szövet (hagyományok, identitás, mindennapi kultúra) szétszakadása (bebírók, őslakosok). A képzett kiköltözőkből akkumulált kezdeti előny megmarad, a térrészek közti különbség stagnál vagy nő (innováció).

A ráhordó infrastruktúra fejlődik, különösen a közösségi közlekedés, egyenlőre nem hálózatként (a harántoló- struktúra nem).

A mobilitás megmarad, sőt a be-kiköltözők és a munkaalkalmak diszparitása miatt növekszik. Különösen az egyre inkább besűrűsödő, urbanizálódó „aktív” avagy „gyors” zónákban, azaz a fő axisok (közlekedési-szállítási) infrastruktúrával jól ellátott sávjában, míg a köztes vagy „lassú” zónák „elnéptelenednek, vagy csak nagy társadalmi költséggel tarthatóak fenn. A DK-i térrészek bekapcsolódása reális perspektíva. Különösen Budapest előregszik.

Megmarad a KKV-ék szerepe a foglalkoztatásban, amint az összeszerelő, beszállító ipar is. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak bár kevesebben lesznek, de hatékonyabban fognak gazdálkodni, esetleg a termékszerkezeten változás következik be és vállalkozás-jelleget ölt, ami annyit jelent, hogy a „termény”- termelés mellett megjeleni a „termék” a márka fogalma. Élelmiszeriparban fejlődés várható, amint a takarmánytermelésben is.

A szolgáltatóipar egyes ágazatai, mint pl. az „alkonyipar” kitelepülnek egyes térrészekbe (ÉK, ÉNy). A szolgáltatás export szigetszerűen nőhet, különösen az egészségügyi szolgáltatások területén. A megye gyarmatosodik, „kolonizálódik” (lásd még OTK-ban felvázolt szerep?!). A magterülettel fennálló függősége visszafordíthatatlanná válik. A szakképzés féloldalas és alulpozícionált marad, annak ellenére, hogy Budapest számos termelési funkciót kitelepít. A logisztika, elsősorban a raktározás még működőképes marad, bár várható, hogy nagyobb távolságra a magtérstől, más térrészekbe települ át. A barnamező-kérdés fennmarad, amint az ipari parkok kérdése is megmarad, akuttá válik (egymagában nem vonzó).

A turizmusban rejlő fejlődési kapacitások kimerülnek, így az ebben rejlő fejlődés is megáll, elérve kapacitások szegélyét. A termálfürdők, szolgáltatások a költség-fogyasztás szakadék miatt „lepukkan”, lelakódik. A geo-termál energiahasznosítás leáll, stagnál. A megújuló energiákkal kapcsolatos vállalkozás spontán és kis volumenű marad. Szentendre, Vác fejlődése nem dinamizálódik, annak ellenére, hogy a Duna Régió Stratégiában lehetőségek vannak.

Az épületállomány lelakódik, erodálódik. Védett területek beépítése (műemléket is beleértve) folytatódik. Az urbánus struktúrák, a közterek, közösségi területek erkölcsileg elavulnak, ezzel az élettér degradálódik, veszít vonzerejéből, aminek következtében a 90-es évek széttelepülése létrejött.

További jövőscenáriók:

A munkacsoport részben a GYELV elemzés alapján, részben a többször, több fórumon felvetett problémák megoldására illetve beazonosított lehetőségek mentén határozott meg néhány egymástól

eltérő jövőlehetőséget. Mindegyik jövőscenário feltételezi, hogy a jelenlegi folyamatokba **BEAVATKOZIK** az irányítás, azaz a fejlődés egy menedzselési folyamat részeként alakul.

A csoportmunka eredményeként a következő három forgatókönyv került felvázolásra. Ezek és a beavatkozás nélküli tendencia-forgatókönyv képezték az alapját, más dokumentumokkal együtt a végső, részletesen kidolgozott jelentős változást, fordulatot felvázoló evolutív-jövő-forgatókönyvnek.

Az egyes elemi szempontot kiemelten kezelő forgatókönyvek jelentős egyszerűsítést és absztrakciót tartalmaznak. Mindenki saját információmélysége mentén továbbgondolhatja, értelmezheti a forgatókönyvet, annak érdekében, hogy érzékelhető legyen annak dinamikája, felhajtóereje és ezen keresztül realitása, mint a megye versenyképességét biztosítani képes egyszerű megoldás.

A munkacsoport úgy gondolja, hogy komplex összetett kérdésekre nincsenek egyszerű válaszok.

„Idill” forgatókönyv

Versenyképessé válni a helyi /lokális gazdaság fejlesztésével

A lokális piacra (3,5 -5 millió) építve önszerveződéssel elősegíteni az endogén energiák kihasználását, különösen a mezőgazdasági és turista iparban. A helyi termékek kinőhetnek magukat megfelelő termék és brand- menedzseléssel. Ebben a megközelítésben a megye egységes, „nagy” összefüggő homogén és voluntarista tervezése helyett az irányítás inkább menedzselés jellegű, ösztönző-támogató, mely a lokális, „kis” kezdeményezéseket támogatja (small is beautiful). Ez lényegében az önszerveződésre épít, amely rugalmasan követi a kereslet változásait. Egyben erősíti a megye összetett, azaz heterogén jellegét, az eltérő identitáskörzetekben eltérő térterméket és egyéb szolgáltatási és fogyasztási termékeket hoz helyzetbe, márkásít, kihasználva és egyben helyzetbe hozva a térrészek rejtett spirituális értékeit, kézműves kultúráját, termékeit.

Mindez jellemzően a metropolistérnek „Új Piac”-ként való felfogásával megteremthető KERESLET teremtéssel, innovatív piac-konform viselkedéssel, marketinggel, stb. alapozható meg. A térszegmensek adottságainak specializált kihasználásával, a termelési és szolgáltatási kultúrára építve. Ezt emberek, nemzetiségek, kultúrák újrafelfedezésével lehet előmozdítani és a piac illetve a korszellem igényei szerinti újratöltésével és kommunikálásával lehet prosperálóvá tenni.

Ehhez alkalmazkodva tudatos területhasználatot kell meghatározni tudni, illetve a helyszínek adottságait kihasználhatóvá tenni. A struktúrákat inkább horizontálisan, azaz húr mentén szerveződővé, harántolóvá, kapcsolódóvá kell alakítani a jelenlegi inkább tengelyes szerkezettel szemben. Energiaellátó rendszerek, energiaszolgáltatás kis, lokális rendszereket igényel, ilyen rendszereket hoz helyzetbe. (Tanyavillamosítás, energiaellátás) Mindez feltételezi és erősíti a kistérségi- identitástervek belső funkcionális együttműködését, önszerveződéseit.

Ez elsősorban egy „vidékfejlesztési logikát”, megközelítést így stratégiát feltételez, szemben a policentrumok, azaz középvárosok erősítésével szemben. Fő cél a működőképes és márkákkal rendelkező mezőgazdaság megteremtése, dinamikus háttér a Nagy városrégió gazdaságának, és egy természetközeli-vidéki idegenforgalom. A megvalósításban a közösségépítés, identitásépítés is jelentős szerepet kap. A társadalmi kohézió szintén jelentős összetevője, de egyben jelenleg gyenge pontja is a stratégiának.

„Középpontban az Alkotó” (emberközpontú fejlesztés)

Versenyképesség közösségek, együttműködések és humán kapacitás fejlesztésével

Ahhoz, hogy a kívánatos jólét, a megfelelő minőségű oktatás, egészségellátás, a szociális infrastruktúrák stb. megteremtődjenek, amelyek aztán tovább energetizálják a humán tőkét, a megfelelő termelési struktúra és az azt lehetővé tevő humán alapok szükségesek. Ehhez a humán tőkét, a társadalmi tőkét, az intézményi tőkét szükséges alkalmassá tenni a prosperitás megteremtésére. Mert végeredményben minden dolgok mértéke és kiindulópontja az EMBER. A maga tudásával, készségeivel, ismereteivel, társas kapcsolataival, hálózataival és informális és formális rendszereivel, „törzseivel”.

Ebben a jövőstratégiában a fő fókusz a megye népességének versenyképes tudása, együttműködése az azt lehetővé tevő struktúrák intézmények, stb. létrejötté biztosíthatja. Ezek azok a gyökerek, amelyekből kinőhet a megfelelő termelési struktúra (termékek, szolgáltatások, márkák sokasága és egyben a szellemi, innováció újratermelés folyamata) Ehhez a térben lévő talentumokra (a kiköltözési hullámmal éppen a sikeres körzetek példája mutatja számos ilyen „talentum” jelent meg) vállalkozói attitűdre, hozzáértésre (entrepreneurship), megújult-újratöltött mindennapi kultúrákra, hagyományokra és ezeket éltető közösségekre van szükség.

A megyében ehhez újra kell gondolni és szervezni az oktatást-képzést és nevelést hatékony nevelési központokkal (közvetítővárosok). Nyelvismeret megszerzését szükséges támogatni. Olyan tudás, ismeret kínálatot kell biztosítani amilyenre kereslet prognosztizálható az Új Gazdaság igényeit figyelembe véve a közeli és emberöltőnyi jövőben egyaránt.

Intenzív felzárkóztató programokra van szükség, készség szintű képzésekkel, szemléletformálással és a munkaetika-kultúra elterjesztésével, honosításával, külföldi „stage”-ok (vándor segéd) támogatásával. A vállalkozói hozzáértés, a kockázatvállalási kedv és mérlegelés, az innováció és kreativitás fejlesztésével alkalmassá kell tenni az egyéneket, hogy piaci körülmények között is képesek legyenek prosperálni. Az alkalmazotti attitűdöt, a beosztotti gondolkodást meg kell tudni haladni. Profi, a globális piacnak kitett - vállalkozásokra, ehhez pedig hozzáértő vállalkozókra, van szükség legalább a népesség 8 %-ában. Ezt kell „termelni”, ilyeneket kell tudni „előállítani”.

A sikerességhez szükséges, hogy a körzetekben a kisközösségek és tájak közösségei közel azonos kultúrával gyorsan értsék egymást, azonos módon viselkedjenek, hogy a gondolatok belső eladását az ún. „belső marketinget” mint társadalmi költséget csökkenteni lehessen. Gyorsabb reakció jobb versenypozíciókat biztosít.

Annak érdekében, hogy a talentumok a megyét annak egyes önálló identitással rendelkező körzetét válasszák szükséges, hogy vonzó „hard” és „soft” környezettel találkozzanak, ilyen kínálatot tudjon a térszegmens felmutatni. Ehhez a szociális ellátórendszerek, óvoda, bölcsőde, egészségellátás, oktatás stb. megfelelő, a korszellemnek megfelelő minőségben álljanak rendelkezésre. A körzetek környezetét vonzóvá szükséges tenni a kívánatos lakók számára és egyben a „térterméket” megfelelően kell tudni kialakítani, megismertetni, kommunikálni, brandjét megteremtteni és erről a potenciális humán tőkét informálni. (célcsoportok különböző módon, médiumokon keresztül)

Ekkor a megyemenedzselés azon túl, hogy alapvetően ösztönző-ösztökélő jellegű lesz, biztosítja, hogy olyan együttműködések jöjjenek létre, amely a megye stakeholdereinek, a fejlesztés érintettjeinek és közreműködőinek a koordinálásán alapul (lásd a javasolt menedzselési-irányítási modellt).

A megfelelően megalapozott kínálattal ösztönözni szükséges a befektetéseket, a lokális vállalkozókat éppúgy, mint a külső érdeklődőket, akiknek felkeltettük érdeklődését a térrészek vonzó adottságaival, a különféle „tőkékkel” (humán, társadalmi, intézményi, épített és természeti környezet, stb.). Olyan környezetet kell vizionálni és egyben bemutatni, amely vonzást gyakorol azokra a talentumokra, az Új gazdaság szereplőire, akikkel a jól megalapozott megújítás, „lépésváltás” megtörténhet. Egy követő, kiszolgáló külső irányítottságú rendből át lehet lépni egy kezdeményező, belső irányítottságú rendszerbe. Ezáltal van rá esély, hogy Pest megye ecoszisztémája (gazdasági rendszere) a piaci körülmények között, a gyorsan változó kihívásoknak megfelelően középtávon (legkésőbb emberöltőnyi időben) átalakulhat.

x x x

Az eddigi forgatókönyvek különböző időtávokra reális, akár a steril modelltől eltérően egymással paralel is működtethető scenáriumok. Jellemzően azonban a konszolidálást szolgálják, vagyis a jelen helyzetben meglévő hiányosságok felszámolásával egy új dinamika bevezetését alapozzák meg. Mindegyik végeredményben „belső” logikájú, másként nemzetállami kontextusban szemléli mind a megye mind a vele összenőtt / kapcsolt (de nem ötvözött) fővárost.

A következő scenárió egy átalakító logikát helyezett a fókuszba midőn a megyét és a vele együttműködésre ítélt fővárost egyaránt egy globális kontextusba illesztve, egy európai ligában versengő szöveggörnyezetben vizsgálta.

Európai versenyképesség igénye

Mind Magyarország mind Budapest és környéke egy európai mezőnyben versenyez. Európa pedig a nemzetközi vagy világversenyben, melyben jelentős átrendeződések tapinthatók ki. Vagyis Budapestnek és a vele szoros kapcsolatban álló Pest megyének Európába illesztve kell tudni biztosítani versenyképességét, így nem Nyírséggel vagy Somoggal, Baranyával kell összevetnie képességét és teljesítményét.

Ebben a megye fejlődési pályáján még nem tart ott, hogy mint nagy –városrégió vehessen részt, lévén, hogy eddigiekben inkább az elkülönülés jellemezte mindkét szereplőt semmint az együttműködés. Ma még a megye a nem egyenrangú felek közti munkamegosztásban résztvevő, önálló, de együttműködő szereplő. Még ma is nullaösszegű játék részese (legyen az a tömegközlekedés, vagy a lakosságszám, stb.), vagyis egyiknek veszítenie kell, hogy a másik nyerhessen.

Amennyiben a megye (önállóan vagy Budapesttel közösen) egy európai szöveggörnyezetben is húzóértés kíván lenni, egy nagyrégiós szolgáltató és irányító központként kívánja alakítani jövőjét, akkor együtt kell működni, mi több ötvöződnie szükséges egy nagyvárosi régióként, metropolisztértésként identifikálva a teljes körzetet.

A Pest megyei versenyképesség rétegzett, összetett, de EU szinten a versengés megkerülhetetlen. Pest megye ezt önállóan nem tudja megnyerni, nem tudja magát önállóan helyzetbe hozni. Nem lehet „jobb világra” várni, melyben esetleg (bármely okból) lesz önálló lehetősége. (Ez csupán részben annak köszönhető, hogy minden trend abba az irányba mutat, hogy a hálózatosodó struktúrák a „nyerők”).

Pest megye most „árnyékban van”, azaz a megye láthatósága, megjelenése identifikáltsága gyenge, nincs se önálló, se Budapesttel közös brandje. A gazdaság „globálba megy”, és keresi a számára alkalmas helyszíneket. Pest megye diverz, multikulturális környezetével hatalmas mértékben hozzájárulhat Budapest városrégió versenyképességéhez, amennyiben a városrégió belső

adottságait, összetett mikrokozmoszait, egyéni mikroklímáit ki tudja használni, ki tudja ajánlani, láthatóvá tudja tenni az Új Gazdaság szereplői számára. Ez ma a kihívás. Ehhez fel kell ismerni az inflexiók pontot és el kell ismerni, hogy egy megújulásra, egy fordulatra (új policy, doktrína) van/ lenne szükség.

„Alapvető fordulat” forgatókönyv

Versenyképesség a megye szerep újraértelmezésével

A jövő szempontjából alapvető a tehetségvonzás (brain drain), ami eddig is és korábban is a térség jellemzője volt. Ezzel összhangban a humán tőke folyamatos és tartós „szinten tartása”, versenyképessége, az innováció biztosítása érdekében az oktatás és képzés megújításra, újratöltésre szorul.

A helyi innovációs kapacitást nem csupán az oktatási intézmények biztosítják, hanem a cégekben és cégek közötti gondolatcsere, a klaszteresedés, melynek célja a tudások, innovációk eladhatóvá, piacoshatóvá tétele. A klaszterképzés, együttműködés –hálózatosodás egyik fontos eleme a tudások gyors gyakorlati használhatóvá tételének és egyben újratermelésének. Ezzel biztosítható a vállalkozások finanszírozása, a kiszolgáltatottságuk a működő-tőke hiány. Ez a koncentráció erősíti a térség tőkevonzó képességét, éppen összetett, de egyben specializált lehetőségeit. Egy ilyen ecoszisztéma alkalmas arra, hogy keresett legyen a tőkebefektetőknek is. Erőforrás-vonzást jelent, ami több mint csupán tőke, piacokat nyit és újabb talentumok, vállalkozók és vállalkozások számára is vonzó.

Ehhez hozzáférhetővé kell tenni az információt a térről (mi több: még elő is kell állítani a releváns infókat). Márkaépítésre, brand fejlesztésre és kommunikációra van szükség. Olyan kiszámítható jövővíziót kell tudni kommunikálni, amely vonzóvá teszi a még nem minden területen minőségi teret, térrészeket, körzeteket. Fontos a tér-szervező központok, térségi policentrumok (heteropolis) megszervezése, szervező kapacitásaiak felfejlesztése, egy ilyen térstruktúra kialakítása. Fontos a központokhoz csatlakozó „polis”-terek, azaz identitáskörzetek összeszervezése, imázsuk, a helyi identitásukat erősítő összetevők (mesék, történetek, előnyök, jövő, stb.) kiszámíthatóvá tétele, kommunikálása. Kiszámíthatóvá kell tenni a jövőkörnyezetet, hogy biztonsággal választhassa a célcsoport. Ennek keretében ki kell használni a Duna (makro) Régió európai Stratégiájában rejlő lehetőségeket. Ezen közben oldani szükséges a Dunakanyar-központúságot. A turizmusban tudatos stratégiára van szükség, mert a magasabb kategóriákban a „pásztor-idill nem játszik”, erre nem lehet építeni, lehet kiegészítő aktivitás a termál és integrált egészségturizmus. Speciális attrakciók helyzetbe hozása, vagy létrehozása erősítheti a desztináció kínálatot.

Az ecoszisztéma alakításánál a „cseretér” vagy „fordítókörong” szerepre lehet építeni, egyfajta kereskedelmi transzfer térségként, szárazföldi „kikötőként” tekintve a körzetre, annak erre alkalmas alközpontjaira. A megye városaira illetve városkörzeteire építve egyfajta heteropolis-struktúrákat létrehozva szövetszerű térstruktúra létrejöttét lehet megkezdeni, kezdeményezni.

Erősíteni kell a közösségek szerveződését, a közösségek kultúrájának kifejezését és megerősítését. Az Új Gazdaság igényeinek megfelelően szükséges a hardver, a táji és művi környezet alakítása, vonzóvá, minőségivé tétele. A hozzáférés elérés infrastruktúráját, a központok hálózatba kapcsolódását lehetővé tevő közlekedési szállítási infrastruktúráját EU (reptér) színvonalúvá kell tenni.

Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító megye

Pest megye szerves és alkotó módon része a Budapest, valamint a hazai „csapágyvárosok”, a kapcsolódó megye (és ország) határon túli területek alkotta metropolisztérsegnek, amely fejlett termelési és szolgáltató központja az európai gazdasági térnek, s azon belül motorja, illetve csomópontja a feltörekvő kelet-európai országok gazdasági növekedésének és társadalmi megújulásának. Szorosan beágyazott a nemzetközi gazdaság és társadalom fejlődését hordozó folyamatokba.

A metropolisztérseg versenyképessége az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, az itt tevékenykedő közösségek együttműködésén, valamint a térség vállalkozásai és a rendelkezésre álló természeti és kulturális háttér által megalapozott – sokszínű, innovatív és dinamikus fejlődő – üzleti környezeten alapszik. Fejlődésében fontos szerepet tölt be a sokrétű kapcsolódás, amely lehetővé teszi az emberek tudás, a kulturális értékek, illetve a gazdasági javak intenzív áramlását – közvetítését – helyi, regionális, valamint globális léptékben, és amelyet fejlett üzleti és fizikai infrastruktúra támogat. A metropolisztérseg erős márkaértékkel, kiegyensúlyozott térszerkezettel és az erőforrások hatékony felhasználására vonatkozó képességgel rendelkezik.

Pest megye aktív résztvevője a metropolisztérseg dinamikus és kiegyensúlyozott fejlődésének. Erős, prosperáló és egészséges közösségeiben él az ország mind nagyobb része, 1,4 millió ember. A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek; a gazdasági és intézményi városközpontok fejlett vállalkozási övezetet, hatékonyan összekapcsolódó városhálózatot alkotnak. A megye kulturális- és tudásközpontjai, valamint a technológiai-, ipari-, és a növekedési pólusai jelentős mértékben hozzájárulnak a metropolisztérseg növekedéséhez, erősítik nemzetközi versenyképességét és innovációs teljesítményét.

Gazdasága kiegyensúlyozott; urbánus és vidéki térségeiben is több lábbon áll. Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését. A városhálózat erősíti a gazdaság diverzitását, és elősegíti a kis- és közepes vállalatok fejlődését, így a gazdaság gyorsan és rugalmasan alkalmazkodik a külső környezet kihívásaihoz, valamint a társadalmi, technológiai változásokhoz. Folyamatos megújulásának motorja a kiemelkedő vállalkozási hajlandóság, a tudás-intenzív tevékenységek koncentrációja, valamint a funkcionális várostérségeken is átívelő regionális innovációs rendszer, amely lehetővé teszi a tudás kiterjedt hasznosulását. A megye eredményesen vesz részt a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások, technológia, szakember és menedzsment letelepedéséért folytatott versenyben.

A társadalomban, a közösségek életében – integritásában – fontos szerepet tölt be a helyi identitás, a helyi gazdaság és a közösségi innováció erősítésén alapuló értékteremtés; amely hozzájárul az életszínvonal emelkedéséhez, valamint a szolgáltatások minőségének folyamatos javításához. A gazdasági fejlődésnek és a közösségek megerősödésének köszönhetően Pest megye elmaradottabb térségeire, településeire is kiterjedően csökkennek a területi és társadalmi különbségek, az oktatás, a munkahelyteremtés eszközeinek, valamint a közösségi alapú innovációknak köszönhetően a hátrányos helyzetű rétegek eredményesen kapcsolódnak be a társadalom és a gazdaság vérkeringésébe. Az életminőség és a tér által nyújtott perspektíva kedvező hatással van a népesedési folyamatokra, a gyermekvállalást támogató intézmények, helyi kezdeményezések és atipikus foglalkoztatási formák által támogatva.

Pest megyét kiegyensúlyozott és decentralizált közlekedési infrastruktúra, valamint magas minőséget és megbízható elérhetőséget nyújtó szolgáltatások kapcsolják a világhoz. Fontos szerepet tölt be a nemzetközi áruforgalom szervezésében, a nemzetközi ellátási láncok kiszolgálásában; nemzetközi

pozícióit a multimodális (közúti, vasúti, hajózási kapcsolódást biztosító) infrastruktúra, és a nagyszámú vállalkozás koncentrációja biztosítja. Értékteremtő képességét jelentősen javítja a metropolisztérségben létrejött - „halászhálóra” emlékeztető – struktúra. A kapcsolati tér területe, fizikai összeköttetése kiterjed a metropolisztérségre; és maximálisan kihasználja az Európa térségeit összekapcsoló korridorokat.

A térség fejlesztésében érintett köz-és magánszereplők a közösség érdekeit és a fenntarthatósági szempontokat is figyelembe vevő partneri együttműködésének köszönhetően a megye térszerkezete nemcsak az európai léptékben is versenyképes gazdasági struktúra kialakításának, hanem a természeti környezet megőrzésének, vonzó- és élhető települési lakókörnyezet kialakításának is kiváló kereteket nyújt.

Pest megye fejlesztéspolitikájának értékválasztásai

Pest megye fejlesztéspolitikája és fejlesztésirányítása /intervenció helyett/ jellemzően beavatkozás jellegű, ösztönző és orientáló.

Pest megye a közsféra forrásaival iniciálja, kezdeményezi, orientálja és ösztönzi a piac szereplőinek fejlesztési magatartását, ezáltal megszorozza a fejlesztési forrásokat.

Pest megye a források szűkösségére figyelemmel elsősorban a meglévő értékek jobb kihasználására, a hatékonyabb használatra helyezi a hangsúlyt.

Pest megye fejleszteni kívánja az irányítás, menedzsment és a gazdaság szereplőinek alkalmazkodóképességét.

Pest megye rugalmas, alkalmazkodó képes önszerveződő kis és középvállalkozások létrejöttét, jobb teljesebb működése feltételeinek megteremtését kívánja ösztönözni.

Pest megye irányítása fontosnak tartja kompetens és hálózatosodott menedzsmentszervezet felállítását és működtetését.

Pest megye fontosnak tartja és ezért támogatja a területfejlesztés térségi és helyi érdekeltjeivel, a szomszédos térségek vezetőivel, döntéshozóival történő együttműködések, partnerségek megteremtését

Pest megye számára fontos a kreatív osztály megjelenése és megtelepedése elsősorban a megye középvárosokban, így ezek bevándorlását támogatja, ilyen típusú vállalkozások betelepülését ösztönzi és orientálja.

Pest megye a társadalmi innovációt szervezi, a társadalmi megújulást szemléletváltást előmozdítja.

Pest megye az önszerveződéseket, a vállalkozók és vállalkozások szerveződéseit elősegíti, ösztönzi.

Pest megye a befektetés ösztönzést, telephely kiválasztást menedzseli, ügyeit hatékonyan intézi.

Pest megye körzeteinek identitáskörzetekké fejlesztését, a társadalmi kohézió megteremtése érdekében támogatja.

Pest megye a megye márkásítását mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.

Pest megye megóvja természeti környezetét, és kiegyensúlyozott térszerkezet kialakítására törekszik.

Pest megye ösztönzi az energiahatékony vállalkozások letelepedését. Ösztönzi a helyi adottságokhoz igazodó megújuló energiaforrás-rendszerek telepítését a fűtés-hűtés fejlesztése céljából.

Pest megye kiemelt figyelmet fordít a fejlődésben lemaradó, hátrányos helyzetű térségei társadalmi-gazdasági felzárkóztatására.

A koncepció átfogó és stratégiai céljai

Jövőkép

Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye

A gazdasági környezet megújítása

Átfogó célok

Társadalmi megújulás

testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek

Gazdaság dinamizálása

az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve

Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása

a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet

Stratégiai célok

A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.

Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.

Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra.

Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése.

A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.

Gazdasági húzóteréseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.

Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.

A fejlődésben lemaradó Szobi, Aszódi, Nagykátai, Ceglédi, Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása

Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkezet kialakulása érdekében.

A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.

Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése.

Horizontális célok

Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás

Hatékonyság

Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika

Partnerség, együttműködés, intézményfejlesztés

Identitás erősítés, megyei profil

Értékmegőrzés

A területfejlesztési koncepció célrendszere

A jelen koncepciót megalapozó Pest megyei helyzetértékelés alapján, az elmúlt évtizedben és különösen a 2008 óta tartó gazdasági válság során végbemenő folyamatokat elemezve, a Fővárossal és tágabb környezettel való kapcsolatrendszerértékelve, figyelembe véve a lehetséges jövőképek átgondolása során felvázolt forgatókönyveket, Pest megye a táblázatban szereplő átfogó- és stratégiai célok kitűzésével és azok megvalósításával tartja lehetségesnek a jövőképben vázolt társadalmi, gazdasági és térszerkezeti „célállapot” elérését.

Arra a megállapításra jutottunk, hogy a jövőképben felvázolt, „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye” célkitűzés megvalósításának alapja az, hogy a térség gazdasági környezetét megújítsuk, ezért a megyei koncepció alapvetően a versenyképesség és a hatékonyság javítására fókuszál.

Természetesen a gazdasági megújulás nem mehet végbe sem a megye társadalmában megvalósuló megújulás, sem a makro- és mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása nélkül.

Mindazok a változtatások, amelyeket a koncepció célrendszerén alapulva a következő nagyjából két évtizedben, de azon belül is a 2014-2020 közötti európai uniós költségvetési időszakban térségünkben végre szeretnénk hajtani, együttesen fogják eredményezni reményeink szerint a térség gazdasági megerősödését, egy egészségesebb és hatékonyabb társadalom épülését és a természeti környezetével összhangban lévő organikus élettér, fenntartható környezet megvalósítását.

Pest megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó célkitűzései:

Társadalmi megújulás

testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek

Meggyőződésünk, hogy minden további változás alapja az, hogy gyökeres változások induljanak el a megye társadalmában az egyén, a család és a nagyobb közösségek szintjén egyaránt.

A helyzetértékelés alapján az egyén szintjén elsődleges tennivalók az egészségi állapot javítása, a hangsúlyt a megelőzésre, az egészséges életmódra helyezve, ezzel párhuzamosan az egészségügyi ellátórendszer térben kiegyensúlyozott, lakosság-közeli szolgáltatásainak fejlesztésével. Nem csak a testi-, hanem a lelki egészségi állapot javítása a cél, sőt ez utóbbi megelőzi a másikat. Ezzel összefüggésben az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés is elengedhetetlen. Csak testileg-lelkileg egészséges és kiegyensúlyozott, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bíró egyének képesek egészséges, jól működő családokat alkotni, társadalmat építeni.

Rendkívül fontos ezeken túl a megfelelő, piacképes tudással, ismeretekkel való rendelkezés, a képesség a rugalmas alkalmazkodásra, a folyamatos megújulásra.

Kreatív, tudás alapú társadalom csak innovációs képességeit kibontakoztatni tudó, korszerű gyakorlati ismeretekkel rendelkező, kultúráját ápoló és őrző, szilárd identitás tudattal rendelkező egyénekből tud épülni, ehhez azonban az oktatási rendszer tartalmi- és intézményi racionalizálása is szükséges.

A családoknak, mint a társadalom építőköveinek szerepe meghatározó, ezért azok támogatása prioritást élvez koncepciónkban, nemcsak azért, mert megfelelő családpolitika nélkül nem tudunk az egész magyar társadalom létét veszélyeztető természetes fogyás és annak minden

következménye ellen tenni, hanem azért is, mert egészséges, jól működő társadalom csak határozott értékrendű, stabil gazdasági háttérű, kiegyensúlyozott érzelmi- és tudati háttérrel biztosító családokból, az azokból felnövekvő egyénekből tud felépülni.

Rendkívül fontosnak tartjuk a közösségek megerősítését, a közösségi értékek újra a középpontba helyezését, az egyéni érdekek és a közösségi érdekek közötti egészséges összhang megteremtését. Ma Pest megye társadalmára, az abban résztvevő egyének, szervezetek működésére is az individualizmus, az egyéni érdekek előtérbe helyezése és a verseny, a saját pozíciók, az egyéni akaratok, a vélt-, vagy valós érdekek mindenáron történő érvényesítése az inkább jellemző. Ez nagyban rontja a megye társadalmát egészének versenypozícióit, ezzel közvetve az egyének életminőségét is.

Ezzel szemben a jövőben az együttműködésekre, azok építésére, azok intézményesítésére szeretnénk hangsúlyt fektetni. Az együttműködések ösztönzésén alapuló társadalomfejlesztésnek már rövid távon is komoly eredményei lehetnek, hiszen az azonnal ki fog hatni a gazdaságfejlesztésre is. Ezzel egy időben rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a megye, mint politikai legitimátor, mint irányító szervezet, mint a fejlesztések motorja megfelelő menedzsment szervezetre támaszkodva tudja feladatait ellátni. Felmerülhet sokakban, hogy az intézményfejlesztés inkább eszköz, mint cél. Azt gondoljuk azonban, hogy jelen helyzetben ezen hálózatfejlesztő-intézményesítő munka egyrésztől olyan komoly erőfeszítéseket, anyagi és emberi erőforrásokat igényel, ami miatt indokolt a célrendszerben való szerepeltetése, másrésztől a továbblépésnek, a minőségi változások elindulásának egyik előfeltétele.

Bár Pest megye demográfiai az ország megyéi közül a legkedvezőbb helyzetű, hiszen lélekszáma folyamatosan nő, a lakosság kor-és képzettség szerinti összetétele viszonylag jónak mondható, mégsem tudja az egyénekből meglévő pozitív adottságokon és energiákon alapulva társadalmi erőforrásainak megfelelően pozicionálni önmagát, éppen a túlzott individualizmus és a belső versengések miatt.

Gazdaság dinamizálása

az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve

Pest megye gazdasága versenyképességi pályára való állításának előfeltételei a társadalmi megújulás és a gazdaság és a társadalom hatékony működéséhez szükséges térszerkezet és infrastruktúra kialakítása. Célrendszerünkben ennek a két pillérnek az erősítésével tudjuk megalapozni a gazdasági dinamizálást, a térség adottságaira építő értékteremtő képesség, mint átfogó cél megvalósítását.

Pest megye gazdasága is rendkívül összetett, egyszerre vannak jelen benne a múltat és a jövőt képviselő vállalkozások és ágazatok, a fejlett és a fejletlen térségekre jellemző tevékenységek, a csak néhány főt foglalkozató, forráshiánnyal küszködő egyéni vállalkozások és a tőkeerős multinacionális nagyvállalatok.

A megye egyes térségeinek adottságai és értékteremtő képességei is nagyban eltérnek egymástól, vannak innovatív termelésre és szolgáltatásokra épülő gazdaságú húzóterseink, ahol a jó adottságoknak köszönhetően a vállalkozás intenzitás is igen magas, és vannak a fejlődésben leszakadó térségeink, ahol az erőforrások szűkösebben állnak rendelkezésre, döntően a hagyományos gazdasági tevékenységek a jellemzőek és még a meglévő adottságok sincsenek megfelelően kihasználva.

Meghatározó tényező, hogy a főváros itt van a megye „közepén”, bár közigazgatásilag élesek a határvonalak, a gazdaság ezeket a határokat kevésbé veszi figyelembe. Más megfogalmazással, ahogyan a megye pozicionálásában írjuk, Pest megye a Budapesti Metropolisz Régió szerves része,

s ez a gazdaságfejlesztés szempontjából mind az erőforrások, mind a belső piac miatt rendkívüli potenciálokat jelent.

Ezen sokféleség miatt nem lehet a gazdaság dinamizálására egyféle, egyszerű megoldást találni, de éppen ez a sokszínűség jelenti azokat a tartalékokat és erőforrásokat is, amelyek ezt a térséget a többitől megkülönböztetik, amelyekre a fejlesztésben építeni lehet.

A gazdaság dinamizálására vonatkozó célkitűzéseink között ezért egyaránt szerepelnek ágazati- és területi megközelítésű célok.

A megye gazdaságában ma is jelen vannak mind az „új” (technológia-és tudásintenzív, az innovációra, a kreativitásra építő) gazdaság ágazatai és szereplői, mind a „rég” (hagyományos feldolgozóiparra, mezőgazdaságra, építőiparra építő) gazdasági tevékenységek. Ráadásul ez a megkülönböztetés régi és új között nem is teljesen helytálló, hiszen az innováció révén bármely, akár hagyományos ágazat is húzóágazattá válhat.

Fentiek miatt, és mivel az egyes tipikus tevékenységek térben is viszonylag jól lehatárolhatóak, egyrészt a megye gazdasága szempontjából meghatározó súlyú és jelentőségű, stratégiai ágazatok fejlesztésére kívánunk kiemelten fókuszálni, másrészt viszont a speciális adottságú és helyzetű térségeink gazdaságfejlesztését szeretnénk komplexen, területi programok keretében megvalósítani, mindkét típusú fejlesztésnél kiemelt hangsúlyt fektetve a befektetés ösztönzésre.

Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása

a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet

Kiegyensúlyozott, fenntartható térszerkezet nélkül sem mint vonzó élettér, sem mint gazdasági erőközpont nem tud Pest megye a jelenlegi pozícióin javítani.

Talán ez az az átfogó cél, ahol a legnagyobb szükség van arra, hogy túl tudjunk lépni az eddigi, a közigazgatási határokon belül történő gondolkodásmódon, hogy együtt tudjunk tervezni és majd közös terveinket megvalósítani a környező megyékkel, a fővárossal, a megye belső várostérségeinek meghatározó szereplőivel.

Pest megye, a Metropolisz Térség centrális elhelyezkedésénél fogva Magyarország és Közép-Európa térszerkezetének jelentős csomópontja, így különösen annak makrotérségi közlekedési elemeinek, nemzetközi és országos multimodális kapcsolati elemeinek megtervezése és megvalósítása nem megyei hatáskör. A terület kiegyensúlyozottabb fejlődését, annak európai pozícióinak betöltését jobban szolgáló hálózatos térstruktúra kialakítására vonatkozóan azonban határozott elképzeléseink vannak és azt a megye szempontjából is stratégiai célnak tekintjük.

Ugyancsak stratégiai célunk a térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

Fontosnak tartjuk, hogy a megye belső települési szerkezetében az adottságokra az eddigieknél jobban épülő, munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra jöjjön létre, illetve erősödjön meg.

Az eddigi területpazarló, zöldterületet felélő, túlbujánzó agglomerációs településfejlődést eredményező fejlesztési tevékenységeket tervezett, koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználattal, az épített és környezeti értékek megóvásával és fejlesztésével szeretnénk felváltani.

A megye fejlesztésének horizontális céljai

Területi kohézió: a jobb életminőséget, a helyi boldogulás lehetőségét és a biztonság alapvető feltételeit nyújtó települések kiegyensúlyozott és egymást kölcsönösen erősítő fejlődése, anyagi és kulturális gyarapodása.

Pest megye számára a területi kohézió összeegyeztethető a versenyképességi célkitűzésekkel; így a gazdaság dinamizálásával és a térszerkezet újragondolásával; a metropolisztérség újragondolása és szerkezeti átalakítása révén elérhető pozícióváltozás koherens a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásának céljával, illetve ez utóbbinak megteremti az alapvető feltételeit a belső kapcsolatok erősítésével. A változás azonban jelentős kihívást is jelent – a térségek helyzetének és szerepének újragondolását, az átalakuló térségek támogatását, az intézmények jelentőségének újraértékelését. A főváros közelsége sem jelent automatikus felzárkózást, a szuburbán övezetben ugyancsak kimutathatók olyan problémák, amelyek a közszolgáltatások és az infrastruktúra kiépítettsége mellett a helyi gazdaság alacsony teljesítményére is rámutatnak.

Célkitűzések:

- a helyi identitás és teljesítmények bekapcsolása a nagyobb térbe.
- A helyi innovációs és abszorpciók képesség, specializáció erősítése.
- A területi különbségek kiegyenlítése, az értékteremtés – a kulturális, intézményi, közösségi, a gazdasági aktivitás – decentralizációja.
- Az oktatás és a szakképzés minőségének és tartalmának területi különbségeinek felszámolása.
- A városközpontok, munkahelyek, vállalkozási telephelyek, kulturális és természeti értékek elérhetőségének egyenletes biztosítása.
- A köz- és vagyonbiztonság területileg kiegyensúlyozott megteremtése, erősítése.

Társadalmi kohézió: a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, integrálása a közösség, valamint a tágabban értelmezett értékteremtés világába, a társadalmi mobilitás erősítése.

Pest megye népességének összetétele, népesedési folyamatai, sűrű városhálózata, gazdasági helyzete nem változtat azon az alapvető helyzeten, hogy a társadalmi kohézió igen jelentős kihívást jelent a közösségeknek. Viszonylag kedvező adottságai ugyanakkor megteremtik a lehetőségét a cselekvésnek, a közösségek jelentős része még rendelkezik olyan integritással, perspektívával, amely alapvető feltételt jelent a kohéziót szolgáló eszközök alkalmazásához.

Célkitűzések:

- a munka világából kiszoruló, az inaktívok számának csökkentése.
- A munkanélküliségben eltöltött átlagos idő csökkentése, a foglalkoztatási lehetőségek, a munkahelyek minőségének, valamint összetételének javítása; a munkában állók képzésének erősítése.
- Az esélyegyenlőség megteremtése a foglalkoztatásban - a szabályozás, helyi legjobb gyakorlatok, a társadalmi felelősségvállalás eszközeivel – különös tekintettel a hátrányos helyzetű rétegek sajátos igényeire.
- Az oktatásból „idő előtt” kimaradó fiatalok számának csökkentése; innovatív oktatási módszertanok, intézmények alkalmazásának, fejlesztésének támogatásával.
- Generációs kihívások – aktív idősor, pályakezdő munkanélküliség – kezelése; a közösség alapú innováció ösztönzése, stratégiai partnerségek kialakítása.
- A leszakadó társadalmi rétegek egészségügyi ellátásának megoldása.
- A telepszerű lakóközterek felszámolása, illetve azok elfogadható normák szerinti megújítása, szociális településrehabilitációs eszközök alkalmazásával.

Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika: a rendelkezésre álló erőforrások és a fogyasztás egyensúlyának megteremtése; az „ökológiai lábnyom” csökkentése; gyors és rugalmas alkalmazkodásra képes térszerkezet, gazdaság és közösségi aktivitás fejlesztése.

Szemléletváltás gyorsítása a társadalomban, a természeti értékek, a tiszta környezet valódi értéként történő kezelésének érdekében, közösségi programokon, oktatási rendszer reformján keresztül. Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a környezeti erőforrásokat kímélő, valamint az ember környezetre gyakorolt hatásait csökkentő befektetésekhez. A kezdeményezések, beruházások, technológiák azonban szigetszerűek, összekapcsolásukkal jelentősen növekedne a közvetlen és közvetett hatás Pest megye prioritásként kezeli azt, hogy az eseti beruházások mellett (helyett) a térségi adottságokat és lehetőségeket egységben kezelő megoldások, valamint egy hosszabb távra tekintő stratégiai menedzsment szemlélet kerüljön előtérbe.

Célkitűzések:

- „Platformok” köré szerveződő programok generálása, erősítése („intelligens kisvárosok”, „fenntartható települések”, „autonóm tanyagazdaság”, stb.).
- A gazdaság és a helyi közösségek nagyobb diverzitása; a megújuló erőforrások növekvő, és sokrétű felhasználása; a lokális, illetve egyedi megoldások, innovációk adaptív térnyerésének elősegítése.
- Aktív kockázatkezelés – különösen a klímaváltozás, a népesedési folyamatok, a munkaerőpiaci folyamatok, a társadalmi kohézió, és a szabályozással összefüggésben keletkező kockázatok tekintetében.
- Beruházások és befektetések orientációja, az értékteremtés új lehetőségeinek feltárása, „zöld marketing” (márkaérték, védjegy, társadalmi felelősségvállalás) erősítése.

Partnerség, együttműködés, intézményfejlesztés: a térségi fejlesztésben érdekelt szereplők – önkormányzatok, intézmények, vállalkozások, tudásközpontok, civil szervezetek és egyének – közötti stratégiai együttműködés fejlesztése; a területi intézményrendszer fejlesztése, a területspecifikus tudás generálása és megosztása. A partnerségi elv alkalmazása és az intézményrendszer megújítása megteremti a lehetőségét annak, hogy a megye gyorsabban alkalmazkodjon a társadalmi és gazdasági változásokhoz.

Célkitűzések:

- projektgenerálás - a közfeladatok ellátása, a közösségi és az előremutató gazdasági kezdeményezések közös meghatározása; a helyi, kiemelt, vagy nemzetközi jelentőséggel bíró projektek háttérének, hatékonyságának és hatásának erősítése.
- Területi monitoring: a gazdasági és társadalmi folyamatok, valamint azok területi szintű hatásainak nyomon követése, benchmarking, a korai beavatkozás feltételeinek megteremtése. Például a munkaerőpiaci folyamatok, a vállalkozási dinamika, a területi innováció, a szociális ellátások, valamint az energetika területein.
- A helyi monitoring, benchmarking fejlesztése, az együttes tervezés és projektgenerálás megteremtése helyi, térségi, valamint nemzetközi keretek között.
- Menedzsment és tudásközpont: a területi folyamatok nyomon követésén alapuló tervezés, elemzés és értékelés; a helyi kezdeményezések szakmai háttérét, támogatását, a specifikus tudás megosztását támogató tanácsadói tevékenység; illetve kiemelt területeken aktív menedzsment, mentorálás, inkubáció – feltételeinek és beágyazottságának megteremtése.
- A szakpolitikák területi megalapozása: különösen az oktatás, a szakképzés, a szociálpolitika, az egészségügy, valamint az innováció területi intézményrendszere tekintetében a helyi igények és területi adottságok, folyamatok összehangolása; az intézményrendszer területi beágyazottságának erősítése, támogatása.
- A megye, illetve a metropolisztérség márkaértékének, nemzetközi pozícionálásának erősítése; a megyei és különösen a helyi identitás megjelenítése, háttérének megerősítése (védjegy, minősítés stb.).

Identitás erősítés, megyei profil: a területi adottságok és a rendelkezésre álló erőforrások jobb kihasználása. Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a gazdasági növekedéshez, valamint az emberek igényeinek megfelelő életminőség biztosításához.

A fejlődést ugyanakkor akadályozza az igen alacsony hatékonyság, amely rontja a gazdaság teljesítményét, a kilátásokat, az itt felhasznált erőforrások hasznosulását. Megállapítható, hogy a jövőképpen megfogalmazott állapothoz egy alapvető, a társadalom több területét érintő változásra van szükség a hatékonyságban, amelyhez a népesség összetétele és az itt elérhető tudás megfelelő kiindulópontot jelent.

Célkitűzések:

- a térszerkezetben meglévő erősegek hatékony kihasználása.
- A természeti értékek, nyersanyagok, energiaforrások hatékony kihasználása.
- A kulturális értékek, az emberi értékteremtő képesség lehető legteljesebb hasznosítása.
- A helyi értékek és Pest megye elismertségének, márkaerejének növelése.
- Jelentősen nagyobb vállalati termelékenység, a befektetések jobb megtérülése.
- Az energiafelhasználás jelentős mértékű csökkentése.
- A szűk keresztmetszetek feloldására való törekvéssel kis ráfordításokkal meglévő, de hatásukat nem megfelelően érvényre juttató források, erők, készségek, tudások felszabadítása.

A gazdaság dinamizálása, az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve

Stratégiai cél:

A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.

A gazdasági teljesítmény erősödését – a termelés, a vásárlóerő, az innováció és a tudástartalom növelése, a versenyképességet javító piaci pozíciók és lehetőségek kihasználása és kiszámíthatósága – jelentős szerkezetváltás kíséri, illetve alapozza meg. A termelési költségek, különösen a munkaerő alacsony szintjén alapuló hagyományos termelési, üzleti modellek helyett előtérbe kerülnek a térség egyedi gazdasági és innovációs ökoszisztémáján alapuló, vagy ahhoz szorosan kapcsolódó tudásintenzív tevékenységek, és/vagy erőteljes lokális tartalommal bíró termékek, szolgáltatások. Az ipari szerkezetváltás folyamatos, az új beruházások tekintetében egyre nagyobb arányt képviselnek a high-tech feldolgozóipari cégek, az új alapítású, tudásközpontokhoz kapcsolódó vállalkozások, az exportorientált, illetve a nemzetközi értékláncokhoz szorosan kapcsolódó termelés, szolgáltatások. A tudás és a termelékenység kiterjedt hasznosulása az újgazdaság térnyerésén alapul, különösen az IKT ipar és a kreatív ipar klasztereinek közvetlen, valamint kisugárzó szerepére. Az innováció megteremti a hagyományos és az új iparágak közötti átjárhatóságot, illetve megújítja a szolgáltató szektor ágazatait, beleértve a közszolgáltatásokat. A gazdaság és az intézmények, közösségek közötti partnerség erősödésével javul a beruházások és ráfordítások hatékonysága, összetétele, az infrastruktúra fejlesztésétől a szakképzésig, felsőoktatásig bezárólag; előtérbe kerülnek a hosszú távú megtérülést ígérő befektetések.

Prioritások:

A térség gazdasági teljesítményének erősítése a beruházási ráta jelentős növelése, a növekedési potenciált hordozó befektetések, ráfordítások nagyobb aránya, az innovációs teljesítmény növelése, új piaci szegmensek feltárása és kiaknázása.

A termelékenység növekedése; a vállalkozói készségek fejlődése, az innováció és a tudás hasznosulásának erősödése, a technológia és a külföldi működő tőke importja.

A gazdaság stabilitásának, kockázattűrő képességének javítása; a tevékenységek nagyobb diverzitása, a vállalkozói aktivitás és készségek erősítése, a térségben elérhető sajátos geostratégiai előnyökre, erőforrásokra, tudásra alapozott tevékenységek erősítése, a foglalkoztatás és a helyi gazdaság jövedelemtermelő képessége tekintetében meghatározó tevékenységek fejlesztése, megújítása.

A gazdaság, illetve vállalkozási infrastruktúra fejlesztésének koncentrációja s meglévő övezetek és a feltörekvő pólusok mentén: Budapest körüli logisztikai gyűrű; Pest megye dél-keleti részén új ipari övezet; valamint K+F+I pólus a Zsámbéki-medencében, és a veresegyházi/gödöllői várospárban.

Pest megye gazdasági, ipari és innovációs teljesítménye, és a vállalkozások nagy száma alapján kijelenthető, hogy a megye stagnálása esetén a nemzetgazdaság egésze sem léphet növekedési pályára.

Pest megye gazdaságában az országos fejlesztési koncepcióban felsorolt ágazatok nagyobb része jelentős szerepet tölt be: autó és járműipar; elektronikai iparágak; híradástechnika; egészségipar;

gyógyszeripar; orvosi berendezések és eszközgyártás; turizmus; mezőgazdaság; élelmiszeripar; építő- és építőanyag ipar; logisztika; gépipar, szerszámgyártás; környezetvédelmi ipar.

Erős pozíciókkal rendelkezik a megye, ezért a növekedés szempontjából különösen ígéretes a **gyógyszeripar**, az **informatika**, valamint a **logisztika**. Cél: növekedési potenciál maximális kihasználása. Az európai szintű fejlesztő központi és gazdasági csomóponti szerep erősítése, logisztikai szolgáltatások kiterjedt fejlődésének támogatása (ellátási lánc menedzsment), multimodális csomópont és további infrastrukturális fejlesztések, koordinált ingatlanfejlesztés, K+F+I erősítése, hightech pólusok, ipari parkok és vállalkezési övezetek, innovációs központok, egyetemi-ipari kapcsolatok fejlesztése. A pólusok kisugárzásának –a tudás térségi „hasznosulásának” – támogatása.

A növekedési pályán lévő ágazatok kilátásai szoros kapcsolatban vannak az országos K+F+I stratégiával – egységes és megújított K+F+I támogatási rendszer, a felsőoktatási intézmények és az akadémiai kutatóhelyek stabil alapkutatás finanszírozásának megteremtése, a közvetlen piaci hasznosítást célzó innováció kiemelt támogatása, a támogatási rendszerhez szükséges szervezetfejlesztések támogatása a felsőoktatási intézmények és az alapkutatást végző kutatóhelyek esetében. Pest megye sajátos vonása a regionális innovációs rendszer megléte, a kistérségeken átnyúló innovációs kapcsolatok, a tudás generálása és hasznosulása, a hightech és a tudásintenzív ipar és szolgáltatások, üzleti szolgáltatások nagy száma. Ezek az erősségek nem csak az új gazdaságot erősítik, de kedvező környezetet nyújthatnak az ipari szerkezetváltáshoz, az újraiparosításhoz; és különösen a **hightech, vagy akár hagyományos ágazatokhoz tartozó, de nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások sikeréhez**. „Kiemelten szükséges kezelni az európai kompetencia központokhoz, mint a CERN, az ESA, az EMBO, az ELI, az ITER, az ESS valamint kutatóegyetemi szövetségekhez (pl. LERU) való csatlakozást.” (Innovációs és kockázatitőke-programok).

A megye legjelentősebb foglalkoztatója a feldolgozóipar (a kereskedelem, gépjárműjavítás, és a szállítás, raktározás előtt), közel 50 ezer fő foglalkoztatottal; erőteljes exportorientációval, és exportnövekedéssel. A feldolgozóiparban zajló szerkezetváltás (különösen járműgyártás beszállítói és az elektronika tekintetében) jelentős kockázatot jelent a megye növekedése szempontjából. Egyes kistérségekben igen komoly leépítés ment végbe – Vác és Aszód; a korábban települt költségérzékeny feldolgozóipari kapacitások felszámolása azonban meggyeserte jellemző, például Ceglédi kistérségben. A hazai piaci értékesítés folyamatosan csökken.

Az ipari szerkezetváltás céljai: **beruházási fordulat**, a feldolgozóipar technológiai és innovációs teljesítményének erősítése, beszállítói pozíciók és különösen a feldolgozóipari értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások erősítése (klaszterfejlesztés), a leépült, de erős termelési kultúrával rendelkező térségek újraiparosítása, aktív befektetés-ösztönzés és inkubáció. A beruházási fordulathoz a hazai vállalkozások mellett a stratégiai pozíciókat és erőforrásokat kereső külföldi tőke is fontos.

Cél a **diverzifikált befektetési szerkezet kialakítása** - kisebb, rugalmasabb, hightech feldolgozóipari tevékenységek telepítésének szelektív ösztönzése – a külföldi működő tőke, az újra befektetett tőke, és az újraszerveződő metropolisztérben áthelyezett tevékenységekre tekintettel –; a főváros közelsége, a fejlesztési források szűkössége, és meglévő szűk keresztmetszetek miatt előtérbe kell helyezni az egyedi, specifikus versenyelőnyökön alapuló befektetés ösztönzést.

A feldolgozóiparhoz hasonló súllyal bír a kereskedelem - a kiskereskedelem és gépjárműjavítás – jelentős mértékű hatékonysági problémákkal, és csökkenő piaccal, jövedelmezőséggel. A főváros és a megye együttes vásárlóereje ellenére az ágazatban nincs jelentős innovációs potenciál, és folyamatos a helyi gazdaság és szolgáltatások piacvesztése, a kiskereskedelmi aktivitás koncentrációja.

Cél: a technológiai fejlesztés, termelékenység erősítése, a szabályozás hatásának folyamatos nyomon követése, értékesítési csatornák létrehozása, fejlődése, piaci pozíciót befolyásoló

együttműködések és klaszterek támogatása – általában a verseny, a szereplők és a kiskereskedelmi forgalom diverzifikációja.

További sajátos növekedési szegmensek – új piacok, valamint innovációs lehetőségek: zöldenergetika (geotermális potenciál, energiahatékonyság, decentralizált energiatermelés), a helyi gazdaság megerősítése, kiépítése; intelligens közlekedésfejlesztés, intelligens (kis)város; e-gazdaság és e-kereskedelem, a népesség digitális kompetenciáinak fejlesztése. Pest megye növekedési stratégiájának fő területei: A beruházási és befektetési döntések ösztönzése, orientációja, növekedési portfólió kialakítása; innováció és termékfejlesztés; új piacok nyújtotta lehetőségek (földrajzi, illetve új technológiai és keresleti szegmensekben). A növekedési szegmensek révén Pest megye – illetve a metropolisztérség – Európa regionális csomópontja, üzleti szolgáltató központja, amely erősen kapcsolódik a távol-keleti gazdaságokhoz, és az Európába irányuló termék és szolgáltatás-export áramába. E szerepét erősíti, hogy nemzetközi vállalatok döntési, és szolgáltatói központjai vannak jelen a térségben, valamint növekvő számú technológiai és tudásintenzív üzleti szolgáltató vállalkozás, menedzsment, szakképzett munkaerő, „kreatív osztályhoz” tartozó réteg. A változó igényeknek megfelelő életminőséget a korszerű gazdasági és személyi szolgáltatások versenyképes kínálata, a helyben működő gazdaság biztosítja.

Gazdaságfejlesztés célkitűzései

A kis- és középvállalkozások a szerepének növelése a foglalkoztatásban és a hozzáadott érték termelésében.

A növekedési kilátásokat jelentősen rontja a duális gazdaság szerkezeti problémái, és különösen a kis- és közepes méretű vállalkozások alacsony szintű versenyképessége, a fizikai állótőke és a menedzsment-ismeretek alacsony szintje, piaci és növekedési stratégiájának korlátai. A KKV vállalkozások szám szerint legnagyobb része alapvető termelékenységi problémákkal küzd, aktivitása nem lépi túl a megyehatárt, kapcsolatrendszere kiterjedt, de azok intenzitása (bizalmi tőke alacsony szintje miatt) gyenge. Növekedését gátolja a szakképzett munkaerő hiánya, a finanszírozási háttér hiánya – vagy az üzleti modell önmagában is akadály a megújulásnak.

További problémát jelent, hogy a vállalkozások jelentős hányada a mikrovállalkozások kategóriájában maradt, 10 főnél kevesebbet foglalkoztat, igen alacsony (alig több, mint 4000 az ennél nagyobb KKV-k száma). A sok esetben családi vállalkozásként működő, többnyire a 90-es évek elején létrehozott cégeknél komoly gondot jelent a közeljövőben bekövetkező generációváltás a cégek vezetésében.

Sok vállalkozásnak vannak a megyében telephely gondjai, döntően a lakóövezetekben működő és ott bővülési lehetőséggel nem rendelkező, illetve a lakófunkciókkal egyre kevésbé összeegyeztethető tevékenységek miatt. Ezen többnyire önerőből nem tudnak változtatni, mivel az ipari parki kitelepülés általuk nem megfinanszírozható.

Cél: térségi vállalkozói parkok, inkubációs parkok létrehozása, fejlesztése, együttműködve a települési önkormányzatokkal.

A KKV szektor szerkezet és teljesítménye az országos átlagnak felel meg, a megyében, és hangsúlyosan a Főváros közvetlen szuburbán övezetében is (beleértve a Főváros külső kerületeit). Ez az oka, amiért a gazdaság szerkezetét tekintve a metropolisztérség szuburbán települései nem feltétlenül fejlettebbek a távolabbi térségekhez képest. A térségi fejlettség ugyanakkor jó korellál a vállalkozások számának, arányának növekedéséhez, illetve azok nemzetgazdasági ágazati hovatartozásához.

Pest megye az ország legvállalkozás-intenzívebb térsége (a megyében közel 90 ezer működő vállalkozás van), ami alapvetően térszerkezeti okokkal magyarázható. A vállalkozások részben a budapesti piac, részben a főváros innovációs kapacitásaira épülnek. A regionális csomóponti szerep fejlődésével – az új alapítású vállalkozásokkal, stratégiai partnerségek révén és a működő tőke beáramlásával – KKV szektor külgazdasági orientációja, valamint középvállalatok növekedési kilátásai erősödnek; a metropolisztérség pozícionálása és márkaereje mind nagyobb jelentőséggel bír. A Pest megyei KKV szektor jövőbeni üzleti teljesítményének, növekedésének alapja a kreativitás és a rugalmasság, amellyel kihasználja a helyi, hazai és a nemzetközi gazdaság piaci réseit és vásárlóerejét, és az alkalmazkodás, amellyel a fogyasztói és az üzleti kereslet változására, a beszállítói lehetőségekre reagál.

Cél: vállalkozásfejlesztés; kiemelten a termelékenység jelentős erősítése; a piaci orientáció változásának elősegítése (jövedelmező piaci rések, export, növekedési piacok), a vállalkozások alkalmazkodási, adaptációs képességeinek fejlesztése. Valamint a gazdaság diverzitásának fejlesztése; külső és belső kapcsolatainak erősítése (hálózatosság, beszállítói / szolgáltatói kapcsolatok, exportorientáció), a horizontális és vertikális integrációk elősegítése, innovációs aktivitás növelése.

Célok:

- KKV-barát gazdasági környezet és a foglalkoztatás fejlesztése, innovatív foglalkoztatás-ösztönzési programok, innovációs aktivitás ösztönzése, a vállalkozások innovációs potenciáljának nyomon követése, mérése, az innovációs folyamatokat támogató szervezetrendszer megerősítése.
- Felnőttképzés és szakképzés erősítése, különös tekintettel a szakmai gyakorlat megszerzésének támogatására, partnerségi alapú szervezésére, a területi szakképzés rendszerére.
- A vállalkozások üzleti modelljének fejlesztése – a technológiai, valamint képzési és szervezetfejlesztési ráfordításainak jelentős emelése, partnerségek, értékesítési csatornák, kockázatvállalás és kockázatkezelés gyakorlatának fejlesztése.
- Beszállítói kapcsolatok, stratégiai partnerségek, értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése; direkt és indirekt külgazdasági orientáció.
- Vállalkozási ismeretek oktatása/vállalkozói kedv, hajlandóság növelése, képzése; innovációs szolgáltatások vásárlása.
- Management ismeretek fejlesztése, kiemelten kezelve a kisvállalkozások generációs vezetőváltásának problémáját.

A KKV szektor teljesítménye területi szinten is eltér, de inkább jellemző az ágazati hovatartozás; az informatikai vállalkozások, a K+F vállalkozások, vagy a feldolgozóipari vállalkozások életciklusa jelentősen eltérő – ágazati célok kerülnek megfogalmazásra. Sajátos célok fogalmazhatóak meg ugyancsak a kifejezetten innovációs stratégiát, vagy a növekedési stratégiát választó KKV-k esetében, a középvállalatok vonatkozásában, vagy a helyi gazdaság tekintetében.

A KKV fejlesztés szorosan összekapcsolódik az endogén innovációval, a belső erőforrásokon alapuló növekedés feltételeinek megteremtésével; a KKV szereplők nagyobb része ugyan nem képes a növekedésre, a szélesebben értelmezett innovációs aktivitásukkal, valamint az innováció alkalmazásával, a javak, a tudás és az alkalmazottak áramlásán keresztül azonban hozzájárulnak a növekedési szegmensek eredményességéhez, illetve a nemzetgazdaság teljes tényezőhatékonyságának növekedéséhez. Különösen kedvezőtlen esetben, a termelékenység növekedésének hiányában, az elérhető támogatási források ellenére, a szereplők többsége további piacvesztést szenved el (mivel piaci helyzete nem teszi lehetővé a költségek növekedésének érvényesítését); amely csökkenti a versenyt, az innováció hasznosulását, a növekedést – a versenyszféra munkahelyeinek számát. A versenyképesség erősítésének, illetve a tartós, fenntartható növekedésnek fontos része a gazdaság belső integritásának erősítése, megteremtése.

A helyi gazdaság erősítése

A Pest megyei gazdaság erőteljes csökkenésének, a leszakadó térségei gazdasági visszaesésének egyik tényezője a helyi gazdaság gyengesége, illetve erodációja. A megye sajátos helyzetét jellemzi, hogy a

központi régió koncentrált és erős piaci kereslete ellenére, a kis- és nagykereskedelmi csatornák, illetve üzleti modell megváltozásával, valamint az erős nemzetközi versenynek kitett agrár- és élelmiszeripari termelés visszaesésével a megyei vállalkozások igen jelentős pozíciókat vesztek, különösen az értékeesebb szegmensekben.

Az agrárium jelenlegi teljesítménye az országos átlag alá csökkent. A trend a helyi gazdaság más szegmenseiben is megfigyelhető, így a szolgáltatások széles körében, a helyi termékek iránti kereslet csökkenésének, illetve önmagában a csökkenő vásárlóerőnek köszönhetően. Pest megyében a helyi gazdaság, és tágabban a kistérségek, közösségek, települések és funkcionális várostérségek integritásának, diverzitásának, az általuk nyújtott életminőségnek egyik alapvető feltétele, a helyi gazdaság megújítása – a helyi élelmiszer, kézművesség, szolgáltatások, építőanyag piacának újrászerveződése –; a természeti erőforrások és értékek, a decentralizált energiatermelés és a tudás szerepének újraértékelésével.

A cél nem a múltbeli szerepek visszaszerzése, hanem egy olyan működőképes modell, amely megtalálja a helyi identitás és a helyi piac szerepét az új, változó környezetben; különös tekintettel arra, hogy a helyi gazdaság teljesítménye legalább akkora kihívás a Főváros közvetlen környezetében mint a hagyományos vidéki térségekben.

Célok:

- a helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének erősítése.
- A közösségi irányítású fejlesztések szerepének bővítése, megyehatárokon átnyúló együttműködések, és szakmai háttér erősítése.
- A helyi kreativitás és rugalmasság, vállalkozási hajlandóság erősítése.
- A helyi érték pozicionálását, márkaértékét és minőségének elismertségét támogató kezdeményezések, tevékenységek erősítése (minősítési rendszerek, egyesületek és közösségek szerepvállalása, helyi védjegy).
- Intézmények beszerzéseinek, a helyi vállalkozások vásárlásainak orientálása; társadalmi felelősségvállalás.
- Belső értékláncok kialakítása a megtermelt éselőállított érték helyben tartása érdekében.
- Addicionális növekedési lehetőségek kihasználása a nagyobb piac (akár nemzetközi kereslet) számára is értékes helyi termékek – például a kézművesipar – értékesítési csatornáinak fejlesztésével, adekvát üzleti modellek és stratégiák népszerűsítésével, tudástransfer támogatásával.
- A finanszírozást döntően a helyi pénzügyintézetekre építve, innovatív pénzügyi termékek, takarékpénztárak nagyobb szerepvállalása, állami garanciavállalás, illetve helyi partnerségek és minősítés, mikrohitelzés fejlesztése; a helyi vállalkozások értékelésének módszertani fejlesztésén alapuló kamatcsökkentés.

Ágazati célok:

A Pest megyei ipar, feldolgozóipar részaránya kiemelkedő a nemzetgazdaságon belül. A térségi városközpontok, gazdasági centrumok organikus gazdaságának alapját képezi, amely részben hagyományos termelési előzményekre támaszkodik, de jelentős az új alapítású, zöldmezős működő tőkeberuházások aránya is. A gyógyszeripar kivételével az ágazatok működése nem kapcsolódik közvetlenül Budapesthez. A feldolgozóipar komoly szerepet játszott korábban elmaradott térségek

felzárkóztatásában; ugyanakkor a nemzetközi verseny, a költségek emelkedése, és más hazai régiók felzárkóztatásához nyújtott kedvezmények miatt megtört a növekedés lendülete, majd erőteljes leszakadáshoz vezet a termelési telephelyek sorozatos felszámolása, az érintett térségekben (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd). Különleges kihívást, egyben lehetőséget jelent a hightech feldolgozóipar, azaz a termelési kultúrára, mérnöki szaktudásra és innovációra, a piac és az innováció közelségére alapozott, a metropolisztérség K+F+I kapacitását kihasználó vállalkozások letelepítése, kisebb, rugalmasabb külföldi és hazai középállalatok klasztereinek fejlesztése.

Járműgyártás: Magyarország számára alapvető fejlesztési irány: kiemelt szerepe van az ipari bruttó kibocsátásban, a kivitelben, a foglalkoztatásban, a beruházásokban, valamint a K+F kiadásokban. A járműgyártás részesedése és kibocsátása csökken, de még így is a harmadik legjelentősebb feldolgozóipari ágazat Pest megyében. A vállalkozások beszállítók, ígéretes növekedési szegmensek jelenléte nem jellemző; ezért ipari szerkezetváltásra van szükség.

Pest megyében (is) jelentős kihívást jelent bizonyos szakmákban a képzett munkaerő hiánya; viszonylagos erőssége a munkaerő-mobilitási hajlandóság.

Célok:

- a szervezett egyetemi és K+F háttér megteremtése, az ipari specifikus szakképzés megteremtése.
- A háttériparágak, a feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése; szerepének újragondolása.
- A gépjármű javítási szolgáltatások kiemelkedő teljesítményére alapozott innovációs lehetőségek feltárása; az értékesítés és a gyártás közötti szakadékot áthidaló kezdeményezések ösztönzése (karbantartás, gépfelújítás, stb.).
- A szakképzés gyakorlati részének erősítése, vállalati partnerség megteremtése;
- Innovatív klaszterprogramok indítása és összekapcsolása a befektetés-ösztönzéssel, kisebb, de rugalmas erős középállalatok letelepítésével.
- A járműipar szempontjából releváns logisztikai fejlesztések gyorsítása, az ellátási lánc menedzsment fejlődésének elősegítése;
- Új, illetve hazai fejlesztésű, növekedési potenciállal bíró járműgyártás ösztönzése, támogatása.
- Elektromos járművek fejlesztésének támogatása.

Elektronikai iparágak, híradástechnika: a „számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása” ágazat, termelését tekintve a legnagyobb súllyal bír a Pest megyei feldolgozóiparban. Részesedésével jelentős mértékben hozzájárult, hogy Magyarország regionális elektronikai termelőközponttá vált, kilátásai, exportteljesítménye hullámzó. A hazai hozzáadott érték, a hazai beszállítás és K+F alacsony aránya miatt kifejezetten költségérzékeny Pest megyei elektronika erősen kitett a telephelyekért folytatott erős hazai és nemzetközi versenynek, e tekintetben nem kivétel, a célállomáshoz (a termék végső piacához, a fogyasztóhoz) közeli intermodális logisztikai központban végzett összeszerelési, konfigurális tevékenység sem – a potenciális hazai logisztikai csomópontok számának erőteljes és fejlesztéspolitikailag támogatott bővülésével. A jövőben meghatározó lehet a tengeri kikötők, valamint a hazai cargo repterek fejlesztése, illetve elhelyezkedése.

- Cél: a nagyobb hozzáadott értéket jelentő tevékenységek letelepítése.
- A K+F tevékenység és intenzitás erősítése, adekvát mérnök és szakmunkásképzés.
- A kutatóhelyekkel, tudásközpontokkal való együttműködések támogatása.

- Az egyes termékek végső konfigurálásához kapcsolódó iparági sajátosságok kihasználására létrehozott szolgáltatások fejlesztése; általában a feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások fejlődésének támogatása, klaszterek létrehozásának ösztönzése.

Mezőgazdaság és élelmiszeripar

Pest megye jó természeti adottságokkal, tekintélyes termelési tradíciókkal, és nagy kiterjedésű, jó ökológiai állapotú mezőgazdasági területekkel, jelentős vízkészletekkel rendelkezik.

A 3 milliós régiós, és az ennél jóval nagyobb külső piacokon igény van (lenne) a jó minőségű, Pest megyében előállított mező-és élelmiszer gazdasági termékek iránt. A megye természeti adottságai különleges minőségű és értékes termények előállítását teszik lehetővé. Rendelkezésre áll a termeléshez szükséges munkaerő, valamint a jelentős szellemi és innovációs kapacitást hordozó, világvizonylatban is elismert Szent István Egyetem kutató-fejlesztő-oktatási bázisa is.

Sajnálatos módon, mindezen pozitív adottságok ellenére a megye agrártermelése, azon belül is a magasabb hozzáadott értékű zöldség- és gyümölcstermelés, valamint az élelmiszer-feldolgozás drasztikusan visszaesett az elmúlt évtized során.

Ennek számtalan oka van, többek között az egészségtelen birtokrendszer, a rendezetlen földtulajdon-viszonyok, az együttműködések hiánya az élelmiszer-lánc mentén, az alacsony termelői részesedés a megtermelt értékekből, az elmaradott infrastruktúra, a kutatásban meglévő pozíciók kihasználatlansága és nem kis mértékben az áru kínálatukban nem a magyar termékeket preferáló áruházláncok túlzott piaci térnyerése.

A mezőgazdaság és a mezőgazdaságra alapozott élelmiszeripar termelése és pozíciói jelentősen csökkentek; szerkezete (művelés intenzitása, értéktartalma, az élelmiszeripari feldolgozás sokszínűsége és az ipari háttér szereplőinek sokfélesége) kedvezőtlen irányba változott. A helyi agrártermelés piacra jutása korlátozott, a nagy- és kiskereskedelmi modellek által behatárolt. A Főváros és metropolisztérség vásárlóereje, közelsége piaci előnyt jelent. Az élelmiszeripar kibocsátása trendszerűen nő, sajátos növekedési szegmenseknek köszönhetően (üdítőital, állati takarmány és állatgyógyászat), amelyek telepítése a kelet-közép-európai lehelyezkedéssel, logisztikai központi szereppel áll összefüggésben; e kedvező folyamatok azonban nem érinti a vidéki élet alapját képező agrártermelést és szolgáltatásokat.

Célunk, hogy adottságaink és lehetőségeink legjobb kihasználásával Pest megye agráriuma betölthesse az őt megillető helyet és szerepet az egészséges élelmiszer- termelésben, hosszú távon hozzájárulva ezzel a vidéki, döntően (de nem kizárólag) a fejlődésben lemaradó térségeinkben élő emberek megélhetésének biztosításához, a termelési kultúra és a vidék megtartó képességének megőrzéséhez.

Kiemelt cél az egyes tájegységek termőhelyi adottságaira és termelési tapasztalataira, hagyományaira építő fejlesztés; a mennyiségi termelés helyett a minőségi, magas hozzáadott értékű és feldolgozottsági fokú, egészséges élelmiszerek előállítása; alternatív értékesítési csatornák erősítése, megteremtése; innovatív értékesítési platformok és szövetkezések támogatása; a vertikális integráció erősítése. Az élelmiszerlánc rövidítése a közvetlen termelő-fogyasztó kapcsolat szervezésének támogatásával.

Célok

A piacok visszaszerzése, új piacok meghódítása, a metropolisztérség vásárlóerejére, és megye logisztikai szerepéből következően elérhető új piacokra alapozva a kelet-közép-európai országokban.

A megyén belüli közlekedési kapcsolatok, logisztikai útvonalak kiépítése, működtetése, és a jelenlegi kereskedelmi csatornák hatékonyabb működése.

- Termékpályák jövedelméből nagyobb részesedés biztosítása a termelőknek, termékpálya programok kidolgozása, menedzselése a megyei termelői érdekek képviselőjével.
- A fogyasztói igényeknek megfelelő, piacképes termelés növelése; a piacképes termelés költségeinek csökkentése, hatékonyságának növelése.
- Az élelmiszerlánc rövidítése a közvetlen termelő-fogyasztó kapcsolat szervezésének támogatásával.
- A piacképes termelés költségeinek csökkentése, hatékonyságának növelése, innovációs láncok létrehozásával és menedzselésével.
- Helyi gazdaság fejlesztése.
- Megyei ágazati tudásbázis létrehozása, menedzselése, legjobb megoldások gyűjtése, megosztása, az élelmiszerlánc résztvevőinek szakmai képzése, képességeik fejlesztése.
- Fogyasztói szemléletváltozás támogatása, intézmények beszerzései.
- Kisebb léptékű, bővíthető élelmiszeripari feldolgozó kapacitások fejlesztése.
- Helyi piacok jelentőségének, működésének javítása.

Cél a fenntarthatóság és az élelmiszerbiztonság:

- Környezeti erőforrások tervszerű felhasználása és védelme; az öntözéses gazdálkodás fejlesztése, a termőföld, a hazai vízbázis védelme.
- Biztonságos, egészséges élelmiszer előállítása; az élelmiszerláncon belüli hatósági ellenőrzésekkel a fogyasztók egészségének és a hazai vállalkozók jogos érdekeinek támogatása; „Farmtól az asztalig” nyomon követési rendszer kiépítése.
- Termékinnovációk, magasan pozícionált helyi termékek márkáértékének erősítése, támogatása.

Turizmus:

Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb kistérségben fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A megye turisztikai forgalma növekszik, relatív részesedése (pozíciója) is javul; a szállóhelyek forgalma egyenletesen követi a kapacitások növekedését. A jelentős részesedéssel rendelkező küldő országok köre bővül, beleértve Európán kívüli országokat is. Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált (Visegrád közvetlen környezete); a jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatóhoz mérten jelentősen alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfelelően a Pest megyei turizmus; térségi adottságoktól függően szálláshely-kapacitásokra, attrakciókra, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációra. A Pest megyei turizmus szorosan összekapcsolódik Budapesttel, mint desztináció (nemzetközi) és az érkező vendégek tekintetében.

Kiemelt cél a Dunakanyar „területének” és kínálatának bővítése, a folyó mindkét partjának bevonása. Szentendre és Vác kulturális központi szerepének, szolgáltatásainak erősítése, a terület

fizikai kapcsolatainak megteremtése (Vác térségében Duna-híd) – a „nagy” Dunakanyar térségének integrált és egységes identitáson alapuló pozícionálása, nemzetközi versenyképességének javítása. A megye megkülönböztető értékkel bíró értékeinek pozícionálása, összekapcsolása, fejlesztése – kastélyok –, általában a kulturális, a családi, a rekreációs, és a konferencia turizmus fejlesztése.

Célok:

- vendégérkezések, vendégéjszakák és átlagos tartózkodási idő növelése,
  - termékfejlesztés és marketing-innováció,
  - aktív és szabadidős szolgáltatások,
  - hivatásturisztikai szolgáltatások,
  - a turizmus területi koncentrációjának csökkentése,
  - erős szezonális oldása,
  - az év egészében igénybe vehető szolgáltatások (pl. fürdők, kisvasutak, fedett lovardák, egész éves témaparkok) fejlesztése, a hivatásturizmus erősítése (hétköznapi és ősztől tavaszig terjedő időszak),
  - Börzsöny és a Pilis térségében a kiránduló turizmus, a vendégszám és a szolgáltatáskínálat erősítése,
  - a déli megyerészekben a lovas és falusi turizmus fejlesztése,
  - a Duna turisztikai potenciáljainak kihasználása; Duna vízfelületének szabadidős célokra történő jobb kihasználása – parti infrastruktúra (hajó állomások, jacht kikötők, sport egyesületek szolgáltatásai), menetrendszerinti hajóforgalom bővítése,
  - a egészségiparhoz kapcsolódó fejlesztések, szanatóriumok és gyógyfürdők, gyógyászati–rehabilitációs központok fejlesztése, térségi együttműködés a szomszédos megyékkel (JNSZ, Nógrád),
  - a megye korábban fejlődéstől elzárt területein a megőrzött természeti értékekre alapozott vendégforgalom és szolgáltatások fejlesztése.
- Általában az egészség-, az egészségügyi-, az öko-, az aktív-, a kerékpáros-, a kulturális-, és a falusi turizmus fejlesztése, amely a természeti és kulturális értékekben gazdag vidéki térségek fejlődését is jelentősen előmozdítja.

Komplexitás és egységesség motívumainak együttes megjelenítése és érvényesítése. A jelenleg erőteljesen a megye északi részére, illetve a Duna jobb partja felé billent turizmus szétterítése a megye kevésbé frekvenciált területeire, a jelenlegi vonzerők turisztikai hasznosításával és új vonzerők kialakításával. A Gödöllői-dombság a természetjáró és kastélyturizmus, a Tápió-mente és Dél-Pest megye a termálturizmus és az ökoturizmus célterületei. Az egyedi célterületek mellett a vonalas, illetve tematikus összekötő infrastruktúrák fejlesztése, elsősorban a kerékpározás, a túrázás-természetjárás és a lovastúra útvonalak vonatkozásában.

Turizmusfejlesztést szolgáló eszközök:

- szoft infrastruktúra és marketing kommunikáció (információs látogatóközpontok fejlesztése, kitáblázottság növelése egységes arculat mentén, valamint a többnyelvűség (minimum angol) biztosítása; az erős helyi és térségi identitások, arculatok, márkaérték megteremtése az e-marketing, a PR, valamint a fő küldő piacok vonatkozásában a kültéri hirdetések eszközrendszerének erősítése).
- Együttműködések; a vállalkozások, a civil szervezetek és az önkormányzatok között, a piacképes termékfejlesztések növelése és a marketing kommunikáció erősítése érdekében. TDM szervezetek erősítése és szakmai-financiális támogatása.
- A megye és a főváros közötti kapcsolatrendszer erősítése.

- Képzés; az önkormányzatok és a vállalkozások humán turisztikai kapacitásainak erősítése.

Építő- és építőanyag ipar

A válság előtt a Pest megyei építői- és építőanyag ipar nagymértékben hozzájárult a megye gazdasági teljesítményének növekedéséhez; arányait tekintve nagyobb szerepet töltött be a termelésben és a foglalkoztatásban, mint az más hazai térségekre jellemző. Átlagon felüli teljesítményét – a fő gazdasági ágak tekintetében a Pest megyei építőipar országon belüli részesedése a legnagyobb – erősítette az új építésű lakásépítkezések száma, az építési beruházások viszonylagosan nagy aránya, valamint a teljes vertikum tekintetében az építési alapanyagok előállítása – mészkő, homok, kiemelten a kavicsbányászat (Pesti-síkság, Dunaharaszti, Dunavarsány, Bugyi, Dabas, Délegyháza, Kiskunlacháza, a Csepel-szigeten, Szigetszentmiklós), nemfém ásványi anyagok gyártása.

A beruházások és az építőipari kereslet visszaesése jelentős mértékben hozzájárult a Pest megyei GDP átlagot meghaladó visszaeséséhez, a munkanélküliség növekedéséhez. Az építőipari alkalmazottak száma 2008-ban még megközelített a 30 ezer főt, 2011-ben már 8 ezer fővel volt alacsonyabb, 2012-ben várhatóan tovább csökken. A kereslet csökkenése mellett a piacvesztés is rontja a teljesítményt; a helyben rendelkezésre álló nyersanyag és évtizedes termelési kultúra ellenére az ágazat alapvető versenyképességi, hatékonysági problémákkal küzd; az alkalmazott technológiák, a rendelkezésre álló eszközök, a folyamatok hatékonysága (termelékenység, energiafelhasználás, készletek és eszközök), a költségszint tekintetében. A térségben működő vállalkozások közül jelentősnek mondható sikereket csak a technológiai fejlesztést és együttműködést, a hightech termékeket és a nemzetközi exportorientációt erősítő szereplők mutattak fel; amely értelemszerűen nem jelent automatikusan perspektívát a képzetlen munkavállalók nagy tömegeinek. Az innováció és a tőkeerő ugyanis – a nemzetközi trendeket és versenytársakat alapul véve, például a cementgyártásban – elfogadhatatlanul alacsony. A hátrány így nő, a minimális üzemméreti hatékonyság és a szakképzett munkaerő elvándorlása pedig várhatóan megnehezíti a vállalkozások (újra-) belépését a piacra, a bekövetkező gazdasági fellendülés idején.

Célok:

- a térségi cementgyártás jövőjének újragondolása, átszervezésének menedzselése, együttműködve az érintett szomszédos megyékkel (Komárom-Esztergom), érdekeltekkel.
- Az építés és különösen az alapanyaggyártás hatékonyságának, energiahatékonyságának erősítése, a fajlagos költségszint jelentős csökkentése a technológiai fejlesztések ösztönzésével és a tudástranszfer támogatásával (tanácsadó mérnöki feladatok, területi tudásközpont, területi és ágazati partnerség, KKV tanácsadás).
- A vállalkozói és menedzsmentismeretek bővítése, az építőipari szakképzés bővítése, területi szintjének szervezése.
- CO₂-kibocsátás csökkentése, a bányaterületek rekultivációja, a hulladék kezelése; általában a termelés és az építkezések helyi közösségre és globális környezetre gyakorolt hatásának csökkentése.
- A klímaváltozás hatását is kiemelten figyelembe vevő alternatív építőanyagok, építési módok kifejlesztése, a hagyományos építőanyagok felhasználásának támogatása, bio-házak, passzívházak kifejlesztésének, építésének kiemelt támogatása.
- Technológiai szakosodás, környezetbarát technológiák és más „feltörekvő szegmensek” fejlesztésének ösztönzése, mintaprojektek támogatása a kiemelt beruházásoktól a helyi gazdaság, kistelepülések elérését lehetővé tévő önkéntességi alapú projektekig bezárólag.
- Értéklánc-alapú klaszteresedés, együttműködések, nemzetközi beágyazottság erősítése.

- A belső, helyi erőforrások (építőanyagok) használatának felkutatása és alkalmazása.
- A megyei örökségállománynak védelme és karbantartása. A kulturális örökség fenntartásából, üzemeltetéséből, felújításából és hasznosításából fakadó feladatok támogatása.

A foglalkoztatás bővítése

A Pest megyei munkaerőpiacot egyetemleges kihívások – pályakezdők munkanélkülisége, 50+ korosztályok inaktivitása, illetve kiszorulása a munkaerőpiacról, betanított munka iránti igény csökkenése, a költségérzékeny feldolgozóipari termelés leépítése, áthelyezése – és sajátos folyamatok – aktív, családos foglalkoztatottak nagyobb aránya, az agrárium és általában a helyi gazdaság teljesítményének, sokszínűségének, az országosnál nagyobb arányú visszaesése, a szolgáltató szektor (és így a belföldi kereslet) nagyobb súlya a foglalkoztatásban – jellemzik.

A Pest megyei munkaerőpiac éveken keresztül jobban teljesített az országos átlagnál; elsősorban a versenyszféra teljesítményének, a munkaerőért folytatott térségbeli versenynek, a Budapest jelentette lehetőségek miatt; illetve azért, mert a viszonylag alacsony munkanélküliség ellenére, a térségben élő népesség demográfiai összetétele és átlagon felüli mobilitása, valamint a térség vásárlóereje és/vagy elhelyezkedése jelentős vonzerővel bírt az idetelepülő vállalkozások számára. Az intézmények, helyi önkormányzatok bővülő feladatellátása, az infrastruktúra fejlesztése, és az építőipar is hozzájárult a magas szintű foglalkoztatáshoz. A Pest megyei munkaerőpiacon jelentős számban vannak jelen a megyehatáron túli területről ingázó munkavállalók is. A megye gazdaságának országos átlagot is meghaladó visszaesése miatt a viszonylagos pozícióelőny megszűnt, a munkanélküliség közelít az országos átlaghoz, a strukturális problémák a legtöbb térségben azonosak, mint az ország más részein. Különös kihívást jelent az újabb leszakadó térségek megjelenése, egy sor nagyfoglalkoztató vállalat kivonulása, vagy a foglalkoztatottak számának csökkenése, általában az építőipar válsága és a helyi gazdaság teljesítményének csökkenése. (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd). A teljesítmény csökkenése erősíti a fővárosba irányuló mobilitást, illetve az ingatlanpiac összeomlása által egy olyan vidékre irányuló társadalmi mozgás, kereslet megjelenését eredményezi, amely kifejezett perspektíva nélkül keres lakóhelyet a vidéki térségekben. A munkaerőpiac jelenlegi trendjeit figyelembe véve, jelentősebb strukturális változás nélkül, azaz jelenlegi gazdasági és fejlesztéspolitikai keretek között, nem várható jelentős változás a foglalkoztatásban. A foglalkoztatottak mintegy harmadát felvevő budapesti munkaerőpiac potenciális kihívásait is figyelembe véve.

Cél, hogy javuljon a Pest megye térségében élő emberek számára a metropolisztérség és azon belül a helyi gazdaság jelentette perspektíva, a munkával elérhető jövedelem és a szociális biztonság; a kereslet-kínálat összhangját, és a munkaerőpiaci változásokra gyorsan, rugalmasan reagáló foglalkoztatási környezet alakuljon ki, új munkahelyek teremtésével bővüljön a foglalkoztatás és csökkenjen a munkanélküliség.

Cél, hogy az endogén tényezőkre épülő gazdaságfejlesztés, valamint a képzési rendszer piaci igényeknek megfelelő átalakításának köszönhetően a megyében mintegy százezer új munkahely teremthető, a Budapestre ingázók száma pedig 20 év alatt 25 %-kal csökkenjen; a metropolisztérségen belüli mobilitás kiegyenlítettebb és sokszínűbb legyen, a jelenleginél dinamikusabb módon kapcsolva össze a térség fejlesztési pólusait, növekedési és vállalkozási zónáit. További cél, hogy a nemzetgazdaság egészére kiterjedő változásnak köszönhetően a

kiegyensúlyozott, kétirányú mobilitás erősödjön a metropolisztérség és a nagyvárosok , fejlesztési központok, hightech pólusok viszonylatában is.

Cél hogy a metropolisztér nemzetközi csomóponti szerepének növekedése – a térség jelentős újjászervezése – jelentősen megújítsa a munkaerőpiacot; megteremtse a lehetőségét a munkahelyteremtésnek és a sokszínűbb foglalkoztatási lehetőségeknek, munkahelyeknek, a munkajövedelmek fenntartható növekedésének, és különösen a társadalmi mobilitást, a kohéziót erősítő munkaerőpiacnak; amely perspektívát jelent az itt élő és a beáramló népességnek, beleértve a munkaerőpiacról kiszorult rétegeket éppúgy, mint a tágabb régióból, illetve a nagyvilágból ideköltöző műszaki és humán értelmiségi, menedzsment réteget, a kreatív osztályt.

Pest megye a szomszédos megyékkel szoros együttműködésben olyan közös projekteket valósítson meg, amelyek növekedési pályára állítják az egyes térségeket, valamint szorosabban összekapcsolják a térségi munkaerőpiacot. Különösen:

- a megyével határos ipari agglomerációk, klaszterek (járműgyártás, stb.) és nagyfoglalkoztatók által kínált foglalkoztatási lehetőségek összehangolása, a beszállítói vertikum és kapcsolódó szolgáltatások Pest megyei fejlesztése (különösen a hátrányos helyzetű térségekben).
- Agglomerálódó technológia és tudásintenzív térségek összekapcsolása, a munkaerő iránti igények és a kínálat, a munkaerőpiaci intézkedések összehangolása (különösen az M0 és az M1 tengely mentén).
- Egészségipar és wellness; megyehatárt átlépő integrált piac létrehozása, egységes szolgáltatáskínálat (különösen az Aszódi, Nagykáta és Ceglédi kistérségekben).
- A helyi gazdaság, valamint a közösségi alapú helyi kezdeményezések összehangolt fejlesztése; rétegzett módon (az aprófalvas tanyáktól a szuburbán településekig bezárólag).
- A munkaerőpiaci kereslet és kínálat közelítése, különös tekintettel a nagy növekedési potenciállal bíró tevékenységek munkaerő iránti igényének gyors és rugalmas kielégítésére.

Fejlesztéspolitikai feladatok

- A munkaerőpiaci monitoring, a piac számára elérhető információk kvalitatív és kvantitatív bővítése; gazdasági szerkezetváltás előrejelzése, „korai riasztás” feltételeinek megteremtése.
- Az üres álláshelyek feltárására, bejelentésére irányuló módszerek bővítése, a munkáltatókkal való együttműködés minőségének, hatékonyságának javítása.
- Befektetési, fejlesztési szándékkal jelentkező munkáltatók feltérképezése, információk biztosítása.
- A térségi munkaerő-piaci sokkok enyhítése, munkahelymegtartás támogatása.
- Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások fejlesztése.
- Társadalmi partnerség erősítése.
- A munkaerő-piacon jelen nem lévő inaktív emberek gazdasági aktivizálása.
- Fejletlenebb kistérségek infrastrukturális fejlesztése, a térségi elérhetőség javítása.
- Városi, elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése, a harántirányú közlekedés feltételeinek javítása.
- Képzési, oktatási rendszer hatékonyságának javítása, hiányszakmák képzése, minőségi oktatás biztosítása. A gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzés kialakítása. Munkahelyi képzések.

- Kis- és középvállalkozások fejlesztése, a vállalalkozási hajlandóság fenntartása, erősítése, a vállalalkozások versenyképességének javítása, foglalkoztatásban betöltött szerepének stabilizálása.
- „Családbarát Pest megye”: óvodák, bölcsődék, családi napközik, orvosi rendelők, a helyi ellátások és szolgáltatások fejlesztése, munkavállalás helyi támogató feltételeinek javítása szociális gazdaság fejlesztése.
- Hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű munkavállalók elhelyezkedési esélyeinek elősegítése, különös tekintettel az alacsony iskolai végzettségűekre, a pályakezdőkre, a tartósan álláskeresőkre, a nőkre, a romákra, az 50 év felettiekre.
- Hátrányos helyzetű célcsoportok, rétegek munkaerő-piaci integrációja.

A gazdaságban megvalósuló fejlesztések többsége a piaci szereplők által kerüljön megvalósításra, a támogatáspolitikai inkább orientáló feladatot töltsön be, a támogatások nagyobb részt visszatérítendő konstrukciókon keresztül legyenek allokálva, hogy azok többszörösen is ki tudják fejteni pozitív hatásukat.

Foglalkoztatáspolitikai eszközök:

- komplex munkaerő-piaci szolgáltatások fejlesztése;
- munkahelyvédelmi akciótervek kidolgozása;
- meglévő, és új térségi foglalkoztatási paktumok kötése, támogatása; vállalalkozásfejlesztési információs és tanácsadó pontok létrehozása;
- vállalalkozások telephelyfejlesztésének támogatása, ipari parkok és inkubátorházak fejlesztése;
- komplex képzési programok célcsoportnak megfelelően (pl.: pályaorientáció, felzárkóztatás, vállalalkozás indításával kapcsolatos tréningek, stb.);
- szakképzés fejlesztése;
- gyakornoki programok indítása, munkatapasztalat szerzés támogatása;
- információáramlás biztosítása, munkaerő-piaci adatok közzététele;
- munkahelyteremtő beruházások támogatása;
- munkahelyteremtő klaszterek és agglomerációk kiemelt támogatása;
- térségi, kistérségi közfoglalkoztatási programok szervezése;
- az EU közösségi források összehangolt, a kohéziós és versenyképességi célokat harmonikusan támogató felhasználása, az emberi erőforrások fejlesztésének kiemelt támogatása;
- Pest megye kistérségeinek sajátos helyzetének és fejlődésének elismertetése, pozícionálása.

Befektetés-ösztönzés

Erőteljes gazdasági növekedés, a termelékenység egyenletes és fenntartható növekedése és ez által a foglalkoztatottság szintjének számottevő javítása elképzelhetetlen a megyében megvalósuló befektetések szintjének növekedése, működő tőke erőteljes beáramlása nélkül.

A gazdasági válság, az elmúlt időszak támogatáspolitikája, valamint az elégtelen megyei befektetés-ösztönzési tevékenység együttes eredőjeként az egyébként számos szempontból kiváló adottságokkal rendelkező metropolisz régió részét képező Pest megyében a befektetések szintje mind a külföldi, mind a hazai tulajdonú vállalalkozások beruházásai terén jelentősen visszaesett. Célunk ennek a folyamatnak a megállítása és megfordítása a megye újrapozícionálásával, az erősségeinkre építő aktív befektetés-ösztönzési politikával.

A stratégiai befektetők megjelenésével a Pest megyei gazdaság új piacokon, és növekedési szakaszban lévő piaci szegmensekben jelenhet meg, a megyében működő hazai vállalalkozások is jobban tudnak integrálódni a nemzetközi gazdaságba, így bővül a gazdaság értékteremtő képessége, sokszínűsége, kapcsolódása a fejlett és feltörekvő piacokhoz. Különös jelentőséggel bír a hightech

feldolgozóipar letelepítése, új, illetve jelentősen megújult klaszterek, vállalati koncentrációk erősítése, tekintettel az importált technológia, tudás viszonylagos jelentőségére, valamint a hazai vállalkozások gyenge abszorpciók képességére, illetve a hazai innovációs rendszer nemzetközi összehasonlításban megállapítható gyengeségeire.

Pest megye pozíciója azonban jelentősen megváltozott; a termelési költségek, azaz az olcsó munkabérre, valamint támogatásra alapozott beruházások tekintetében nem képes versenyezni más termelési lokációkkal, sem az országhatáron kívül, sem pedig belül.

Önmagában már az a kedvező tény sem elegendő vonzerő a befektetések ösztönzése szempontjából, hogy a megye a budapesti metropolisz régió része, valamint az sem, ha a nemzeti adó- és támogatáspolitikai, a jól működő belső piac, a kiszámítható és hosszútávon stabil országos társadalmi-gazdasági környezet rendelkezésre áll.

Amennyiben a megye kedvező geográfiai-, logisztikai-, természeti-, demográfiai adottságait nem tudjuk tudatos befektetés ösztönző politikával kiegészíteni, nem számíthatunk számottevő növekedésre ezen a téren sem.

A megye gazdaságának duális jellege sem kedvez a szerkezetváltásnak, még a hazai innovációs teljesítmény erőteljes növekedése mellett is valószínűsíthető, hogy a vállalkozások többsége nem képes belépni a távozó vállalatok helyére. Így különös jelentőséggel bír a kisebb, rugalmasabb vállalkozások technológiai vállalkozások, feldolgozóipari szolgáltató vállalkozások tudatos és proaktív letelepítése. A megváltozott célcsoport sajátos kihívást jelent a befektetés-ösztönzés számára: a teljes értékláncok és/vagy klaszterek eredményes megszólításához cselekvőképes területi szintre, a fejlesztési területek (technológiai és ipari parkok) fejlesztését a regionális támogatások és fejlesztés rendszerével összekapcsoló integrált menedzsmentre van szükség. A feladatnak része a márkamenedzsment, a térségek nemzetközi pozicionálása, a sajátos adatok gyűjtése és értékelése, valamint az innováció területi rendszerének irányítása, általában mindaz, ami segíti a helyben elérhető erőforrások, stratégiai előnyök jobb hasznosítását, növeli a hatékonyságot; illetve meggyorsítja, átláthatóvá teszi a befektetési döntéseket, csökkenti azok kockázatait.

Fontos kiemelni, hogy a befektetés-ösztönzés – önmagában – csak eszköz. A technológia és a tudás importja, az új piacokra történő nyitás és a termelékenység növelése – a gazdaság növekedésalapjainak megteremtése – ugyanakkor részben endogén erőforrásokon (innováció) alapul, részben pedig a hazai vállalkozások nemzetközi beágyazottságával is elérhető. Az aktív fejlesztéspolitika hatékonysága múlik azon, hogy a támogatáspolitikai megfelelően értékelje az ágazati és területi folyamatokat, biztosítva a befektetés-ösztönzés, a területfejlesztés és az innováció területi szintje, valamint a térségmarketing közötti átjárhatóságot, összhangot.

Célok:

- **a feldolgozóipar magas hozzáadott értékű, magas technológia- és tudástartalmú szegmenseinek letelepítése, illetve a már működő vállalkozások további fejlesztéseinek támogatása.** A feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások letelepítése; például a technológiai szolgáltatások (K+F+I, mérnöki szolgáltatás, ipari formatervezés, stb.); a feldolgozóipari szolgáltatások (beszerzést, működést, karbantartást, javítást, gyártásfejlesztést, monitoring és ártalmatlanítást támogató szolgáltatások); valamint fogyasztói/ügyfélkapcsolati szolgáltatások; beszállítói kapcsolatok bővítése.
- **A „zöld technológiákat” fejlesztő vállalatok letelepítése;** az intelligens városok fejlesztésében aktív technológiai és szolgáltató cégek letelepítése, pilot-projektek indítása.
- **Nemzetközi szolgáltató központok letelepítése támogatása** – „rural sourcing”, Ferihegy Gazdasági Övezet kiemelt fejlesztése; ingatlanfejlesztési pilot-projektek ösztönzése.
- **Az új belépő vállalkozások és a gazdaság, valamint az intézmények közötti kapcsolatok kezdeményező fejlesztése, a stratégiai együttműködések erősítése,** kiemelten egyetemi vállalati

kapcsolatok. A külföldi és hazai tulajdonú vállalkozások, szolgáltatók közötti „határ” oldódása; az átjárhatóság megteremtése; nem csak a technológia és tőkeellátottság tekintetében, hanem piaci orientációban, üzleti modellben és vállalati kultúrában is. A regionális innovációs rendszer fejlesztése.

- **A területfejlesztést és befektetés-ösztönzést támogató területi információk, profilok, szakképzési és munkaerő-piaci, illetve általában az üzleti környezetre vonatkozó információk transzparens elérhetősége.** Információk: a termelési és üzleti folyamatok egyedi megtervezéséhez szükséges adatok, amelyek az optimális üzemméret, a „shop floor” és a logisztika mellett a szervezet és technológia megfelelő kialakítására is kiterjednek; a potenciális beszállítók értékelése, minősítése, a helyben elérhető szakemberállomány, középvezetők, a szervezet gyors felépítését befolyásoló tényezők, a célpiacok gyors elérhetőségét befolyásoló adottságok, a helyben beszerezhető anyagok és eszközök.
- **Térségi marketing;** az életminőséget meghatározó információk, kulturális teljesítmények, turisztikai attrakciók – élmények és szolgáltatások elérhetőségének megjelenítése.
- **A térségi szolgáltatásokat megújító, innovációs értékkel bíró befektetések ösztönzése** az egészségiparban, a felsőoktatásban, a turizmusban.
- **A vállalati és intézményi tudásközpontokból – Budapest és hightech pólusok – kiáramló spinoff, vagy spinout vállalkozások letelepítésének ösztönzése.**

Stratégiai cél:

Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.

A megye magas vállalkozás sűrűséggel rendelkező, nagyszámú hazai KKV-t is tömörítő, a nemzetközi munkamegosztásba is bekapcsolódó térségi innovációs teljesítményének, termelékenységének és értékteremtő képességének erősítése. A növekedési potenciállal rendelkező közép- és nagyvállalatok és az innovatív kisvállalatok térnyerése; exportorientáció, beszállítói kapcsolatok és értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások erősítése; nyílt innovációs partnerségek és stratégiai együttműködések bővítése. **A kreatív tevékenységek támogatása a versenyképesség és a hatékonyság és a külgazdasági kapcsolatok erősítése érdekében. Technológiai parkok, innovációs központok, a tudásközpontok és a vállalatok, vállalkozások közötti együttműködések erősítése, spin off és spin out aktivitás ösztönzése, vállalkozói egyetemek létrehozása, versenyképességének erősítése.**

K+F+I

Pest megye gazdasági teljesítményének és térszerkezetének egyik megkülönböztető erővel bíró sajátossága az innovációs teljesítmény területi megoszlása és kapcsolatrendszere, amely kistérségi versenyképességi és innovációs vizsgálatok alapján az egyetlen valóban regionális, azaz kistérségi határokat átlépő regionális innovációs rendszert alkotja. Budapest és Pest megye együtt az ország K+F teljesítményének negyötödét hozza létre.

A Pest megyei innovációra jellemző, hogy a kifejezett K+F ráfordítások tekintetében a megye teljesítménye elmarad az országos átlagtól; 2000 és 2010 között, a GDP-hez mérten 0,4 és 0,5% között ingadozott, miközben az országos átlag alulról közelítette az 1%-ot. Az innovációs teljesítményt komplexebben megközelítő mérések alapján azonban a Pest megyei térségek teljesítménye jelentősen meghaladja az átlagot, kifejezetten élenjáró a Gödöllői és Veresegyházi kistérségek esetében (hightech pólus). Az eltérés alapvetően két tényezővel magyarázható: a budapesti K+F és tudásközpontok viszonylagos jelentőségével (amelyet a megye gazdasága, például a megyei hightech feldolgozóipar is felhasznál); illetve a feldolgozóipar országos átlagtól jelentősen elmaradó részarányával a GDP tekintetében; a szolgáltató szektor innovációs teljesítményét ugyanis kevésbé reprezentálja a KSH K+F mérése. A többtényezős vizsgálatokon alapuló mérések szerint Pest megye vállalkezői övezete, és különösen a Budaörsi kistérség (fejlesztési központ) élenjár a tudás generálásában és fogyasztásában – köszönhetően az általános társadalmi és gazdasági teljesítménynek, valamint a tudásintenzív termelő és szolgáltató tevékenységek jelenlétének.

További potenciált jelent a helyben lakó népesség kedvező összetétele, képzettsége és társadalmi státusza, foglalkozása. A Pest megyei vállalkozások számát, valamint a megye gazdasági teljesítményének részarányát alapul véve kijelenthető, hogy Pest megye több kistérsége is a hazai innováció és technológia pólusa, a megye kiterjedt vállalkezői övezete pedig nagy hatékonysággal képes növekedésre konvertálni a helyi, budapesti, valamint a vidéki K+F és hightech központokban létrehozott innovációt, valamint a külföldi működő tőke és az import révén érkező tudást. A helyi gazdaság gyengeségei, valamint a hagyományos iparágak versenyképessége – termelékenysége – problémái ugyanakkor azt mutatják, hogy az innováció csak korlátozottan terjed túl az újgazdaság határain.

Célok:

- a megyei innovációs teljesítmény növelése;
- a K+F ráfordítások, valamint a K+F vállalkozások, szolgáltatók számának bővítése;
- a regionális innovációs rendszer hatékonyságának és kisugárzásának erősítése – a tudás kiterjedt hasznosítása;
- a növekedési ágazatok helyi és metropolisztérségben elérhető K+F+I háttérének fejlesztése;
- a nem innovatív ágazatok megújulása, az együttműködésen alapuló verseny erősítése;
- a technológia és a tudás adaptálásának gyorsítása, a versenyszféra szervezetfejlesztési, képzési és marketingkiadásainak emelése;
- a jelentős növekedési potenciállal rendelkező startup, spinoff és spinout cégek támogatása;
- közösségi (társadalmi) innovációk térnyerése;
- a vállalkozások közötti, valamint a vállalkozások, egyetemek és intézmények közötti stratégiai partnerségek fejlesztése, a jelenlegi (kiterjedt) kapcsolatrendszer elmélyítése;
- a hosszabb távú megtérüléssel kecsegtető kezdeményezések elfogadottságának növelése, különös tekintettel a pénzügyi közvetítésben;
- az egyes szegmensek célzott, pénzügyileg támogatott finanszírozásának bővítése - a kockázati tőkeprogramoktól az innovációs voacher kezdeményezésekig.;
- a vállalkozások innovációs potenciáljának mérése, az atipikus innovációs formák értékelése (kiemelten a kreatív ipar, turizmus, építőipar) az ágazati és térségi sajátos folyamatok nyomon követése;

- az innováció és az innovációs menedzsment szempontjából fontos humán erőforrás megtartása, bővítése;
- az innováció területi intézményrendszerének erősítése, a régióspecifikus tudásbázis és szolgáltatások bővítése;
- a feldolgozóipari értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások integrált fejlesztése;
- a Pest megye integrált technológiai és ipari parki hálózat, valamint az innovációs és inkubációs központok telepítése;
- kísérleti (pilot) projektek kiterjedt alkalmazása – speciális ingatlanfejlesztések, living laboratory, stb.

Infokommunikációs technológiák (IKT)

A Pest megyei IKT ipar meghatározó szerepet tölt be a gazdasági húzóerőségek, illetve a vállalkezési övezet fejlődésében. Nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint erőteljes a telekommunikációs vállalatok központjainak jelenléte, illetve általában a tudásintenzív tevékenységek és azon belül a tudásintenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Pest megye és Budapest számára az IKT, vagy azon belül az informatika nagy lehetőséget hordoz; motorja lehetne egy regionális csomóponti, szolgáltató szerepnek; amelyhez azonban erősebb szakosodásra, több vállalkozásra, megfelelő piaci orientációra (agresszív, a nemzetközi gazdasági, technológiai központokat, piacokat támadó stratégiákra), valamint megfelelő üzleti modellek térnyerésére lenne szükség. Az informatika jelenleg olyan fejlődési pályán van, amely nem feltétlenül képes megtartani az IKT szektor jól képzett és mobilis szakembereit; vagy nem képes megújítani szaktudásukat, versenyképességüket.

A Pest megyei IKT szektor több szálon kapcsolódik a gazdasághoz, mint például az ugyancsak IKT iparhoz sorolt elektronikai ipar teljesítménye; a Pest megyei vállalkozások, vagy az itt élő emberek IKT fogyasztása ennek ellenére nem haladja meg jelentősen az országos átlagot, illetve a vásárolt IKT multiplikátor hatása nem eredményezett áttörést a hagyományos iparágakban, a közintézmények működésében – a termelékenységben, az ügyfélkapcsolatokban, értékesítési csatornáknban, innovációban. A „digitális szakadék” Pest megyében is létezik; és nem csak a leghátrányosabb rétegekre korlátozódik.

Az informatika Pest megyei erősségei: adatbiztonság és adatmentés, térinformatika, 3D és játékfejlesztés; a metropolisztérség márkaértékkel bíró szakosodással bír például a filmgyártáshoz kapcsolódó informatikai háttérmunkák tekintetében.

Célok:

- az IKT szektor fejlődésére és folyamataira vonatkozó benchmark információk gyűjtése, értékelése;
- az IKT szektor képzése, szakképzés és felnőttképzés ösztönzése;
- a szolgáltatás-export támogatása, fejlett piacok részarányának növelése;
- a stratégai partnerségen, vállalkozásfejlesztésen alapuló stratégiák arányának növelése (a tranzakció-alapú, például szerződéses fejlesztéssel szemben);

- az IKT klasztereinek, együttműködéseinek fejlesztése, az intézményi szektor számára nem látható közösségi platformok és kezdeményezések erősítése; a multiplikátorhatás erősítése;
- a kockázati tőkebevonáson és exitstratégián alapuló startup és növekedési stratégiák gyakoriságának, arányának növelése;
- a kereskedelmi platformok és az e-közigazgatás erősítése;
- a digitális írástudatlanság felszámolása, az írástudás erősítése;
- közösségi platformok térnyerése és fejlesztése a közösségi innovációk, a társadalmi kohézió, vagy például a helyi gazdaság erősítése érdekében;
- a KKV és a vállalati termelékenység javítása, az IKT technológiák és rendszer kiterjedt alkalmazása;
- az informatikai oktatás modern eszközrendszerének megteremtése és az alkalmazások használat-orientált megjelenésének támogatása.

Kreatív ipar

A Pest megyei kreatív ipar szorosan összekapcsolódik a fővárossal, ugyanakkor sokszínűségével jelentős mértékben hozzájárul Budapest nemzetközi versenyképességének, pozíciójának erősítéséhez, a kreatív ipar innovációs aktivitásához. A kreatív ipar ágazati: elektronikus és nyomtatott sajtó, reklám- és hirdetési ipar, film és videó, szoftverképzés és digitális játékfejlesztés, építészet, könyvkiadás, zene, előadó-művészet, képzőművészet, iparművészet, formatervezés és divattervezés, művészeti és antik piac, kézművesség. Pest megyében más-más módon és mértékben, de sajátos jelentőséggel bír a regionális média, a szoftverfejlesztés, az építészet, az előadóművészet, az iparművészet, a képzőművészet, a kézművesség, a metropolisztérségben a filmgyártáshoz kapcsolódó 3D és egyéb háttérmunkák; erősségnek tekinthető továbbá a kiterjedt közművelődési és kulturális intézményrendszer, amely a sűrű városhálózatnak és a városközpontok számosságának köszönhetően rendkívülinek mondható.

A Pest megyei kreatív ipar több szegmense is jelen van a nemzetközi piacokon, illetve szorosan beágyazott a nemzetközi trendekbe. Nem csak a filmgyártásban, de például a kézművesiparban is jellemző a KKV szereplők kiterjedt aktivitása, illetve törekvése, hogy ott legyenek a nemzetközi vásárokon, közvetlenül is elérjék a határon túli fogyasztói piacot. A kreatív ipar sokat tehet azért, hogy a helyi identitás markáns szerepet kapjon a közösségek életében, de oly módon, hogy az erősítse a gazdaság és a település integritását, pozícionálását, versenyképességét; amely tehát nem falakat húz, hanem lebontja a „silókat” elválasztó falakat. A kreatív ipar fejlődését gátolja a duális gazdaság, a kifejezetten nemzetközi trendekbe beágyazott és a helyi közösséget szolgáló intézményrendszer elkülönülése, a művészetoktatás körüli bizonytalanság és finanszírozási nehézségek, a Pest megyei térségek és a települések alacsony márkaértéke, identitásának, valamint a védjegy, illetve minősítési rendszerek elfogadottságának hiánya. Az itt elérhető kulturális háttér, életminőség, a főváros közelsége és a metropolisztérség ereje ugyanakkor erős versenyképességi tényezőnek bizonyulhat.

Célok:

- a helyi és szakmai közösségi kezdeményezések, együttműködések és platformok erősítése;

- a co-creativ és nyílt innovációs rendszerek térnyerése;
- a helyi védjegy, a területi minősítés és az országos szabályozás összehangolása, kiépítése;
- a kreatív ipar sajátos üzleti modelljének megfelelő szakmai és vállalkezési képzési tartalom, a közoktatás helyi specifikus tartalmának bővítése;
- a kreatív ipar innovációjának támogatása, specifikus inkubáció és tanácsadás hálózatának kiépítése; szakmai és információ háttér szolgáltatások bővítése;
- a kulturális, centrumvárosok és az iskolavárosok (Szentendre, Vác, Cegléd) kiemelt támogatása, összekapcsolása, a kreatív ipari előremutató szakosodási lehetőségeinek bővítése;
- a közművelődés intézményrendszerének további erősítése, a jól működő hálózati, szakmai háttér szolgáltatásokkal ellátott rendszerre alapozott új kezdeményezések indítása; a kreatív ipar szegmensei közötti átjárhatóság erősítése;
- a metropolisztérség nemzetközi központi szerepének megerősítése, visszaszerzése, a kreatív ipar nemzetközi jelenlétének bővítése, általában a külgazdasági orientáció, partnerség, beágyazottság erősítése – a tevékenységek jelenleginél szélesebb körében;
- a kreatív ipar térségi szakosodásának, komparatív előnyének mérése, nyomon követése elismertetése, és megjelenítése;
- regionális jelentőséggel bíró piacterek offline és online platformok fejlődésének támogatása; A filmipar, mint a kreatív gazdaság egyik kulcspárágának további támogatása.

Gyógyszeripar, biotechnológia

Magyarországon a gyógyszeripar, a biotechnológia és az orvosi berendezések és eszközök gyártása a kiemelt, jó növekedési képességgel rendelkező, nagy hozzáadott értékű ágazatok közé tartozik. A gyógyszeripar egészére jellemző a magas K+F költség, és a kiemelkedő tőkeintenzitás. Pest megye számos vállalkozásnak, illetve jelentősebb termelő kapacitásnak, valamint magas hozzáadott értékű szolgáltató tevékenységnek, fejlesztő központnak nyújt telephelyet, szoros kapcsolatban budapesti tudásközpontokkal, vállalati K+F központokkal, illetve döntési központokkal; kiemelten a Veresegyházi-Gödöllői kistérségben, valamint a Budaörsi kistérségben. Az iparág erősen exportorientált, de magas a hazai értékesítés aránya is. A telephely szerinti adatok szerint a gyógyszergyártásban az alkalmazottak száma évről-évre nő, 2011-ben elérte az 1800 főt.

A fejlesztéspolitika területi szintje csak kevésbé befolyásolja közvetlenül a gyógyszeripar teljesítményét, például a K+F ráfordítások nagyságát. Ugyanakkor a Pest megyei gyógyszeriparban rejlő közvetett előnyök kihasználásában jelentősebb szerepet játszhat; az egyes térségek megfelelő pozicionálása, a gyógyszeripar helyi, indirekt kisugárzása, a piaci résekre irányuló vállalkozások megtelepedése, és így a további munkahelyteremtés lehetősége tekintetében. Az iparágra jellemző tudásintenzitás lehetőséget ad a kisebb piaci szegmenseket célzó vállalkozások alapítására, a humán gyógyászat, vagy akár az állatgyógyászat területén innovációs aktivitásra; a termelési kultúra, valamint a technológiai és piaci ismeretek átadásával.

Célok:

- a gyógyszeripar szerepének megerősítése a térségi hightech pólusokban; a háttér és a kapcsolódó tevékenységek komplex fejlesztése, esetleges technopolisz jellegű ipari park-fejlesztés.

- Biotechnológiai vállalkozások letelepítése; orvosi berendezések és eszközök gyártó vállalkozásainak letelepítése; a növekedési potenciállal rendelkező kisvállalatok, középvállalatok fejlesztése.
- Értékláncban kapcsolódó, inkrementális innovációs lehetőségekre alapozott vállalkozások fejlesztése (gyógyszeralapanyag-gyártás, műszeripari beszállítás); az ipari kultúra és tudás összekapcsolása az egészségipar szereplőivel; az életminőséget és biztonságot, egészségtudatos életmódot erősítő kezdeményezésekkel.
- Az iparág és a megye (a metropolisztérség) egyetemei, tudásközpontjai közötti kapcsolatok erősítése, az üzleti környezet és a „puha”infrastruktúra területi szintű fejlesztési szerepének meghatározása.

Gépipar

A Pest megyei gépipar jelentősége kiemelkedő a feldolgozóiparon belül, a termelés több mint felét adja (51,5% 2010-ben). A telephely szerint megfigyelt adatok alapján a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása (CI), a villamos berendezés gyártása (CJ), a gép, gépi berendezés gyártása (CK), valamint a járműgyártás (CL) együtt, 2011-ben, 23,5 ezer alkalmazottnak adott munkát. A gépipar teljesítménye ellentmondásos, az elektronikai ipar folyamatos, a járműgyártás időszakosan erős csökkenése, valamint a villamos berendezés és a gépgyártás növekedése; illetve általában a belföldi értékesítés jelentős visszaesése, és az exportteljesítmény egyenletes növekedése figyelhető meg. Az exportorientáció folyamatos erősödése, valamint beruházások igen jelentős mértékű volatilitása is arra utal, hogy a Pest megyei gépiparban erőteljes szerkezeti átalakulás megy végbe; a területi adatok alapján ez több térségben az ipari tevékenység leépítését, jelentős csökkenését eredményezte.

Pest megye gazdasági profiljára a szolgáltatások túlsúlya a jellemző, ennek ellenére a széles ipari bázis, a feldolgozóipar, s azon belül a gépipar a megye gazdasági versenyképességének meghatározó tényezője; a termelési kultúra, a technológia-intenzitás, az exportorientáció és a fajlagos K+F+I ráfordítások miatt. A Pest megyei gépipar az egyik legnagyobb az országban. A gépipar fejlődését, s különösen a hazai tulajdonú vállalkozások lehetőségét behatárolja a kemény piaci verseny, a tőkeerő és a kapacitások alacsony szintje, a nemzetközi versenytársak kiemelkedő termelékenysége, (folyamat és termék) innovációs képessége, K+F ráfordításai és költséghatékonysága, a gépipar növekvő szolgáltatástartalma, komplex piaci beágyazottsága, a stratégiai partnerségek, klaszterek jelentősége.

Másrészt a gépiparban találhatóak meg a hightech feldolgozóipar azon területei, szegmensei, amelyek a kitörés lehetőségét hordozzák, és amelyekre a területfejlesztés és befektetés-ösztönzés is fókuszálhat a jövőben, jelentősen bővítve a Pest megyei gépipar vállalati szereplőinek körét, összetételét, az erős és növekedésre képes középvállalatok számát. A jelenlévő nemzetközi vállalatok pedig továbbra is lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gépipar beszállító és szolgáltató vállalkozásai hozzáférjenek a nemzetközi piacokhoz, értékláncokhoz. Jelentős ipari szerkezetváltásra van szükség azonban ahhoz, hogy ez a lehetőség valóban fenntartható növekedést eredményezzen; beleértve a hazai gépipar és a tudásközpontok közötti kapcsolatok bővítését, az endogén erőforrások, az innováció, valamint az innovációra alapozott vállalkozások szerepének erősítését, a közvetlen európai K+F források lehívására való képességet. Fontos feladat a területfejlesztés, a befektetés-ösztönzés, valamint az innováció területi rendszerének összehangolása.

Célok:

- a hazai technológiai projektek összehangolása, fókusz és specializáció megteremtése, partnerségek szervezése; a nemzetközi beágyazottság és stratégiai marketing erősítése; különös

tekintettel a rugalmasság, a teljesítmény, a digitális tervezés és az innovatív technológiák adaptálására; versenyképes üzleti modellek kialakítására.

- A gépipar célzott támogatása egyes területeken: mezőgazdasági gépgyártás, célgép-gyártás, élelmiszeripari-, csomagolóipari gépgyártás, hűtéstechnika, energetikai gépek. Kiemelten a mezőgazdasági-gép gyártók hazai piacon történő megerősödésének támogatása; telephely- és technológiafejlesztés, a klaszterek mérethatékonyságát (scale és scope) erősítő partnerségek, újra-befektetések és új befektetések fókuszált ösztönzése; valamint a zöldtechnológiák, a gépipar és kapcsolódó technológiai tevékenységek (megoldások, szolgáltatások) integrált, klaszteralapú fejlesztése, technológiai parkok létesítésének ösztönzése.
- Általában a fejlett feldolgozóipar, a hightech gépipar új, illetve feltörekvő szegmenseinek támogatása, a klaszterek Pest megyei telephelyválasztásának ösztönzése; innovatív termékfejlesztések támogatása a következő lehetőségek mentén: új alapanyagok, szenzorok és elektronika, új funkcionalitás és technikai tulajdonságok fejlesztése; elektromos közlekedéshez kapcsolódó technológiák, egészség- és biotermékek, környezetipar és energetika, intelligens eszközök és berendezések, kommunikációs eszközök. Beleértve a fogyasztói piac; továbbá az ipari felhasználású gépek és berendezések (szerszámgépek, robotika, világítástechnika, szoftverfejlesztés, digitális eszközök) szegmenseit.
- Tudástranszfer – a gépipari vállalkozások rugalmas alkalmazkodását, a termelékenységek növelését, a működési költségek folyamatos csökkentését támogató fejlesztések ösztönzése, a folyamatos fejlesztés gyakorlatának erősítése; menedzsment-ismeretek és technológiák (beleértve IKT) adaptálása.

Stratégiai cél:

Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.

A Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér és az arra épülő Ferihegyi Gazdasági Övezet újrapozicionálása, elismertségének és márkaerejének erősítése.

Európai, illetve kelet-európai csomóponti funkcióinak jelentős bővítése; a „kemény” és a „puha” infrastruktúra komplex fejlesztése, a betelepült tevékenységek kedvező összetétele, bővítése, a vállalati központok és üzleti szolgáltatások letelepedése, minőségi ingatlanfejlesztések. Az övezethez kapcsolódó nagyobb logisztikai övezet – **MO-ás körgyűrű** és a nagytérségi hálózatok csomópontjainak – infrastrukturális és funkcionális fejlődése, az övezetben elérhető logisztikai szolgáltatások, technológiák és innovatív vállalkozások számának bővítése; a komplex logisztikában kompetens menedzsment és a szakképzett munkaerő biztosítása.

Logisztika

A Pest megyei logisztika mérete, minősége (szerkezete), dinamikája, valamint a nemzetközi kapcsolatok viszonylagosan nagy súlya lehetővé teszi az igen kedvező térszerkezeti pozíciók kihasználását, a szektor további fejlődését. Kifejezett erőssége a közlekedési csomóponti szerep, illetve sajátos előnyt jelent a logisztika rétegzettsége: a „city logisztika”, a regionális logisztika (hazai, illetve közel-külföldre irányuló szállítmányozás), a nemzetgazdaság meghatározó feldolgozóipari vállalatának szolgáltató logisztika (ellátási-lánc menedzsment), valamint a kelet-európai, interkontinentális transzfer egyidejű jelenléte.

Magyarország egyik legfontosabb célkitűzése a regionális csomóponti szerep, magas szolgáltatástartalommal, illetve a nemzetközi transzferben egyfajta KAPU-szerep betöltése. Figyelmeztető, hogy a hazai logisztika az elmúlt évtizedben pozíciót veszített térségbeli versenytársaihoz mérten; a növekvő forgalomból csökken a részesedése. Magyarország elhelyezkedése nem jelent automatikus előnyt; változásokra van szükség – a befektetések összpontosítására, az értéktartalom növelésére, a támogató üzleti környezet fejlesztésére – a szektor fejlődéséhez, valamint a munkahelyteremtéshez. Pest megye fontos láncszeme a megújuló logisztikának; fókuszált infrastrukturális fejlesztésekkel, magas hozzáadott-értékű szolgáltatásokkal, új vállalkozások betelepítésével és a meglévő vállalkozások alkalmazkodásával, a logisztika beágyazottságának erősítésével járulhat hozzá az európai régiós logisztikai központi szerep megteremtéséhez. Kedvező alkalmat jelent a változtatásra az új észak-déli, illetve nyugat-keleti páneurópai közlekedési/gazdasági kapcsolatok fejlődése, illetve uniós szinten is támogatott fejlesztése.

A logisztikára sajátos módon jellemző, hogy a szállítmányozás, raktározás ágazat igen alacsony K+F aktivitása, valamint a raktárépítés alacsony fajlagos költsége és technológiai komplexitása miatt nem kézzelfogható a szektorra jellemző komplexitás, tudástartalom. Annak ellenére, hogy kiemelkedően dinamikus fejlődéséhez hozzájárult az innováció, az üzleti folyamatok újratervezése, a rugalmas működés és a költségek folyamatos csökkentése, az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása, az ügyfélkapcsolatok és interfészek fejlesztése, a digitális eszközök, szenzorok bevezetése; valamint olyan üzleti modellek – generális, vagy piaci rés stratégiák – amelyek révén a logisztikai szolgáltatók mind szorosabban kapcsolódnak más iparágak működéséhez, határozzák meg azok versenyképességét. A logisztika értékteremtő képessége a szolgáltatás vásárló gazdasági tevékenységek termelékenységében mérhető, úgy a feldolgozóiparban, mint akár a kiskereskedelemben.

A logisztika fejlesztése ezért komplex feladat a területfejlesztés számára; jelenti egyrészt a Koncepció célrendszerében, a Térszerkezet Kiegyensúlyozása és Fejlesztése átfogó cél keretében megfogalmazott fejlesztését egyes fontos infrastrukturális elemeknek, különös tekintettel a multimodális csomópontokra, a vasútfejlesztésre, egyes gyorsforgalmi utakra, a Duna hajózhatóságának megteremtésére. Kiterjed ugyanakkor a Pest megyei logisztikai övezet tervezett és koordinált fejlesztésére, pozicionálására, egy nemzetközi összehasonlításban is versenyképes portfólió „összeállítására”, amely a logisztika rétegzettségének és kapcsolódásának megfelelő lehetőséget nyújt a telephelyek, a fizikai infrastruktúra kialakítására; kiemelt gazdaságfejlesztési övezetben üzleti szolgáltató központok, vállalati központok letelepítésére, sajátos ingatlanfejlesztésekre. A hozzáadott-érték tartalom növelése tekinthető a harmadik kiemelt célterületnek; amely az itt elérhető szolgáltatások kínálatának bővítésével, stratégiaileg fontos iparági és földrajzi pozíciók megszerzésével, innovációval, új, vagy jelentősen megújult vállalkozások belépésével, a logisztikai klaszter súlyának és belső kapcsolatainak erősítésével, szervezésével; a logisztikai menedzsment és szakképzett munkaerő bővítésével, valamint a beruházások jelentős mértékű növelésével érhető el.

- Cél, a logisztika teljesítményének növelése, azon belül az országon áthaladó tranzit arányának csökkentése a multimodális csomópontok fejlesztésével; az áruflowot megállító tevékenységek – lokális gyártás, ide vonzott elosztási tevékenységek gócpontjai – előtérbe állításával.
- Az M0-ás mentén, a metropolisztérségbe ágyazottan, a Dabasi kistérségre figyelemmel, kijelölni a logisztikai szolgáltatásra, fejlesztésre preferált területeket; az önkormányzati és a vállalkozói körrel partnerségben.
- Ellátási láncokhoz kapcsolódó szolgáltatások teljesítményének és pozíciójának erősítése, előrelépés az értékláncokban, az előrelépést, pozíciószerezést segítő stratégiai partnerségek, beszállítói és szolgáltatói háttér erősítése.
- Az innováció és a technológiai fejlesztések erősítése; „növekedési szegmensekre”, sajátos versenyképességi előnyökre alapozott szolgáltatások fejlesztése.

- Az erőforrások, különösen az energia és a terület fajlagos felhasználásának jelentős csökkentése; a működési hatékonyság folyamatos javítása, a költségek és a környezeti terhelés folyamatos és fenntartható csökkentése.
- A térség belső kapcsolatrendszerének, integritásának fejlesztése; a közösségi közlekedés fenntarthatóságának, a haránt-irányú közlekedés feltételeinek (közút, vasút és szolgáltatások) javítása, megteremtése.
- A logisztika „kultúrájának” fejlesztése; a tudás megosztásának ösztönzése; menedzsment és szakképzés, ágazati együttműködés, valamint a tematikus platformok révén.
- A stratégiába integrálni kell az Európai Duna Makro-regionális Stratégia eredményeit, fejlesztési mozgásterét; lényeges cél a határ menti térségekben (Esztergom – Párkány pólus) a logisztikai szolgáltatások közös fejlesztése, a meglévő adottságok jobb kihasználása.

Stratégiai cél:

A fejlődésben lemaradó Szobi, Aszódi, Nagykátai, Ceglédi, Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.

Pest megye fejlesztésének kiemelt célja a hátrányos helyzetű, leszakadó térségeinek (a Szobi, Aszódi, Nagykátai, Ceglédi, Ráckevei) gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, új munkahelyek teremtése, a foglalkoztatás növelése. A gazdasági aktivitás belső erőforrásokra és egyedi adottságokra alapozott sokszínűségének növelése, a metropolisz népességének, illetve a szűkebb környezetüknek nyújtott rekreációs, kulturális és egészségügyi szolgáltatások bővítése, az előzményekből, a korábbi termelési kultúrából következő, de stabilabb értékláncbeli pozíciókkal bíró ipari, feldolgozóipari tevékenységek letelepítése. A térségi versenyképesség erősítése, az „elrugaszkodáshoz” szükséges technológiai és innovációs kompetenciák, illetve mérethatékonyság megteremtése, az induló és a növekvő vállalkozások inkubációja. A térségek bekapcsolása a metropolisz városhálózatába, a nemzetgazdaság és a makrorégió gazdasági vérkeringésébe, a piacra jutás feltételeinek javítása, csatornáinak bővítése, piaci pozíciót erősítő integráció és stratégiai partnerségek létrehozása. A Dél-Pest megyei térségben a Homokhátság problémáinak Bács-Kiskun megyével közösen történő komplex kezelése.

Pest megye vidékies térségeinek felzárkóztatásában kiemelt jelentősége van a vidékfejlesztés komplex eszközkészlete alkalmazásának. A vidékpolitika (mint azt az OTK tervezete is megállapítja) akkor lehet hatékony, ha – *sajátosságait megtartja, de* - integrálódik a területfejlesztési politikába.

A vidékpolitika funkciója a vidéki térségek fenntartható fejlődésének biztosítása, melynek elemei Pest megye vidéki térségei vonatkozásában is relevánsak:

- a táj, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése, a környezetminőség javítása.
- Egészséges és biztonságos élelmiszer előállítás és ellátás.
- Megélhető, kedvező életfeltételek és életminőség biztosítása a vidéki népesség számára.

(Országos) Vidékpolitikai jövőkép

„Gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat *(tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése,*

népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszer-feldolgozásra, épülő, közösségeiben megújult, perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek”.

Átfogó (országos) vidékpolitikai célkitűzések

- Város-vidék kapcsolatok megújítása a kölcsönös együttműködésre, előnyökre alapozva.
- Vidéki települések, falvak, tanyák fejlesztése, gazdasági létalapjuk megerősítése.
- Vidéki gazdaság, kiemelten az agrár- és élelmiszergazdaság helyi gazdaságfejlesztésbe illeszkedő fejlesztése, erősítése, foglalkoztatási szerepének növelése, helyi gazdaságfejlesztése.
- Jelentős társadalmi hátrányokkal, problémákkal rendelkező vidéki térségek.
- Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségi problémák.
- Helyi, térségi vidékfejlesztési együttműködések.

Vidékfejlesztés részeként cél e térségekben a mezőgazdaság fejlesztése, a helyi termékek termesztése, a helyi élelmiszer-feldolgozás, mezőgazdasági termékutak kialakítása

Fejlesztéspolitikai feladatok (2014-2020)

- Vidéki foglalkoztatás növelése.
- Város-vidék kapcsolatok helyreállítása.
- A vidék gazdaságának több lábra állítása, helyi, térségi gazdasági autonómia erősítése. Gazdaságfejlesztési műhelyek, szervezet- és kapcsolatrendszer kialakítása, erősítése.
- A helyi termelés, feldolgozás és fogyasztás összehangolása, a gazdasági tevékenységek, tranzakciók térségen belül tartása.
- A vidéki népesség egészségügyi ellátásának fejlesztése.
- A vidéki települések, falvak közösségi szolgáltatásainak erősítése.
- A vidéki települések infrastrukturális fejlesztése, elérhetőség-javítás.
- A vidék kulturális és épített örökségének megőrzése, helyreállítása, fenntartható fejlesztése, a turizmusba való bekapcsolása.
- A vidékfejlesztés szellemi, szemléleti, kulturális megalapozása, tudásátadás.
- A vidékfejlesztés képzési, szakmai bázisainak kialakítása, erősítése.
- Fontos a helyi termelés, feldolgozás és értékesítés összehangolására ösztönző rendszer kidolgozása. Lényeges a helyben termelt áruk és szolgáltatások helyi értékesítése adóvonzatainak átgondolása, erős csökkentése, esetleg adómentessé tétele, továbbá a bürokrácia terheinek mérséklése.
- A civil szervezetek és az önkormányzatok kapcsolatainak erősítése, feladatátvállalások ösztönzése.
- A föld és birtokpolitika rendezése.
- A vidékfejlesztés támogatási rendszerének összehangolása (hazai és EU-s források), hogy a lehetséges szinergiák egymást erősítsék.

Az „Nemzeti Fejlesztés 2020” munkaanyag agrárgazdaság terén az alábbiakat határozza meg (csak a Pest megye esetében is releváns megállapítások):

Magyarországon az elmúlt húsz évben az agrárgazdaság mély válságba került, s bár az agrárium még most is jelentős szerepet tölt be a nemzetgazdaságban, súlya folyamatosan csökken, sok problémával küzd. A gazdátársadalom átlagéletkora egyre magasabb, mára minden harmadik mezőgazdasági

foglalkoztatott 50 évesnél idősebb, miközben a 30 évnél fiatalabbak aránya alig éri el a 15%-ot. Nem elégséges mértékű a termelői összefogás, nagy a kisgazdaságok kiszolgáltatottsága.

Fejlesztéspolitikai feladatok (2014-2020)

- A termőföldvagyron védelme, a hazai földtulajdon szerzés és használat elősegítése az uniós szabályozással összhangban lévő eszközökkel.
- Az állam kezelésében lévő nemzeti földvagyon nemzetstratégiai célokat, közérdeket szolgáló felhasználása. A fiatalok gazdálkodóvá válásának, a helyben lakó gazdálkodók földhöz jutásának segítése.
- A termőföld-kivonások korlátozása, a felhagyott területek újrahasznosítása.
- A földügyi adatbázisok egységesítése, aktualizálása.
- A természeti erőforrásokat és a biodiverzitást megőrző, a termőhelyi adottságokra építő területhasználat, termelési szerkezet és agrotechnika.
- Magasabb hozzáadott értéket előállító és nagyobb foglalkoztatást biztosító ágazatokra és gazdálkodási formákra épülő termelési szerkezet kialakítása.
- A növénytermesztés-állattenyésztés egyensúlyának helyreállítása.
- Kertészetek korszerűsítése, támogatása.
- A fenntarthatóság követelményeit teljesítő, a foglalkoztatást biztosító gazdálkodási formák, családi gazdaságok és társulásaik segítése. A középbirtokok szerepének a megerősítése, átlátható üzemszerkezeti szabályozás.
- A több lábon álló és az ökológiai gazdálkodás erősítése, GMO-mentes mezőgazdaság fenntartása.
- Az erdők egészségi állapotának megőrzése, az erdőtelepítések ütemének növelése a Nemzeti Erdőprogramban meghatározott 27%-os erdősültség érdekében, elsősorban az őshonos, illetve az adott erdészeti tájba illeszkedő fajok alkalmazásával. Őshonos fajokból álló természetes vagy a természeteshez közel álló erdőtársulások megőrzése, területüknek a termőhelyi tényezők függvényében történő növelése.
- Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodással. A fenntartható gazdálkodáshoz fűződő társadalmi érdekek és a tulajdonosi, ill. a gazdálkodói érdekek közötti összhang megteremtése.
- Halászat támogatása, halászatra épülő feldolgozás erősítése.

Az OTK az **élelmiszergazdaság, élelmiszeripar** terén az alábbiakat határozza meg (csak a Pest megye esetében is releváns megállapítások):

a hagyományosan exportra is termelő magyar élelmiszeripar, és ezáltal közvetve a magyar mezőgazdaság is, a spontán privatizáció, majd a piacliberalizáció következtében mind belföldön, mind külföldön nagymérvű piacvesztést szenvedett el, mely uniós csatlakozásunk után csak súlyosbodott. Már alapvető élelmiszerekből is részben importáló országgá váltunk. Az élelmiszer ágazatban alacsony az együttműködési készség mind horizontálisan, mind vertikálisan. Alapvető érdek a teljes élelmiszerlánc (alapanyag-feldolgozás-végtermék) újraélesztése, kiépítése, helyzetének stabilizálása, életképességének, versenyképességének növelése.

Fejlesztéspolitikai feladatok (2014-2020)

- Jó minőségű, egészséges és biztonságos élelmiszerek előállítása.
- Az élelmiszerlánc lerövidítése, élelmiszer-önellátás, belső piacok visszaszerzése, fogyasztói tudatosság növelése.
- Az élelmiszer-előállítás és -kereskedelem irányának megváltoztatása a helyi-regionális-országos ellátás-export rangsor alapján haladva.
- A termékek hozzáadott értékének és exportjuknak növelése.

- Feldolgozóipari kapacitások megőrzése, bővítése. Helyi feldolgozás erősítése.
- Az élelmiszerbiztonság magas szintű megteremtése és fenntarthatósága.

A Nemzeti Vidékstratégia 2020 egyik stratégiai területe az Agrár és élelmiszergazdaság, amely az alábbi területeket öleli fel:

- Fenntartható agrárszerkezet és-termeléspolitika
  - Ökológiai gazdálkodás
  - Génmegőrzési program
  - Táj-, és agrár környezet gazdálkodás
  - Lovasprogram
  - „Kert-Magyarország” kertészeti program
  - Szántóföldi növénytermesztés
  - Gyepgazdálkodás
  - Erdőprogram
  - Halgazdálkodás
  - Vadgazdálkodás
- Hozzáadott érték növelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac
  - Élelmiszerfeldolgozás
  - Ellenőrzött élelmiszerlánc program
  - „Egészséges helyi terméket a közétkeztetésbe” program
  - Agrármarketing, bel- és külpiazi program
- Helyi gazdaságfejlesztés
  - Helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés
  - Helyi energia termelés és ellátás
  - Vidéki turizmus, falusi vendéglátás
  - Kézműves program
  - Szövetkezés fejlesztés program
  - Helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program
  - Szociális földprogram
- Vidéki szellemi és fizikai infrastruktúra, életképes vidéki települések, helyi közösségek
  - Képzés, szakoktatás
  - Fogyasztói szemléletformálás
  - Népfőiskola programok
  - Modellgazdaságok, tájközpontok, agrár szaktanácsadás
  - Kutatási- fejlesztési innováció program
  - Falufejlesztés, vidéki értékhatár és örökség program

Pest megye demográfiai folyamatai, térszerkezete, népsűrűsége, a városok nemzetiségi gyökerei és az organikus gazdaság szerkezete sajátos, megkülönböztető erővel bír, jellemzőnek tekinthető. A viszonylag fiatal népesség, valamint a hagyományos városközpontok robusztus szerepe a térségi intézményrendszerben – a kulturális és egészségügyi szolgáltatások fejlesztésében, a sportélet szervezésében – jelentős mértékben hozzájárulnak a többközpontú metropolisztérség fejlődéséhez, a szorosabban értelmezett elővárosi szerepeket meghaladó értékteremtő képesség erősítéséhez.

A Pest megyei funkcionális várostérségek történeti fejlődésében meghatározó szerepet töltött be a kulturális központi szerep (pl. Szentendrén), a térségi sajátos gazdasági szakosodás és a nemzetiségi identitás (különösen a Budapest környéki német nemzetiségi közösségekben), valamint az „iskolavárosok” működése (Vác, Cegléd, Nagykőrös, amelyek az oktatásban és a közművelődésben töltöttek és töltenek be központi szerepeket, gyakran a sportélet szervezésére kiterjedően).

A hagyományos városközponti szerepek megváltozása, és különösen az elmúlt évek gazdasági folyamatai azonban alapvető kihívás elé állították e közösségeket, térségeket; az ipari tevékenység és a helyi gazdaság leépülése, a helyi vásárlóerő csökkenése – a perspektíva bizonytalansága. A kedvezőtlen változáshoz hozzájárult a területfejlesztés központi régiót érintő hátrányos szabályozása, és az ebből eredő versenyhátrány, valamint a gazdasági válság és az erősödő nemzetközi verseny jelentette kihívások. Általánosságban megállapítható, hogy a korábban meghatározó, most hátrányos helyzetű térségek felzárkózásához – a területfejlesztés korrekciója mellett – a térségi szerepek, pozíciók, fejlődési lehetőségek újragondolására is szükség van.

Növekedés és foglalkoztatás a leszakadó térségekben

Pest megye egyes kistérségeiben olyan minőségi változások történtek, amelyek csak részben magyarázhatóak a gazdasági és pénzügyi válság közvetlen hatásaival. A térségek egy részében már korábban is hiányoztak a növekedés feltételei, illetve folyamatosan romlott az életminőség (Szobi kistérség, Ráckevei kistérség déli része), valamint az önkormányzatok helyzete és a helyi közösség teljesítő képessége. Más térségekben (Aszód, Nagykáta, Ceglédi kistérségek), korábban kedvező tendenciák fordultak meg, a települések minden erőfeszítése, s általában kedvezőnek tekintett adottságok ellenére (gyorsforgalmi út megléte, vagy az oktatási rendszer viszonylagos fejlettsége).

Ezekben a térségekben általában jellemző a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. Erősségnek tekinthető, a Szobi kistérség kivételével, a humán infrastruktúra viszonylagos fejlettsége, illetve az egyelőre még kedvezőnek mondható demográfia, és a közösségek viszonylagos integritása.

A felsorolt kistérségek 90%-ban megfelelnek a hazai hátrányos helyzetű kistérségeket leíró kritériumrendszernek; ezzel összefüggésben megállapítható az is, hogy pusztán a piaci folyamatok (például a vállalati hitelezés, vagy a hazai piaci kereslet bővülése) és az általános gazdaságfejlesztési eszközök (például a termelékenység növelése, a K+F és az innováció támogatása, az oktatás általános fejlesztése) önmagukban nem elégségesek ahhoz, hogy a térségek bekapcsolódjanak a metropolisztérség gazdasági és kulturális vérkeringésébe; valamint hogy helyreálljon a közösségek önszervező és innovációs képessége, vásárlóereje.

A térségben jelenlévő foglalkoztatók, vállalkozások, és szakemberek száma nem elégséges, a szakképzés szerkezete és minősége fokozottan kedvezőtlen, a munkaerőpiacra belépő fiatalok és inaktívak gyakorlatszerzésének nem adottak a feltételei, s mindennek előtt a kistérségek jelenlegi státusza nem teszi lehetővé a megfelelő adókedvezmények, támogatási intenzitás, és egyéb más kistérségek számára elérhető eszközök alkalmazását. Jelentősebb változás nélkül az érintett kistérségekben folytatódik az elvándorlás, a népesség összetételének kedvezőtlen változása, ezzel összefüggésben fennmarad, illetve erősödik a szakemberhiány, és csökken a vállalkozási hajlandóság.

Az érintett térségekben alapvető cél a gazdaság és a növekedés beindítása, amelynek sajátos feltételeit meg kell teremteni – különös tekintettel a helyi gazdaság, egyes ágazati célok, a közösségek szerepének megerősítése és a befektetés-ösztönzés célkitűzéseire, valamint a fizika infrastruktúrafejlesztésére. Sajátos feladatot jelent a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb

inkubáció és telephelyfejlesztés, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, a nagyfoglalkoztatók letelepítése és megtartása, a kistérségek adottságainak megfelelő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkáépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolását, a helyi identitás erősítését – a helyi közösségi alapú kezdeményezésekkel, a partnerség elvével összhangban.

- Cél, a vállalkozások tudatos inkubációja, a vállalkozások közötti együttműködések szervezése; szorosabb, hosszán tartó és „személyre szabott szolgáltatások” fejlesztése.
- A kistérségek márkaértékének és piaci pozíciójának indirekt erősítése (védjegy, minősítési rendszer, stb.).
- A technológiák, módszerek, adaptálásának erősítése, az endogén innováció lehetőségeinek tudatosabb feltárása, a meglévő termelési kultúra nyomon követése, értékelése.
- A térségek adottságainak megfelelő szakképzés fejlesztése; a képzési kínálat minőségének javítása; a munkaerőpiacra belépők szakmai gyakorlatának megszerzését szolgáló egyedi, innovatív konstrukciók, megállapodások rendszerének kialakítása.
- A közoktatás rendszerének fejlesztése, az „iskolavárosok” megkülönböztető erejének, az innovatív kezdeményezések (tehetséggondozás) alkalmazásának erősítése.
- A munkaerőpiac stabilizálása, a képzett szakmunkás, értelmiségi és menedzsment réteg megtartása, a munkahelyteremtés (nagyfoglalkoztatók) ösztönzése, valamint a diverzitás erősítése; a partnerség erősítése (például foglalkoztatási paktum).
- A közúti és a vasúti infrastruktúra fejlesztése, a fő és a ráhordó kapcsolati elemek megépítése (a térszerkezeti célokban megfogalmazottak szerint).
- Az érintett kistérségek Szabad Vállalkozási Zónaként történő kijelölése, vagy közel azonos kedvezményrendszert biztosító státusz létrehozása, különös tekintettel a Budapesttel közös statisztikai/fejlesztési régió várható fennmaradására a 2014 – 2020 időszakban.

Egészségipar Pest megyében

Pest megye demográfiai folyamatai, térszerkezete, népsűrűsége, a városok nemzetiségi gyökerei és az organikus gazdaság szerkezete sajátos, megkülönböztető erővel bír, jellemzőnek tekinthető. A viszonylag fiatal népesség, valamint a hagyományos városközpontok robusztus szerepe a térségi intézményrendszerben – a kulturális és egészségügyi szolgáltatások fejlesztésében, a sportélet szervezésében – jelentős mértékben hozzájárulnak a többközpontú metropolisztérség fejlődéséhez, a szorosabban értelmezett elővárosi szerepeket meghaladó értékteremtő képesség erősítéséhez.

A Pest megyei funkcionális várostérségek történeti fejlődésében meghatározó szerepet töltött be a kulturális központi szerep – Szentendre –, a térségi sajátos gazdasági szakosodás és nemzetiségi identitás – a Budapest környéki német nemzetiségi közösségek –, és az „iskolavárosok” – Vác, Cegléd, Nagykőrös –, amelyek az oktatásban és a közművelődésben töltöttek és töltenek be központi szerepeket, gyakran a sportélet szervezésére kiterjedően.

A hagyományos városközponti szerepek megváltozása, és különösen az elmúlt évek gazdasági folyamatai azonban alapvető kihívás elé állították e közösségeket, térségeket; az ipari tevékenység és a helyi gazdaság leépülése, a helyi vásárlóerő csökkenése, a perspektíva bizonytalansága. A kedvezőtlen változáshoz hozzájárult a területfejlesztés központi régiót érintő hátrányos szabályozása, és az ebből eredő versenyhátrány, valamint a gazdasági válság és az erősödő nemzetközi verseny jelentette kihívások. Általánosságban megállapítható, hogy a korábban meghatározó, most hátrányos helyzetű térségek felzárkózásához – a területfejlesztés korrekciója mellett – a térségi szerepek,

pozíciók, fejlődési lehetőségek újragondolására is szükség van. Az egészségipar, valamint a kapcsolódó ágazatok, tevékenységek ilyen lehetőséget jelentenek a közösségek számára.

Az egészségipar fejlesztése Pest megyében – különösen a Ceglédi és a Nagykátai kistérségben – azt jelenti, hogy az adott térségekben a gazdasági és intézményi háttér több lábon álló, egymást kiegészítő, egymás fejlődését kölcsönösen támogató, az üzleti érdeket és a közösség céljait kiegyensúlyozottan képviselő rendszere jöhet létre; amely képes kihasználni a területben lévő adottságokat, és átlépni a megyehatárt. Ez a sajátos egészségipari ökoszisztéma magába foglalja az egészségügyi ellátásokat és szolgáltatásokat, a prevenciót, a wellness, a balneológia szolgáltatásait és a rekreációt, a turizmus további kapcsolódó szegmenseit (ökoturizmus, lovas turizmus), a helyi gazdaság ökológiai jellegének erősítését, a biogazdálkodást, a gyógynövénytermesztést, az extenzív állattartást, valamint a mentálhigiéniát erősítő kezdeményezéseket.

Ez az „ökoszisztéma” komplex program keretében fejleszthető; jelentős mértékben hozzájárul a térségi erőforrások hatékony felhasználásához, a területi kohézióhoz, valamint a munkahelyteremtést és társadalmi kohéziót is erősítene a tevékenységek sokrétű lehetősége. A program szorosan kapcsolható a közoktatás ágazati céljaihoz, az innováció területi rendszeréhez, valamint a közösségek megerősítésének céljaihoz; továbbá alkalmas arra, hogy erősítse az identitást, és újraterejtse a térségek márkaértékét, erős térségi pozícióját, szerepét. Az elmúlt években megépített infrastruktúra megfelelő alapot kínál a továbblépéshez, ugyanakkor az építmények amortizációja, a szolgáltatások fejlődésének megtorpanása egyben jelentős kockázatot is hordoz.

- Cél, a gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével; az ország elismert egészségipari-központjának létrehozása.
- A Pest megyei gyógyítás és gyógyító tudásgazdaság erősítése; az egészségipar és a termál- és egészséguturizmus fejlesztése, gyógyfürdők és szolgáltatásaik, gyógyvizek hasznosítása; kapcsolódó szabadidő gazdaság fejlesztése, a határos megyékkel összehangolt, integrált, területileg kiegyensúlyozott szerkezetben, munkamegosztásban.
- Az iskolavárások kiemelt szerepének, a közoktatás, a sport és a tehetséggondozás intézményrendszerében elérhető kapcsolatok; közösségfejlesztési és prevenciósi lehetőségek maximális kihasználása.
- Az egészségiparhoz kapcsolódó szakképzés komplex fejlesztése, a tudásanyag és a tudás megosztásának bővítése, a menedzsmentismeretek és vállalkozási, valamint gazdálkodási képességek fejlesztése, technológiák és új üzleti modellek adaptálása, az egészségipari szolgáltatások helyi (tudás) háttérének fejlesztése.
- A térség egészségügyi alap- és szakellátó rendszerének fejlesztése, összehangolása, megyehatárokat átlépő módon; egészségügyi ellátás és egészségügyi szolgáltatások javítása, bővítése, prevenció, rehabilitáció, szűrőprogramokon történő részvétel erősítése. Az egészségügyi, gyermek- és idősenyi ellátással, szociális ellátással, szakralitással, mentálhigiéniával összefüggő közösségi szolgáltatások biztosítása, bővítése.
- Alkonygazdaság és segítséggel élők gazdaságának erősítése; közösségi innovációk térnyerésének támogatása.
- A turisztikai vonzerők fejlesztése, a nemzeti kulturális és épített örökség megőrzése és örökségturizmus bővítése.
- A településfejlesztések, ingatlanfejlesztések összehangolása, orientáció biztosítása.

- Az egészséges táplálkozás, egészséges életmód, rekreáció, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek biztosítása, az egészségtudatosság ösztönzésére irányuló társadalmi és településfejlesztési programok megvalósítása.
- Sokszínű és életképes agrártermelés, az egészséges életmóddal, az élelmezési és élelmiszerbiztonság céljával, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosításával összefüggő mezőgazdasági művelés térnyerése, gasztronómiai kultúra javítása.
- Szabadidős, rekreációs és sportgazdaság fejlesztése.

Társadalmi megújulás testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek

Stratégiai cél

A közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az individuális megközelítés erősödése, a családi értékek háttérbe szorulása a társadalom megújulásának, közvetve a megye és települései fejlődésének is akadályává vált. Ezért a közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – ezen belül a „családbarát” megye kialakítása – a megye fejlődésének, az itt élők „jól lét”-ének nélkülözhetetlen feltétele.

E stratégia cél megvalósulását szolgáló feladatok:

- közbiztonság erősítése,
- helyi gazdaság teljesítményének és diverzitásának bővítése,
- helyi identitás fejlesztése, különösen a közművelődés, oktatás, média területein,
- közösségi terek szerepének erősítése.

Családbarát megye megvalósítása. Rugalmas munkaidő, részmunkaidő, távmunka biztosítása. Családsegítő, gyermekvédő programok bevezetése, továbbképzési lehetőségek biztosítása a nők és férfiak számára is. A szülési szabadság és a visszailleszkedés pozitív „kezelése”. Új céges kultúra meghonosítása, mely elősegíti a munka és magánélet összeegyeztetését, a családi, magánéleti és munkahelyi kötelezettségek összehangolását.

A stratégia cél megvalósulását szolgáló feladatok:

- családok megerősítése.
- Munkahelyek teremtése helyben, az ingázás csökkentése érdekében.
- Bölcsőde, óvoda, iskola, időskorúak ellátásának (napközi, szolgálat) biztosítása helyben, bölcsődei férőhelyek növelése.
- Bölcsőde, óvoda, idősek napközijének hosszított nyitva tartásának biztosítása
- Iskolákban napközi biztosítása.
- Oktatási intézményekben meleg étkezés lehetőségének biztosítása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások erősítése.
- Rugalmas munkaidő bevezetése a munkahelyeken.
- Részmunkaidő vagy távmunka, valamint a szülési szabadságot követő fokozatos munkába állás lehetőségének a megteremtése.
- Intézmények közösségi közlekedéssel és kerékpárral való elérhetőségének biztosítása a közösségi közlekedés kibővítésével és a kerékpárúthálózat szélesítésével.
- Családbarát munka, közösségi- rekreációs helyek kialakítása.
- Idősek életét támogató ellátások és szolgáltatások bővítése, minőségének javítása.
- Községi és társadalmi innovációk létrehozásának és adaptációjának ösztönzése, a közösségek cselekvőképességét támogató partnerségek erősítése.
- „Szociális térkép”, a családok helyzetét érintő társadalmi és gazdasági folyamatok nyomonkövetése.

Stratégiai cél:

Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.

Irányítás és együttműködés nélkül a területfejlesztés és terület-felhasználás tekintetében nem fog megszűnni a területek, települések közötti verseny. Az intézményfejlesztés eszköz, az intézményi kapcsolatok fejlesztésének célja a térségi integritás erősítése, az összekapcsolódó térségek újrapozicionálása, a metropolisztérségre, illetve a megye gazdaságára sajátosan jellemző tudás létrehozása és megosztása, a partnerség erősítése, a területfejlesztést, településfejlesztést és közösségi alapú helyi fejlesztéseket támogató szolgáltatások létrehozása, a térség egészének hatékonyabb képviselése, márkaértékének és pozíciójának erősítése.

A stratégia cél megvalósulását szolgáló feladatok:

- szemléletformálás,
- a bizalom erősítése,
- az együttműködési készség javítása,
- az együttműködések intézményesítése.

A területfejlesztés intézményrendszerének fejlesztése

A Pest megyei intézményfejlesztésben nagy hangsúllyal jelenik meg az igény, hogy a területfejlesztés megyei szintje olyan stratégiai jelentőséggel bíró területeken vállaljon szerepet, amelyek kölcsönös kapcsolatban vannak, és amelyek támogatják a területi alapú komplex programok tervezését és menedzselését, illetve a szükséges stratégiai partnerség létrehozását. Továbbá azon elkötelezettség, hogy az intézmények és partnerségek működése – folyamatai – ésszerűen, hatékonyan és rugalmasan szerveződjön, olyan közel az emberekhez, közösségekhez amennyire csak lehet. Mivel e közösségek – azaz Pest megye sokszínűsége, gazdaságának rétegzettsége, kulturális központjai és erős, organikus gazdasági háttérrel bíró funkcionális várostérségei alkotta hálózat komplexitása kiemelkedő, ezért az intézményfejlesztéssel kapcsolatban különös jelentőséggel bír Pest megye önállósága a területfejlesztésben, a megkülönböztető erővel bíró sajátosságok értékelése, menedzsmentje, képviselése.

Pest megye ugyanakkor a Budapest körüli metropolisztérség része, azaz igen szorosan kapcsolódik a Fővároshoz. Nagy jelentőséggel bír a felek közötti stratégiai partnerség erősítése, a kiemelt jelentőséggel bíró ügyekben pedig az együttműködés intézményesítése. Különösen azokon a területeken, ahol a felek érkazonossága megállapítható, s amelyek kifejezetten a metropolisztérség nemzetközi versenyképességével, az európai térben elfoglalt stratégiai pozíciójával kapcsolatosak, vagy a sajátosan többközpontú városhálózat belső hatékonyságával állnak összefüggésben. Alapvető célkitűzésnek tekinthető, hogy a partnerséghez a szomszédos megyék, a megyehatáron kívül elhelyezkedő nagyvárosok, fejlesztési központok és hightech pólusok is csatlakozzanak.

Pest megye fejlődését jelentősen erősítheti, ha a területfejlesztés intézményrendszere képes elősegíteni a megye számára kiemelten fontos témákban, esetlegesen ágazatokban a tudás generálását és megosztását, adaptálását – az ágazati és tematikus információk, technológiák áramlását, a legjobb gyakorlatok közvetítését – különösen a KKV szereplők irányába. Számos eszköz képes elősegíteni e cél elérését, támogatni a vállalkozások folyamatos erőfeszítéseit, vagy egyedi

projektek indítását – közösségi platformok, tanácsadás, minősítési rendszer, technikai segítségnyújtás, régió-specifikus folyamatok tervezése és elemzése. Mindez alapja lehet célzott partnerségek létrehozásának, intézményesítésének. Mint például regionális tudásközpont létrehozása, közreműködés a regionális innováció szervezésében; komplex szolgáltatások létrehozása a termelékenység, energiamenedzsment és energiahatékonyság, helyi közösségi alapú kezdeményezések támogatására; vagy akár csak a közreműködés meghatározott képzetek szervezésében.

Az intézményi háló teljessége alapvetően meghatározza a területfejlesztés stratégiai menedzsmentjének, tervező-elemző kapacitásának kívánatos méretét és összetételét.

Célok:

- a metropolisztérség nemzetközi pozicionálása, márkaerejének bővítése, versenyképességének erősítése; összekapcsolódó térségek egyedi adottságokon alapuló közös tervezése, fejlesztési központok és hightech pólusok összekapcsolása a vállalkozás és a befektetés-ösztönzés övezeteivel.
- Az EU fejlesztési források hatékony és hatásos felhasználása; az együttműködésen alapuló (komplex) programok alapjául szolgáló keretek és partnerségek, valamint a közös tervezés fejlesztése.
- A közösségi alapú helyi kezdeményezésekre alapozott programozás fejlesztése; a vidékfejlesztés és a területfejlesztés prioritásainak összekapcsolása, a megyei területi szint, szerepkör, szolgáltatások meghatározása.
- A speciális helyzetben lévő mikrotérségek – Ipoly-mente, Szentendrei-sziget – pozicionálása; a Főváros külső kerületei és a megye határos szuburbán közösségei tekintetében a helyi komplex programok, közösségi irányítású helyi kezdeményezések feltételeinek megteremtése.
- A közösségi alapú kezdeményezések, partnerségek, a térségi identitáskörzetek működési hatékonyságának (tervezés, stratégia, menedzsment és együttműködések) erősítése, a településfejlesztés és településmarketing támogatása, az ágazati politikák, ellátások, közszolgáltatások fejlesztésének támogatása, a helyi közösségek számára sajátosan fontos információk bővítése.
- Pest megye fejlődését meghatározó ügyek, témák kiemelt támogatása: zöldenergetika, termelékenység és hatékonyság, új technológiák alkalmazása; „intelligens kisvárosok”, generációs társadalmi kihívások, a szegénység elleni küzdelem, a Pest megyében található génbankra alapozott helyi és vidékfejlesztési lehetőségek; a sport és iskolavárások identitásképző erejére, kohéziós szerepére alapozott kezdeményezések támogatása.
- Közösségi, társadalmi innovációk támogatása, erősítése, a társadalmi jólétet és életminőséget meghatározó szolgáltatások fejlesztése, a kulturális örökség megőrzésének és a kultúra értékteremtő képességének támogatása.
- A területfejlesztés, ingatlanfejlesztés összehangolása, a térségi szerepek – például logisztika – és a munkamegosztás koordinációja, az üzleti és humán infrastruktúra fejlesztésének nyomon követése, értékelése, összehangolása.
- Pest megyével, illetve a metropolisztérséggel kapcsolatos specifikus tudás gyűjtése, elemzése, a régiós folyamatok értékelése a társadalom, a gazdaság, az innováció területén. A tudás generálását és megosztását, „terítését” támogató szolgáltatások, amelyek a megye fejlődését meghatározó szereplők, illetve kezdeményezések számára nagy jelentőséggel bírnak.

Intézményfejlesztés lehetséges területei, érintett térségei

Budapest – Pest megye stratégiai partnersége, közös versenyképességi stratégiája, az EU források közös tervezése, közös programozás, tematikus együttműködések.

Pest megye és a szomszédos megyék, városközpontok közötti együttműködés, a tervezés egyeztetése, közösségi alapú helyi kezdeményezések közös programozása.

Komplex Börzsöny-fejlesztés (kisvasút és attrakciófejlesztés, Ipoly hidak, komplex zöldenergetikai projektek, bogyós természetesen alapuló vertikum helyreállítása); a térségi gazdaság több pillérének megteremtése, valamint megnyitása a határon túli központok, gazdasági térség felé; a helyi gazdaság integritásának helyreállítása, a termelés egyedi lehetőségeinek bővítése, a turisztikai és rekreációs szolgáltatások jelentős bővítése, attrakciófejlesztés.

„Nagy Duna-kanyar reorganizációja” - Nógrád megyével (Balassagyarmatig), Szlovákia határos térségeivel (Léváig), valamint Komárom-Esztergom megyével. Közlekedést érintő fejlesztések (Ipoly-hidak, Esztergom és Párkány közötti híd, Váci híd, 2-es út fejlesztése, határon áthaladó közösségi közlekedés megteremtése); a térségi kulturális centrumok be- és összekapcsolása, a rekreációs és egészségipari szolgáltatások koordinált fejlesztése, a jelenlegi turisztikai övezet bővítése és kínálatának erősítése. Kiemelten az Esztergom – Párkány multimodális közlekedési központ létrehozása, a Pilisvörösvári és Szentendrei kistérség vállalászási övezeteinek megnyitása, a térségen belüli kapcsolatok bővítése, a Duna-mente ipari szerkezetváltásának összehangolt menedzselése (például építőipari alapanyag-gyártás, stb.).

Ceglédi kistérség– integrált területi befektetési övezet potenciális kialakítása a JNSZ és BK megyékkel. Különös tekintettel a kistérség gazdaságának, a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és az egészségipar újragondolására, újjászervezésére, területi munkamegosztás és új szolgáltatói szerepkörök kialakítására, amelyre gazdasági és közszolgáltatási tevékenységek és egy sokszínű munkaerő-piac építhető.

„M1-technológiai övezet” – a Tata, Tatabánya, Oroszlány metropolisztérség és az Érd (Sóskút, M0), Budaörsi kistérség – Zsámbék innovációs pólustérség összekapcsolása; a technológiai szektor vállalkozásainak erősítése, az ipari agglomeráció folyamatának támogatása, menedzselése, nemzetközi léptékben is versenyképes klaszterek, szakosodás támogatása, pozícionálása, az ipari, technológiai parkok fejlesztésének összekapcsolása, az üzleti környezet összehangolt fejlesztése.

Galga-mente megújítása – Aszód – Hatvan (- Nagykáta?) – egészségügyi, oktatási és szociális ellátások, szolgáltatások összehangolása, együttes fejlesztése; a helyi gazdaság sajátos lehetőségeinek kihasználása; a turizmus integrált fejlesztése; az Aszódi és a Nagykáti kistérség területi jelentőséggel bíró ellátó és szolgáltató szerepének újjászervezése.

Partnerségek, programok, intézmények

- Regionális tudásközpont: tervezés, elemzés, tanácsadás, technikai segítségnyújtás, képzés; a legjobb gyakorlatok és új technológiák megosztása, alkalmazásának elősegítése; a megyére jellemző sajátos folyamatok értékelése, a kockázatok csökkentésének, hatékony kezelésének elősegítése.
- Regionális innováció: a területfejlesztés és az innováció területi menedzsmentjének összehangolása, különösen a hightech feldolgozóipar, a növekedési vállalkozások tekintetében; közreműködés innovációs központok létrehozásában, erősítésében.
- Regionális szakképzés: a megye sajátos munkaerő-piaci igényeinek megfelelő szakképzés, a területi eloszlás és a megyei képzések elfogadottságának javítása.

- A megye közoktatás: a megye sajátos területi céljait, a kohézióját, illetve az ágazati céljait támogató programok, kezdeményezések támogatása (tehetséggondozás, művészetoktatás, integrált oktatás).
- Befektetés ösztönzés: a területfelhasználás és az ingatlanfejlesztések tervezése, értékelése, kiemelkedő lehetőséggel bíró kezdeményezések támogatása, a megyébe irányuló (új és visszaforgatott) működő tőke növekedésének elősegítése meghatározott szolgáltatásokkal.
- Turizmusmarketing, örökségvédelem, településfejlesztés: a megye és térségei márkáértékének és nemzetközi pozíciószerzésének erősítése; a térségi szereplők tevékenységének összehangolása.
- Tematikus pólusok: a megyei önkormányzat, egyes települések, a felsőoktatási és más tudásközpontok, vállalatok és vállalati szövetségek partnerségi alapú együttműködése a termelékenység, a külpiaci versenyképesség és a klaszterek erősítése érdekében; kifejezett új technológiák, „iparágak”, társadalmi, környezeti kihívásokra nagy hatékonysággal választ adó kezdeményezések menedzselésére.
- Területi fórumok: a területi együttműködés alapegysége, a politika, valamint a gazdasági és társadalmi ügyek egyeztetésére, a civil párbeszéd ösztönzésére.
- Helyi közösségi alapú kezdeményezések: a térségi programok tervezésének, valamint végrehajtásának – a térségi integritás (identitás és belső kapcsolatrendszer) erősítésének alapvető jelentőséggel bíró – eszköze, egyben az érdekelt helyi közösségek, vállalkozók és önkormányzatok együttműködésének kerete.
- Integrált területi befektetések: a nagyobb területi egységen átívelő komplex fejlesztési programok tervezésének és végrehajtásának nyújtanak keretet. Ágazatok (logisztika), területi adottságok (Homokhátság), új térszerkezeti kapcsolódások és pozíciók lehetősége (Ceglédi kistérség), térségi kulturális és városközponti szerep (Vác és Nógrád), valamint a Duna jelentette közlekedési és kulturális, gazdasági kapcsolat köthet össze nagyobb területeket a metropolisztérség városhálózatában.
- Szociális térkép: a megye térségi társadalmi folyamatainak, a térségi ellátó és szolgáltató rendszer fejlődésének nyomon követése.

Stratégiai cél:

Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra.

„Az egészséges népesség a társadalmi célok elérésének kulcstényezője. Az egyenlőtlenség, a társadalmi lejtő meredekségének csökkentése mindenki egészségét és jóllétét javítja. A jó egészség jobb életminőséggel jár együtt, javítja a munkaerő termelékenységét, növeli a tanulási kapacitást, megerősíti a családokat és a közösségeket, támogatja a fenntartható lakóhelyi és a természeti környezetet, hozzájárul a biztonsághoz, a szegénység és a kirekesztés csökkenéséhez.” (WHO)

„A jó egészség önmagában is jelentős egyéni és társadalmi érték, ugyanakkor egyéni és társadalmi erőforrás is. A lakosság jó egészsége a fenntartható gazdasági növekedés záloga. Öntudatos, magukért és utódaikért felelős, és azokért cselekvő polgárok lehetnek csak zálogai a jövő sikeres Magyarországnak.” („Nemzeti Fejlesztés 2020”)

A jó egészségi állapot eléréséhez Pest megyében is biztosítani kell:

- az egészség előfeltételeit, a hatékony egészségfejlesztést,
- az egészség védelmét, a betegségek megelőzését
- valamint a beteg emberek gyógyítását.

Ez elképzelhetetlen egy hatékonyan működő egészségügyi ellátórendszer nélkül, amelynek szolgáltatásai jó minőségűek, tükrözik a kor technikai fejlettségi színvonalát és amelynek szolgáltatásaihoz közel egyenlő eséllyel fér hozzá a megye valamennyi lakója.

Bár az egészségügyi ellátórendszer - *fenti célkitűzést megvalósító* - működtetése alapvetően állami feladat, a népegészségügyi program egészének sikere elképzelhetetlen a partnerségi kapcsolatok megteremtése, a társadalom valamennyi alrendszerének és szereplőjének bevonása, az önkormányzatok, a magánszektor, a civil közösségek, a lakosság kezdeményező és cselekvő részvétele nélkül.

A központi állami intézményeknek szakmai segítséget, pénzügyi forrást és egyéb ösztönzőket kell biztosítaniuk annak érdekében, hogy a közösségek a saját problémáikhoz igazodó autonóm egészségfejlesztési tevékenységet folytathassanak. A koordinált és egy irányba mutató, az egészség ügyét szolgáló befektetések és programok, akciók közösségi támogatottságának erősítése az összbefektetés mértékének növelése nélkül is a lakosság egészségi állapotának javulását eredményezi.

A stratégiai cél megvalósítását szolgáló feladatok:

- földrajzi, (térégi) és szakterületi ellátás-fejlesztési programok kidolgozása és társadalmi együttműködéssel történő megvalósítása a területi és szakmai hozzáférési aránytalanságok csökkentésére, a hatékonyság és a minőség javítására.
- Az elfogadott programok mentén az egészségügyi ellátórendszer további fejlődésének elősegítése.
- Az alapellátás és a járóbeteg-ellátás összehangolt fejlesztése.

- Az intézmények együttműködésének javítása a hatékonyság növelése érdekében.
- A jelenlegi fekvőbeteg ellátás kapacitásának megőrzése mellett az egyes speciális ellátási formák fejlesztése.
- Az ellátásban meglévő – társadalmilag indokolatlan – különbségek csökkentése.
- A megyehatárokon átnyúló együttműködések rendezése és erősítése.
- A betegutak folyamatos figyelemmel kísérése.
- Az egészségügyi és szociális ellátórendszerhez való hozzáférés biztosításának - az intézmények elérhetőségének – javítása.
- A prevenció erősítése, kiemelt hangsúlyt fektetve az alkohol-és drog prevencióra, egészséges életmódra nevelés, a szűrővizsgálatok szerepének növelése.
- Az egészségügyi humán erőforrás képzése, fejlesztése.
- A műszerezettség fejlesztése.

A szociálpolitika általános, valamennyi részterületre kiható célkitűzései:

- az alapellátások erősítése,
- civilszféra szerepének további erősítése,
- az ellátórendszerben tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkentése.

Speciális célok:

- tartósan nem foglalkoztatott személyek visszavezetésének elősegítése a munka világába,
- hajléktalan személyek ellátásának és a társadalomba történő beilleszkedésüknek a biztosítása,
- a szociális szakellátó rendszer intézményeinek fejlesztése, különös tekintettel a pszichiátriai betegek ellátására, a civilszféra felelősségének növelésére, a civilszféra és állami szféra közötti egyenlőtlenségek csökkentésére, a munkavállalók elvándorlásának mérséklésére,
- a gyermekvédelmi szakellátó rendszer gondozási helyeinek fejlesztése, előtérbe helyezve a családi környezetben történő nevelést,
- időskorúak gondozása, ellátása.

Stratégiai cél:

Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése

Pest megye lakosságának iskolai végzettségét az ezredfordulón az országos átlaghoz közelebb álló értékek jellemezték, sőt a felsőfokú végzettségűek aránya elmaradt az országostól. Az elmúlt 10 évben a képzettségi mutatók javulását tapasztalhatjuk, a felsőfokú intézmények hallgatói létszámnövekedésének és a fiatal képzett munkavállalók betelepülésének köszönhetően.

A felsőfokú képzésben végzettek száma tekintetében, négy megye és Budapest előzte meg Pest megyét 2010-ben. Budapest közelsége és a képzési kínálat bősége miatt indokolt elvárás lehet, hogy Pest megye e téren vezető szerepet foglaljon el a megyék között.

A megye különböző adottságai nem hátrányt, hanem előnyt kell, hogy jelentsenek. Ehhez azonban mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit. A megye térségközpont városai, mint fejlesztési pólusok megerősödnek az oktatás, kultúra, sport fejlesztéseinek keresztül is.

Elengedhetetlen a településeken, a kisebb térségekben és a megye lakosainál a helyi identitástudat erősítése, amelyhez szükséges az oktatás tartalmi megújítása és a kulturális területtel való összekapcsolásának biztosítása.

Fejlesztési feladatok:

Az intézményrendszer bővítése, infrastruktúrafejlesztések, térségi munkamegosztás figyelembe vételével

- Az óvodai nevelés, alapfokú oktatás lakóhelyén, vagy szűk környezetében mindenki számára elérhető legyen.
- Pedagógiai szakszolgálat (nevelési tanácsadó, logopédia, gyógytestnevelés) lakóhelyén vagy szűk környezetében mindenki számára elérhető legyen.
- Iskolaközpontok kialakítása.
- Középfokú és felsőfokú képzés bővülése.
- A kulturális szolgáltatásokhoz és a közművelődés lehetőségeihez való hozzáférés támogatása, a területi különbségek csökkentése érdekében a kulturális szolgáltatások fejlesztése, a kulturális javakhoz és értékekhez való hozzáférés javítása.
- A turizmusban kapcsolódó épített örökségi helyszínek bővítése és érték-kibontakoztató helyreállítása az alulhasznosított, illetve elhanyagolt – *ugyanakkor jelentős helyi értéket képviselő* - létesítmények fejlesztésére, a vallási turizmushoz kapcsolódó egyházi létesítmények és azok környezete megújításának támogatására.
- A sportlétesítmények korszerűsítése és közösségi szabadidős használatra történő megnyitása.
- Egymással szoros munkakapcsolatban és munkamegosztásban működő iskolarendszer kialakításának ösztönzése.

Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek lehetőségeinek a bővítése, támogatása:

- felzárkóztató és tehetséggondozó programok támogatása,
- pályaorientáció támogatása,
- alapfokú művészeti oktatás támogatása.

Az oktatás tartalmi megújítása

- Helyi identitástudat fejlesztésének a támogatása a tananyagfejlesztésben (helytörténet, helyi gazdaság, lakosság, hagyományok, kulturális örökségvédelem, helyi természeti adottságok, természet- és környezetvédelem stb. megjelenése a tanórán).
- Oktatási és kulturális szolgáltatások körét szélesíteni kell a helyi közösségek számára.
- Iskolakapun kívüli tevékenységeken keresztül közös tervezés alá vonni a helyi oktatás, kultúra, sport együttműködési lehetőségeket, fejlesztéseket (sport, diák fesztiválok, múzeumok, könyvtár-látogatás stb.).
- A gazdag helyi, térségi és nemzeti tudat, önbecsülés és összetartozás erősítése a közösségi művelődés eszközeivel.

Cél a kreatív térség kialakítása.

A megye gazdasági szerepe szükségessé teszi a térség képzett munkaerővel való ellátását. A növekvő fiatal népesség illetve az átmenetileg foglalkoztatottak letelepedési szándékát ösztönzi, lehetőségeiket növeli a képzési kínálat sokszínűsége.

Gazdasági növekedést elősegítő oktatási területek fejlesztése:

- a tényleges gazdasági igényekre alapozott szakképzés, különösen technikai és szakiskolai képzés fejlesztése,
- távoktatás támogatása,
- továbbképzési programok (célcsoport: elsősorban a nők, hátrányos helyzetűek),
- legfiatalabb korosztály, a pályakezdő álláskeresők támogatása,
- TISZK központok bevonása a helyi vállalkozások támogatásába,
- TISZK központok szerepkörének bővítése a felnőttképzés irányába,
- K+F tevékenységek támogatása,
- nyelvoktatás, informatikai képzés,
- egyes szakterületek továbbképzését segítő programok,
- átképzési programok a hiányszakmák szem előtt tartásával,
- vállalkozói képességek fejlesztésére irányuló képzések.

Cél a belső és külső kapcsolati háló fejlesztése

Az együttműködések erősítése a megye települései, térségei között, a szomszédos megyékkel, azok településeivel, Budapesttel illetve a határon átívelő együttműködések támogatása a metropolisztérség nemzetközi pozíciójának erősítése érdekében.

Együttműködés kiszélesítése

Határon átnyúló együttműködések:

- határon átívelő együttműködések támogatása (testvérvárosok stb.),
- közös, összehangolt kulturális és oktatási programok szervezése,
- sajátos, nemzetiségi értékek megjelenítése a közös kultúra, közös nyelv alapján.

Regionális együttműködések:

- szakképzés regionális elvek alapján,
- intézményesült együttműködés kialakítása,
- a jó minőségű felsőoktatás és posztgraduális képzés, valamint a K+F területén az együttműködés kiszélesítésének a támogatása,
- közös kulturális és oktatási programok szervezése,
- nemzetiségi értékek megjelenítése a közös kultúra, közös nyelv alapján,

- civil szervezetek munkájába való bekapcsolódás támogatása,
- helyi társadalmi, civil kezdeményezéseken alapuló közösségek, programok támogatása.

A kultúra fejlesztésének megyei célkitűzései

- A kulturális szolgáltatásokhoz és a közművelődés lehetőségeihez, a kulturális javakhoz és értékekhez való hozzáférés támogatása, a kulturális szolgáltatások fejlesztése, a területi különbségek csökkentése.
- A kultúra területei; a közművelődés, kulturális ipar és a kreatív ipar ágazatai, valamint a gazdaság közötti kapcsolatok bővítése, a területek közötti átjárhatóság feltételeinek javítása.
- A közművelődési és kulturális intézmények inkubációs és innovációs központi szerepének erősítése, kapcsolatainak fejlesztése, illetve átalakítása az oktatás, a helyi vállalkozásfejlesztés, valamint turizmusfejlesztés területeihez kapcsolódóan.

A sport fejlesztésének megyei célkitűzései

- Az egészséges testmozgás koncepcióján alapuló rendszeres sportprogramok megvalósítása a megye településein.
- A sport szerepének növelése az egészségmegőrzésben, a betegségek és szenvedélybetegségek megelőzésében.
- Az óvodai és iskolai testnevelés feltételeinek biztosítása, diáksport versenyek rendezése.
- A sportlétesítmények korszerűsítése és közösségi szabadidős használatra történő megnyitása.
- A közösségek integritásának és a térségi identitás erősítése.
- A sportbeli hagyományok támogatása, nemzetközi versenyek támogatása a sikeres sportágakban.
- Az iskolai sportlétesítmények közcélú hasznosításának lehetővé tétele.
- A sportolási lehetőségek legszélesebb körének biztosítása a helyi adottságokra alapozva.

Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása, a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet

Stratégiai cél:

Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.

A térszerkezet sajátos adottságai versenyképességi előnyt jelentenek a metropolisztérség számára; ezért a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a négyzethálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, jelentősen javítja a versenyképességet. A metropolisztérség európai, kelet-közép-európai térségekkel folytatott versenyében különös jelentőséggel bír a nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása, a Dunai Régióban és a Kárpát-medencében betöltendő csomóponti szerep megvalósítása.

Pest megye – Budapesttel együttes – célja és az országgal szembeni felelőssége egy harmonizált KAPU – HÍD szerep felvállalása.

E szerepből a HÍD szerep a transzfer alkalmasság érvényesítése, amely alkalmasság feltételezi, hogy a térség – adottságainak felhasználásával – képes hatékonyan kapcsolódni az európai és a globális pénzügyi, kereskedelmi, gyártási, elosztási és tudományos tranzakciókhoz úgy, hogy e kapcsolódás egy transzferre épített közvetítő szerepkörre fejlődhet, egyfelől Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti gazdasági folyamatokban, másfelől a nemzetközi befektetői és termelőtőke mozgások és az ország területi fejlődése közötti érdekharmozálási folyamatban. E transzfer folyamatok csak magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális infrastruktúra megléte mellett lehetnek kiterjedtek és hatékonyak. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció kiemelt jelentőségűnek tartja Magyarország jövője szempontjából a nagytérségi csomóponti (HUB) szerepkör erősítését, és e feladatban a makroregionális kapcsolati, logisztikai szerep felvállalásával kiemelt jelentőséget tulajdonít a Pest megye és Budapest alkotta központi tér ilyen irányú alkalmassága erősítésének.

Operatív célok

- A megye (és tágabb együttműködő térsége) kárpát-medencei, közép-európai, illetve európai irányú hiányzó közlekedési kapcsolatainak ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése, azok hatékonyabb kihasználása érdekében.
- A meglévő és újonnan megvalósuló egyes makroregionális alágazati közlekedési elemek egymásra épülő, együttműködő hálózati rendszerre fejlesztése, kapcsolódásaik erősítése, ezzel a megyében és térségében egy nagytérségi multimodális közlekedési háló létrehozása.
- Az egyes alágazati közlekedési elemek összekapcsolásával létrejött nagytérségi multimodális háló csomópontjaira makroregionális logisztikai – és háttér szolgáltatási – funkciók

rászervezése, ezzel a megye nemzetközi áruszállítási, kereskedelmi folyamatokba való aktív, árumegállítást, hozzáadott érték termelést indukáló bekapcsolódása.

Fejlesztési feladatok

- A Liszt Ferenc repülőtér korábbi légi hálózati jelentőségének visszaállítása, illetve a földi hálózati rendszerekhez – elsősorban a távolsági, regionális és városi vasúti hálózatokhoz – történő hatékony kapcsolásával közép-európai jelentőségének növelése.
- A megyét keresztező két kiemelt európai vasúti áruszállítási folyosó környezetbarát és magas szolgáltatású vezetése, valamint az erre szervezhető multimodális logisztika létrehozása érdekében a V0 vasúti kapcsolat megyét is érintő megvalósítása.
- A Nyugat-Európát Kelet- és Délkelet-Európával összekapcsoló, a légi forgalommal egy magasabb szintű transzkontinentális hálót képező nagysebességű vasút (NSV) ütemezett megvalósításához a feltételek és a kapcsolódások (Bp. Kelenföldi pályaudvar és Liszt Ferenc repülőtér) biztosítása.
- A folyót, kikötőit, illetve hajóparkját érintő összehangolt fejlesztéssel a Duna nemzetközi hajózási, kapcsolati szerepének kihasználása, ennek részeként a DILK megvalósítása, és a Szabadkikötővel való munkamegosztásának kialakítása (DILK: nagytérségi funkció és logisztika, Szabadkikötő: city logisztika)
- A közép-európai kohézió és gazdasági együttműködés erősítése, és ebben a térség, valamint az ország pozícionálása érdekében a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas M11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítása, és e kapcsolat adottságaira az Esztergom – Párkány multimodális (közút, vasút, hajózás), határon átnyúló gazdasági zóna rászervezése.
- Az M8 autópálya Veszprém – Szolnok közötti szakaszának ütemezett megvalósítása, ezzel a megye tranzitforgalomtól való részleges mentesítése, illetve az ország középső vonalában e nagyjelentőségű – TEN-T útvonalakat összekapcsoló – hálózati elemmel a központi gazdasági zóna déli irányba való kiterjesztése.
- Az M2 autóút Budapest – Vác közötti szakaszán második pálya megépítése, valamint folytatásaként kiemelt jelentőségű főúti kapcsolat létesítése Rétság – Balassagyarmat – Losonc irányába, az Ipolyság és a Felvidék térségeinek jobb elérése érdekében.

Stratégiai cél

A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.

A metropolisztérség versenyképességét ugyancsak meghatározza a térség belső integritása, különös tekintettel a Pest megyei városhálózat elérhetőségének, belső közlekedési kapcsolatrendszerének megteremtésére, a térségi központok és vonzaskörzetük közlekedésének fejlesztésére; valamint a közösségi közlekedés, elővárosi közlekedés hatékonyságának erősítése a mind kiegyensúlyozottabb mobilitás igényeinek megfelelően.

Pest megye – és Budapest – együttes célja, és az országgal szembeni felelőssége egy harmonizált KAPU – HÍD szerep felvállalása. E szerepből a KAPU szerep feladata az alkalmassá válás, tehát egy olyan, európai szinten is versenyképes, erős kohéziós tér létrehozása, amely a maga gazdasági és kapcsolati potenciáljával alkalmas mind az európai fejlesztési impulzusok befogadására, mind a maga saját képességeinek, komparatív előnyeinek hasznosítására, mind képességei egy részének az ország más térségei felé való transzferálására. E feladatokra alkalmas erős gazdasági, kohéziós tér létrejöttének egyik alapfeltétele a teret, (a megyét) – területenként eltérő jellegű eszközökkel – kooperatív nagyvárosi térséggé szervező, hatékony belső közlekedés megteremtése. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció az ország központi nagyvárosi térségét kiterjesztetten, a csapágyvárosokkal való együttműködésben javasolja értelmezni. Ebben az értelmezésben a megye szerepe, közlekedési rendszereinek alkalmassága a főváros és a csapágyvárosok közötti, az együttműködésnek teret nyitó közvetítésben kitüntetett súlyúvá válik.

Operatív célok

- A megye és térsége mai, jellemzően sugaras közlekedési – elsősorban közúthálózati – szerkezetének négyzethálós szerkezetű irányban való tovább fejlesztése, ehhez a hiányzó – elsősorban haránt irányú – elemek megvalósítása a policentrikusság és egy kiegyensúlyozott területi és gazdasági szerkezet érdekében.
- Egy, a közösségi közlekedésre, azon belül elsősorban a kötöttpályás közösségi közlekedésre alapozott integrált regionális közlekedési rendszer létrehozása a főváros és a megye (illetve annak a csapágyvárosok által behatárolt tágabb térsége) közlekedési rendszerei között az elérhetőség, az életminőség és a környezetminőség javítása érdekében.
- A megye egyes területegységei, kistérségei, városai közötti kapcsolatok, valamint a megyehatáron és az országhatáron átnyúló kapcsolatok fejlesztése a térségi együttműködés erősítése, valamint a gazdasági potenciálok kiterjesztése és a pólusképzés elősegítése érdekében.
- A megye egyes kistérségein belül a közlekedési kapcsolatok térségi, környezeti, gazdasági sajátosságok szerinti differenciált fejlesztése, a kistérségi központok időben és eszközben való jobb elérhetőségének biztosítása, a kerékpározás feltételeinek javításával a közlekedés részleges humanizálása.

Fejlesztési feladatok

- Az S-bahn rendszerű integrált közösségi közlekedés szerkezeti, infrastrukturális és intézményi feltételeinek megteremtése a vonzáskörzettel érintett nagyvárosi térségben.
- A közlekedési kapcsolati pontok (állomások, P+R és B+R parkolók, ráhordó rendszerek) és integrációs tényezők (BKSZ intézménye, egységes jegy-, tarifa- és információs rendszer, menetrendi harmonizáció) kiemelt fejlesztése a megye teljes területén.
- Az M0 körgyűrű észak-nyugati szakaszának megvalósítása, nyugati szakasza kiemelt főútként való megvalósításának előkészítése.
- Egy újabb – az M8 Duna-híd és az M0 déli Duna-híd közötti – regionális jelentőségű Duna-híd megvalósítása Ráckeve térségében, egy köztes harántoló közúti kapcsolat részeként az M6 és az M3 autópályák között.
- Településközi kapcsolatokat biztosító mellékúthálózat felújítása, korszerűsítése, hiányzó elemeinek pótlása.
- A megye északi, Ipoly menti térsége elérhetőségének mind a hazai hálózati, mind a szlovák hálózati kapcsolódásokkal való javítása, ennek érdekében a határ átmenetek fejlesztése közúti és vasúti vonatkozásban.
- Az M4 autópálya (Üllő – Szolnok közötti szakasz) és a Tápió menti feltáró út egymással összehangolt, ütemezett megvalósítása.
- A 10-es számú főút jelenlegi nyomvonalának kiváltása egy, a településeket elkerülő regionális jelentőségű kiemelt főút új nyomvonalú megépítésével.
- A Duna váci ágát keresztező új, a térségi átjárhatóságot javító Duna-híd építése Vác térségében.
- A harántoló, településközi kapcsolatokat erősítő, valamint a kistérségi központok jobb elérhetőségét biztosító és a vasútállomásokra ráhordó autóbusz-közlekedés feltételeinek javítása a megye teljes területén.
- A kerékpáros közlekedés infrastrukturális, hálózati és eszköz feltételeinek javítása, új településközi kerékpárutak építése, az intermodalitáshoz kapcsolva állomási B+R létesítmények telepítése.
- A Duna regionális vízi közlekedésbe való bevonásához a feltételek megteremtése.

Stratégiai cél:

Adottságokra épülő munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra kialakítása.

A lakosság lehető legmagasabb szintű ellátottsága és a térstruktúra kiegyenlítése érdekében cél a megye munkahelyi, szolgáltató és ellátó központjainak és alközpontjainak differenciált fejlesztése a helyi sajátosságok figyelembe vételével.

Pest megye központjainak funkcióbővítése és fejlesztése:

- kiemelt szerepkörű központok: Cegléd, Érd-(Százhalombatta), Gödöllő, Vác, Szentendre,
- térségi központok: Budaörs, Dabas, Nagykáta, Monor, Ráckeve-(Kiskunlacháza),
- kistérségi és agglomerációs központok: Aszód, Gyál, Dunakeszi-Fót, Nagykőrös, Pilisvörösvár, Szigetszentmiklós, Veresegyház, Zsámbék,
- mikrotérségi központok: Mende-Sülysáp, Örkény, Szob-(Vámosmikola), Tápiószele, Tura.

A településstruktúra fejlesztésére vonatkozó célkitűzések:

- az alapfokú ellátási funkciók biztosítása minden településen.
- A meglévő ellátási funkciók minőségének javítása.
- Az ellátó, szolgáltató és foglalkoztató központok funkcióbővítő fejlesztése.
- A középfokú intézményi és ellátási szint elérhetősége maximum 20-30 percen belül.
- Minden 10000 feletti lakosságszámú településen az ellátási funkciók teljes körének biztosítása.
- A városi szerepkörű települések (kivéve a 6000 lélekszám alattiak) igazgatási funkcióinak bővítése.
- Települési együttműködések és településtársulások létrejöttének szorgalmazása, a meglévők együttműködési területének bővítése.
- A főváros és az agglomeráció együttműködésének fejlesztése az ellátási funkciók racionális megosztása érdekében.

Stratégiai cél:

Tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése

Tervezett, koordinált térségfejlesztés, a lakó- és a gazdasági övezetek tudatos kijelölése és megvalósítása, takarékos területhasználat a természeti környezet megőrzése érdekében. Pest megye, Budapest és a csapágyvárosok közötti, kisvárosok hálózatával sűrűn átszőtt, gazdaságilag prosperáló, hatékony, a metropolisz régió többi szereplőjével együttműködő, emellett vonzó, kiemelkedő környezeti feltételeket és életminőséget biztosító térség.

Célok:

- **Koordinált térségfejlesztés és területfelhasználás**

A spontán, azaz ingatlanfejlesztői, beruházói érdekek által hajtott szuburbanizációt váltsa fel a tervezett, koordinált térségfejlesztés, az EU elveknek megfelelően, partnerségi, szolidaritási alapon, érdekegyeztetéssel. A térségi területfelhasználás is legyen szigorú szabályokhoz kötött, a termőföld, a természeti értékek védelme érdekében a gazdaságfejlesztés, a lakóövezetek fejlesztése elsődlegesen csak terület-rehabilitációkkal lehetséges, zöldmezős fejlesztésekre csak a megyei és agglomerációs fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken legyen lehetőség. Az agglomeráció „túlépítésének” megakadályozásával a térség legyen képes megőrizni a természeti környezetének jelentős és értékes részét, a főváros környéki „green-belt”-et.

- **A megye hosszú távon kívánatos térstruktúrája kialakítása**

Az országon belüli tudatos térszervezési munka eredményeképpen Pest megye legyen a Budapest, és a csapágyvárosok közötti, kisvárosok hálózatával sűrűn átszőtt tér, amely az országban egyedül rendelkezik az innovatív gazdaság szerves kifejlődéséhez szükséges „kritikus tömegű” emberi és szervezeti erőforrásokkal.

Három zóna alakul ki a térszervező képesség, illetve a kapcsolatrendszer alapján. A belső zóna gyakorlatilag Budapest agglomerációs övezetét foglalja magába. A középső az agglomerációtól mintegy 20-30 kilométernyi távolságra déli irányban, a megye kis- és középvárosi zónájában. A külső az európai közlekedési folyosók megyét érintő csomóponti térségeiben.

- Belső, dinamikus, Budapesttel határos zóna, a megye – eltérő funkciójú és profilú településekből kialakuló – húzóterse, amely az M0 menti sávban húzódik, beleértve a budai oldali településeket is.
- Budai oldal: innovációs zóna, kedvező táji környezet, a legjobb humánkapacitásokkal és szellemi potenciállal bíró térség, a szuburbanizáció nyertese, magas vállalkozássűrűség.
- Gödöllő-Veresegyház térsége: high tech technológiai pólus.
- Ferihegy térsége: kiemelt gazdasági, logisztikai övezet, technológiai pólussá (technopolisz térséggé) fejleszthető, az ország egyik legpotensebb térsége (lehet), bőségesen rendelkezésre álló fejlesztési területekkel. A Liszt Ferenc repülőtérre épülő Ferihegyi gazdasági övezet legyen az agglomeráció egyik legpezsgőbb, legnagyobb kapcsolatrendszerrel bíró vállalkozási övezete, olyan csomópont, amelyen keresztül a térség a globális gazdaság egészével virágzó kapcsolatot tart fenn.

- Budaörs (Zsámbéki-medence): innovációs pólustérség, a főváros nyugati kapuja, a logisztika, az innováció, és a kereskedelem együttese a meghatározó.
  - M0 keleti és déli szektor: gazdasági zóna, döntően kereskedelmi, logisztikai és ipari profillal.
- Középső, második, „új” fejlesztési zóna a megye belső perifériáinak bekapcsolásával, az Ercsi-Kiskunlacháza-Dabas-Újhartyán-Pilis-Albertirsa-Nagykátavonal térségében:
    - új harántoló (kelet-nyugati irányú) közúti kapcsolat megvalósulása, amely M6, 51. sz. főút, M5, 5. sz. főút, 4. sz. főút, M4, 31. sz. főút között teremt összeköttetést. Az EU által középtávon támogatott V0 vasúti kapcsolat (Európai áruszállítási folyosó) képezi a vasúti áruszállítás gerincét a zónában.
    - Vonzó környezet megteremtése a fejlődés feltétele: humán infrastruktúra, életminőség, lakókörnyezet, szolgáltatási színvonal, kultúra.
  - Külső szerkezeti keret – nagyjából – a megyén kívüli térben, melyet az M8 és M11 autópályák és a szlovákiai kapcsolatok határoznak meg.
    - A fővárosi metropolisztérség részeként Pest megye váljon szerves részévé a Közép-Európa legmeghatározóbb fordítókorongjaként működő Kárpát-medencei erőternek. Kína világgazdasági nyitásának európai irányultságai jelentős részben Pest megyén keresztül valósuljanak meg, így a nemzetközi kapcsolati háló meghatározó és megkerülhetetlen eleme.
    - M8 térsége: együttműködő várospárok, várostérségek, mint Cegléd-Abony-Szolnok, illetve Nagykőrös-Kecskemét. Gyorsforgalmi közúti, illetve nagysebességű és hagyományos vasúti csomóponti térség.
    - M11 térsége: ma még árnyékterületnek számító Fejér megyei területek bekapcsolása, M1-M11 térségben új gazdasági pólustérség jön létre (Budaörs – Zsámbéki-medence). A megye érdeke, hogy az M11 megvalósulása előzze meg, vagy teljesen váltsa ki az M0 Nyugati szektorának kiépülését.

• Várostérségi tervezés

Az OTK tervezetének megfogalmazása szerint a jövőben a várostérségek *(a közigazgatási határokhöz kevésbé ragaszkodó)*, a valós gazdasági és társadalmi kapcsolatokat érvényre juttató „funkcionális várostérségek” válnak a magyar területfejlesztési gyakorlat alapegységeivé. Pest megye fejlesztésének célja e vonatkozásban a fenntartható várostérségi fejlődés biztosítása a megye minden térségében.

A várostérségek szerepe a növekedésben

Az Országos Területfejlesztési Koncepció tervezete megfogalmazza a fenntartható, integrált és a növekedést is szolgáló várostérségi fejlődést szolgáló „üzeneteket”, amelyek – *mivel azok összességében a Pest megyei várostérség tervezést is megalapozzák* – a megyei fejlesztési koncepciónak is részét képezik annak érdekében, hogy a nemzeti fejlesztéspolitikai stratégiai üzenetek eljussanak az egyes városi térségek szintjére.

- Budapest és várostérsége *(területi kiterjedésében felülvizsgált és újradefiniált agglomerációjának)* összehangolt fejlesztése Budapest főváros és Pest megye önkormányzatainak együttműködésre vonatkozó stratégiai megállapodásának keretei között.
- Harmonikus város-vidék kapcsolat kialakítása a fenntartható térszerkezetért.
- A város-vidék egységes rendszerének részét képezik a városi centrumok központi funkciói, azok térségellátó és -szervező szerepének növekedése, például az elérhetőség javítása vagy a térségi munkahelyteremtéshez hozzájáruló helyi munkaerő-piaci politikát érintő fejlesztések

révén. A város-vidék rendszer másik alapvető része az ellátott települések esetében a lakó- és rekreációs funkciók, illetve ezekkel párhuzamosan az ökológiai hálózatok, városok körüli zöld gyűrűk, zöldfelületek kiterjesztése.

Városok ellátó szerepe a környező települések tekintetében

- A város és vonzáskörzetének szereplői közötti együttműködés fokozása.
- A város szétterülésének megakadályozása.
- A beépített területek összenövésének megakadályozása.
- Központi városok belterületének vonzóvá tétele a koordinálatlan területi terjeszkedés megelőzése érdekében.
- Az ökológiai funkciójú területek további visszaszorulásának elkerülése.
- Szabadterületek és zöldfelületek hálózatba szervezése (zöld gyűrű) és minőségi bővítése – a helyi adottságoknak megfelelően a városkörnyéki területeken egységes, rendszerszerűen kezelt rekreációs, ökológiai, tájlesztettkai jellemzőkkel.
- Közbiztonságot erősítő elemek a várostérségek térszerkezetének alakításában.
- A városban található központi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása: a nyitva tartás szervezése, a környéki parkolási lehetőségek biztosítása, a közösségi és alternatív, gyalogos és kerékpáros közlekedés általi megközelíthetőség lehetővé tétele, az elektronikus szolgáltatások kialakítása, kihelyezett vagy mobil szolgáltatások révén.

Fenntartható és kompakt városszerkezet kialakítása

- A többközpontúság kiépítése nagytérségi és városszerkezeti szinten egyaránt.
- Intenzív együttműködés elősegítése a szereplők között, hogy mérséklődjenek a közlekedési távolságok, és így korlátozódjon az urbanizált területek terjeszkedése a hatékony energia felhasználás szerint.
- Fenntartható mobilitási viszonyok megteremtése a városon belüli és város körüli utazási szükséglet mérséklése érdekében, a munkahelyek, lakóövezetek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedésének optimalizálása.
- Környezetbarát, alternatív közlekedési eszközök fejlesztése (vasút, elővárosi vasút, kerékpárutak, ahol lehet vízi közlekedés és ezek kombinációi).
- A városszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal.
- A városi zöldterületek minőségi bővítése, hálózatba szervezése.
- Magánberuházások esetén a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) előnyben részesítése, a városi és zöldmezős beruházások háttérbe szorítása.
- Területileg integrált, komplex örökségvédelmi, értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, fenntartható hasznosítása.
- Jövedelemtől és életkortól függetlenül használható, mozgásra, egészséges életmódra és kreativitásra ösztönző, tiszta (köz)területek.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása a természeti, az épített és a kulturális örökségeinkhez.

Az egyes várostérségek összehangolt tervezése – *a várostérségen belüli differenciált fejlesztési célrendszer meghatározása* során – az együtt-tervezés és a közös érdekek érvényesítésén túl figyelemmel kell lenni azokra a belső különbségekre, amelyek az eltérő településméretből, a térség gazdaságában, foglalkoztatásában és a térségben élő népesség ellátásában betöltött eltérő szerepre utalnak. E miatt a „városias” karakterű várostérségeknek is vannak jellemzően vidékies jellemzőkkel, sajátos potenciálokkal rendelkező települései, a vidéki karakterű várostérségeknek pedig városi karakterű központjai.

A várostérségek együtt tervezése során teret kell nyerniük a várostérségi települések által közösen kialakított és megvalósított fejlesztéseknek, és csökkennie kell a települési szinten kiosztott, és a pályázati úton elérhető fejlesztési közpénzek jelentőségének. A fejlesztések a térség egészének javát kell, hogy szolgálják.

A várostérségek tervezése során együtt célszerű tervezni (és összehangoltan kell fejleszteni):

- A várostérség egészét átszövő struktúrákat (pl. közlekedési rendszereket, ökológiai hálózatokat).
  - A központi város és vidéke közötti munka- és feladatmegosztást biztosító térstruktúrákat (pl. a foglalkoztatást, a közszolgáltatás nyújtásának helyszíneit, a rekreáció tereit).
  - A várostérség egészét szignifikánsan érintő elemek fejlesztését, illetve azok térbeli kijelölését (pl. nagyobb ipari beruházások, ipari parkok, vállalkozási zónák).
  - A települések közötti versenyhelyzet tárgyát képező fejlesztési területek funkcióinak kijelölését (pl. iparterületek, kereskedelmi központok).
  - A településhatárokon átnyúló vagy egymást kiegészítő/ellensúlyozó térhasználati, településszerkezeti elemeket.
  - Egyéb tématerületeket, amelyek összehangolt tervezésére közös szándék mutatkozik a települések önkormányzatai és a térségi szereplők részéről. (Salamin, 2009)
- **Mind gazdaságuk, mind az általuk nyújtott lakossági és közszolgáltatások tekintetében valódi térségi központként működő városok**

Cél egy megváltozó képet nyújtó agglomeráció; ahol a települések rendezettek, a településközpontok agóráként, kellemes találkozóhelyként működnek. A járásközpont-települések elsősorban közigazgatási központok. Néhány esetben ez egybeesik az egyéb gazdasági, ellátásbeli központi szerepekkel is, sok esetben azonban nem. A tájsebek (elsősorban bányászat) felszámolása, a természeti környezet megóvása és gondozása, illegális hulladéklerakások megszüntetése, a parlagok újbóli művelése – az EU vidékfejlesztési támogatásainak köszönhetően az agglomerációban is.

- **A még biológiailag aktív felületek és a védett területek hálózatoságának fenntartása**

A megye természeti, táji arculatát a viszonylag kis területen nagy táji, természeti változatosság, sokszínűség határozza meg. Jelentős kiterjedésű védett területekkel és változatos táji, természeti értékekkel rendelkezik. Ebben az erősen urbanizált és a sugaras rendszerű hálózati elemekkel átszőtt térben alapvető fontosságú az ökológiai térszerkezet területének és állapotának megőrzése. A megye területfejlesztési-üdülési szempontból fontos potenciált jelentő tájakkal, területekkel rendelkezik (Börzsöny, Dunakanyar, Gödöllői-dombság, Budai hegyek, R/S/D), amelyek hosszú távú megőrzése természet- és tájvédelmi, valamint turisztikai érdekből egyaránt nélkülözhetetlen.

- **A megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése**

A megye tájszerkezetének alakítása szempontjából elsődleges a megye ökológiai hálózati rendszerének kiteljesítése, a rendelkezésre álló elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológiai hálózat legértékesebb és legmagasabb szinten védett elemei az országos jelentőségű védett természeti területek, a megye területén elhelyezkedő nemzeti parki területek, tájvédelmi körzet és természetvédelmi területek, kiegészülve a másodlagos, megyei szintű ökológiai elemekkel, amelyeket a helyi védettségű területek és valamennyi, az elsődleges hálózathoz nem tartozó természeti terület, meglévő és tervezett ökológiai- és zöldfolyosó együttese képez. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően

elsősorban az erdőkhöz, vízfolyásokhoz, extenzív gyepekhez kapcsolódnak. Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő megyei szintű alkotórészek egymáshoz és az országos hálózathoz is kapcsolódva képeznek rendszert. E rendszer célja, hogy a megye minden regionális szinten értelmezhető és jelentős meglévő és tervezett természeti, természetszerű, természetközeli és renaturált területét magába foglalja, függetlenül ezek jelenlegi és tervezett védettségi szintjétől és tulajdonviszonyaitól.

Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózati elemek az alábbiak:

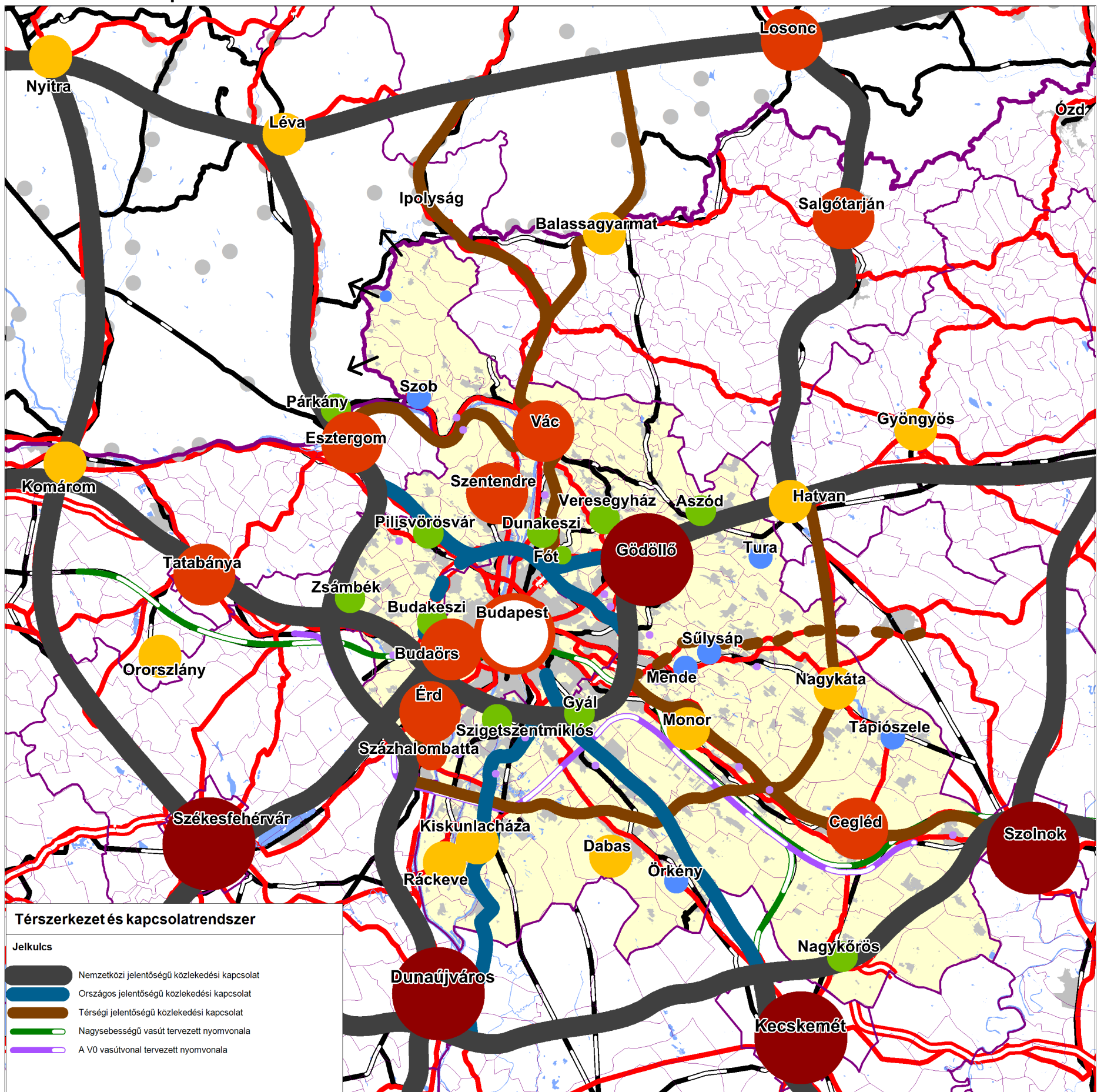
- erdőterületek (meglévő erdők és tervezett erdősítések),
  - helyi védettségű természeti területek,
  - kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medre és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (holtágak, tavak, tározók),
  - gyepterületek,
  - extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek,
  - zöldfolyosók (táblahatárokhoz és települési területekhez illeszkedő védőzöldsávok, véderdő telepítések).
- **A mezőgazdálkodás alapjainak biztosítása, az országos átlagnál jobb, kiváló termőhelyi adottságú termőföldek védelme és megőrzése.**

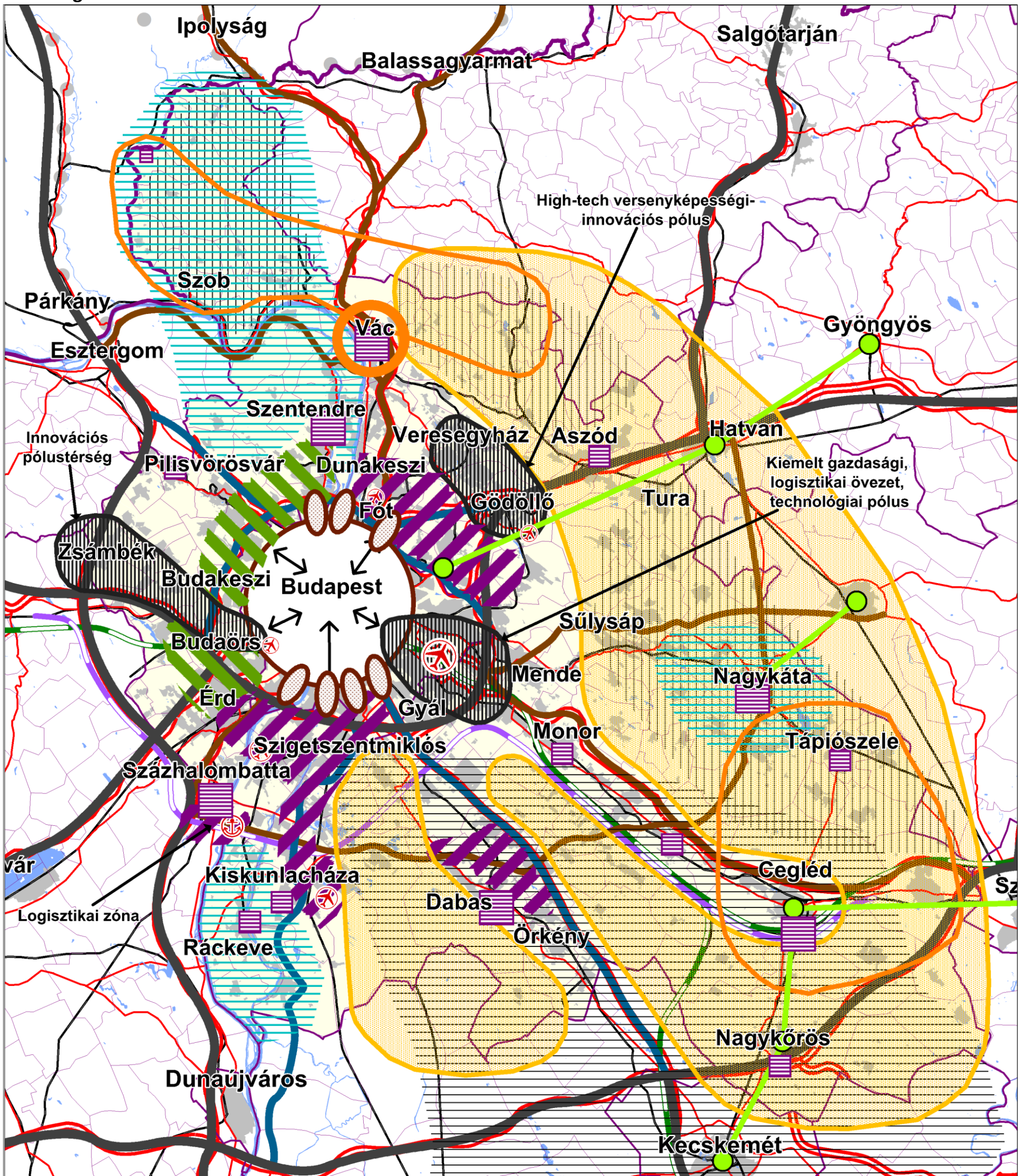
A megye mezőgazdasága – elsősorban az alföldi részeken – jó termőhelyi adottságokkal rendelkezik, amely tekintélyes termelési tradíciókkal, intenzív kertészeti kultúrák jelenlétével, meglévő agrárinfrastruktúrával és agrár innovációs központok jelenlétével kiegészülve biztos alapot nyújt az agrárgazdaság gazdaságon belüli pozíciójának erősítéséhez. A gazdaságfejlesztés stratégiai célja a helyben történő foglalkoztatás erősítése az önellátás. Ennek alapja a természeti erőforrások fenntartható kihasználását, hasznosítását szem előtt tartó tájgazdálkodás és mezőgazdasági művelés. A különösen értékes, magas termékenységgű szántók megmaradása elengedhetetlen. A gyomfajokkal fertőzött területek megtisztítása és újbóli művelés alá vonása, vagy a tájegységre jellemző gyepek és legelő területek ténygerése szükséges.

- **Erdőterületek mennyiségi és minőségi megőrzése, lehetőség szerinti növelése.**

A dombosági és középhegységi területek a megye magas erdősültségű részei. Ezek egyben a megye legértékesebb erdőállományai. Az alföldi területek erdői inkább foltszerűek. A megye erdőségei a főváros és az agglomerációs települések rekreációs területeiként is pótolhatatlanok. A megyei turisztikai célok megalapozására is tekintettel a Budai-hegység, Pilis, Börzsöny erdőterületeit védeni kell, kiváltképp a terjeszkedő beépítésekkel szemben. Települési szinten a természetes állományok mellett a véderdősávok, a beépített területeket tagoló erdők védelme a cél.

Térszerkezet és kapcsolatrendszer

Gazdasági térszerkezet

Jelkulcs

	Nemzetközi jelentőségű közlekedési kapcsolat		Szabad vállalkozási zónára kijelölt területek
	Országos jelentőségű közlekedési kapcsolat		Turisztikai, rekreációs fejlesztések célterülete
	Térségi jelentőségű közlekedési kapcsolat		Duna-Tisza közli homokhátság
	Nagysebességű vasút tervezett nyomvonala		Térségi Felzárkóztatás célterületei
	A V0 vasútvonal tervezett nyomvonala		Ipari szerkezetváltó térség
	Gazdasági pólustérségek		Térségi vállalkozási és foglalkoztatási központ
	Kaputérségek		Repülőtér
	Vállalkozási térség		Nemzetközi kikötő
	Innovációs vállalkozási öv		
	A vidékfejlesztés célterületei		

Készítők, közreműködők névsora:

Témafelelős:

Kuszák Miklós
Popovics Gábor, dr.

Készítették:

Bonyhády Elek
Faragó Júlia
Fülöp Rudolf, dr.
Gauder Péter
Gordos Tamás, dr.
Hágen Tímea, dr.
Kállay László, dr.
Károlyi János
Kása-Richlach Mónika
Kezán András
Kontra Jenő, Dr.
Kuszák Miklós
Ligeti Ádám
Molnár László
Obreczán Ferenc
Popovics Gábor, dr.
Pölöskei Gáborné
Schindler-Kormos Eleonóra
Schuchmann Péter
Szabóné Pányi Zsuzsanna
Wolf Péter

Minőségbiztosítás:

Pro Régió ügynökség